

Regeringens proposition

1984/85: 193

om beskattningen av konvertibla skuldebrev och optionslån, m.m.;

beslutad den 28 mars 1985.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att konvertibla skuldebrev och optionsrätter skall realisationsvinstbeskattas enligt aktievinstreglerna (evig beskattning). Detsamma föreslås gälla även för företrädesrätter att teckna ett konverterings- eller optionslån. För skuldebrev utgivna i optionslån föreslås ingen ändrad beskattning. Sådana skuldebrev skall därför alltjämt beskattas enligt bestämmelserna för annan lös egendom än aktier.

Vid utgivning av optionslån skall emissionspriset fördelas så att skuldebrevet åsätts sitt marknadsvärde vid emissionstillfället och optionsrätten det resterande värdet. Någon motsvarande fördelning av emissionspriset för ett konvertibelt skuldebrev skall inte göras. En aktieägars företrädesrätt att teckna ett konverterings- eller optionslån skall anses anskaffad för 0 kronor.

Utnyttjandet av en företrädes-, konverterings- eller optionsrätt skall inte utlösa realisationsvinstbeskattning. I konsekvens med detta anknyts ingen anskaffningstidpunkt till ett sådant tillfälle. Anskaffningstidpunkten får i stället räknas tillbaka till tidpunkten för förvärvet av det ursprungliga värdepapperet i emissionen. På så sätt får t.ex. anskaffningstidpunkten för en aktie, som förvärvats med stöd av en inköpt optionsrätt, bestämmas till dagen för köpet av optionsrätten. Deltar en aktieägare i en emission av ett konverterings- eller optionslån med stöd av en företrädesrätt, som grundas på innehav av en aktie (moderaktie) i det emitterande bolaget, får anskaffningstidpunkten på motsvarande sätt räknas tillbaka till tidpunkten för förvärvet av moderaktien.

Avdrag för realisationsförluster på företrädesrätter, konvertibla skuldebrev och optionsrätter skall medges i samma omfattning som gäller för andra värdepapper, bortsett från premieobligationer.

Optionsrätter som omsätts på kapitalmarknaden föreslås bli förmögenhetsbeskattade. Som värde skall tas upp marknadsvärdet.

Som tidpunkt för ikraftträdandet föreslås den 1 juli 1985. Har ett konvertibelt skuldebrev vid ikraftträdandet innehafts i fem år eller mera får som anskaffningskostnad tas upp skuldebrevets marknadsvärde vid ikraftträdandetidpunkten. De nya bestämmelserna om fördelning av emissionspriset tillämpas inte i fråga om optionslån som tecknats före den 1 juli 1985.

I propositionen föreslås vidare att Stiftelsen Småföretagsfonden fr.o.m. 1985 års taxering befrias från skattskyldighet för förmögenhet och all annan inkomst än inkomst av fastighet.

Lagförslagen i denna proposition har granskats av lagrådet. Propositionen innehåller därför tre huvuddelar: lagrådsremissen (s. 20), lagrådets yttrande (s. 145) och föredragandens ställningstagande till lagrådets synpunkter, m.m.

Den som vill ta del av samtliga skäl för lagförslagen måste därför läsa alla tre delarna.

1 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunalskattelagen (1928:370)

dels att 35 § 3 mom., 53 § 1 mom., punkterna 2 b och 4 av anvisningarna till 36 § samt punkterna 4 och 4 a av anvisningarna till 41 § skall ha nedan angivna lydelse.

dels att övergångsbestämmelserna till lagen (1984:1060) om ändring i kommunalskattelagen skall ha nedan angivna lydelse.

dels att i anvisningarna till 35 § skall införas en ny punkt, 9, av nedan angivna lydelse.

35 §

3 mom.¹ Realisationsvinst på grund av avyttring av aktie, andel i aktiefond, delbevis eller teckningsrätt till aktie eller andel i ekonomisk förening eller i handelsbolag eller annan rättighet som är jämförlig med här avsedd andelsrätt eller aktie är i sin helhet skattepliktig, om den skattskyldige innehaft egendomen mindre än två år. För vissa aktier och andelar tillämpas bestämmelserna i 3 a mom.

3 mom. Realisationsvinst på grund av avyttring av aktie, andel i aktiefond, delbevis eller teckningsrätt till aktie eller andel i ekonomisk förening eller i handelsbolag eller annan rättighet som är jämförlig med här avsedd andelsrätt eller aktie är i sin helhet skattepliktig, om den skattskyldige innehaft egendomen mindre än två år. *Det samma gäller realisationsvinst vid avyttring av konvertibelt skuldebrev, optionsrätt eller företrädesrätt till teckning av konvertibelt skuldebrev eller skuldebrev förenat med optionsrätt. Med optionsrätt avses rätt till nyteckning eller köp av aktie som blivit utfäst i förening med skuldebrev.* För vissa aktier och andelar tillämpas bestämmelserna i 3 a mom.

Avytttrar skattskyldig egendom som avses i detta moment och som den skattskyldige innehaft två år eller mera, är 40 procent av vinsten skattepliktig. Från sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke under ett beskattningsår, minskat med avdragsgill del av förlust vid avyttring samma år av egendom som avses i detta stycke, åger skattskyldig åtnjuta avdrag med 3 000 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med sin make, får sådant avdrag åtnjutas för dem båda gemensamt med 3 000 kronor. I intet fall får dock skattskyldig åtnjuta avdrag med högre belopp än som svarar mot sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke minskat med avdragsgill del av förlust som nyss nämnts.

¹ Senaste lydelse 1984: 1060.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Kan tillämpning av föregående stycke antas hindra strukturrationalisering som är önskvärd från allmän synpunkt, kan regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer medge befrielse därifrån helt eller delvis, om företag som berörs av strukturrationaliseringen gör framställning om detta senast den dag avyttringen sker.

Har egendom som avses i detta moment avyttrats genom sådan tvångsförsäljning som anges i 2 § första stycket 1) lagen (1978: 970) om uppskov med beskattning av realisationsvinst, är – oavsett tidpunkten för förvärvet – endast 40 procent av vinsten skattepliktig.

Bestämmelsen i 2 mom. tredje stycket äger motsvarande tillämpning på egendom som avses i detta moment.

Har fastighet överlåtits på aktiebolag, handelsbolag eller ekonomisk förening genom fång på vilket lagfart sökts efter den 8 november 1967 av någon ande över bolaget eller föreningen, beräknas skattepliktig som har ett bestämmande inflytrealisationsvinst vid hans avyttring av aktie eller andel i bolaget eller föreningen som om avyttringen avsett mot aktien eller andelen svarande andel av fastigheten. Vad nu sagts får inte föranleda att skattepliktig realisationsvinst beräknas lägre eller att avdragsgill realisationsförlust beräknas högre än enligt reglerna i detta moment. Bestämmelserna i detta stycke gäller endast om sådan fastighet utgör bolagets eller föreningens väsentliga tillgång. De gäller dock inte vid avyttring av aktie i sådant bostadsaktiebolag eller andel i sådan bostadsförening som avses i punkt 2 femte stycket av anvisningarna till 38 §, om avyttringen avser endast rätt till viss eller vissa men ej alla bostadslägenheter i fastigheten. Lika med lagfartsansökan anses annan ansökan hos myndighet om viss åtgärd med åberopande av fångeshandlingen. Om vinsten vid försäljning av aktie eller andel på grund av bestämmelserna i detta stycke beräknas enligt de regler, som gäller för beräkning av vinst vid avyttring av fastighet, skall avyttringen anses ha avsett den mot aktien eller andelen svarande andelen av fastigheten.

Har fastighet överlåtits på aktiebolag, handelsbolag eller ekonomisk förening genom fång på vilket lagfart sökts efter den 8 november 1967 av någon som har ett bestämmande inflytande över bolaget eller föreningen, beräknas skattepliktig realisationsvinst vid hans avyttring av aktie eller andel i bolaget eller föreningen som om avyttringen avsett mot aktien eller andelen svarande andel av fastigheten. Vad nu sagts får inte föranleda att skattepliktig realisationsvinst beräknas lägre eller att avdragsgill realisationsförlust beräknas högre än enligt reglerna i detta moment. Bestämmelserna i detta stycke gäller endast om sådan fastighet utgör bolagets eller föreningens väsentliga tillgång. De gäller dock inte vid avyttring av aktie i sådant bostadsaktiebolag eller andel i sådan bostadsförening som avses i punkt 2 femte stycket av anvisningarna till 38 §, om avyttringen avser endast rätt till viss eller vissa men ej alla bostadslägenheter i fastigheten. Lika med lagfartsansökan anses annan ansökan hos myndighet om viss åtgärd med åberopande av fångeshandlingen. Om vinsten vid försäljning av aktie eller andel på grund av bestämmelserna i detta stycke beräknas enligt de regler, som gäller för beräkning av vinst vid avyttring av fastighet, skall avyttringen anses ha avsett den mot aktien eller andelen svarande andelen av fastigheten. *Motsvarande*

Nuvarande lydelse

Avyttrar skattskyldig aktie i aktiebolag och finns vid avyttringen obeskattade vinstmedel i bolaget till följd av att större delen av dess tillgångar före avyttringen av aktien överlåtits på den skattskyldige eller annan, skall som skattepliktig realisationsvinst räknas vad den skattskyldige erhåller för aktien. Vid bedömning av frågan om överlåtelse av större delen av bolagets tillgångar ägt rum skall även beaktas tillgång i bolaget som inom två år efter avyttringen av aktien, direkt eller genom förmedling av annan, överläts på den skattskyldige eller honom närstående person eller på aktiebolag, handelsbolag eller ekonomisk förening, vari den skattskyldige eller honom närstående person har ett bestämmande inflytande. Har överlåtelse av tillgång i bolaget ägt rum efter utgången av det beskattningsår då skattskyldighet för realisationsvinst vid avyttringen av aktie i bolaget uppkom, skall realisationsvinst enligt detta stycke tas till beskattning på samma sätt som vid eftertaxering för nämnda beskattningsår. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning vid avyttring av andel i handelsbolag eller ekonomisk förening. Riksskatteverket får medge undantag från detta stycke, om det kan antas att avyttringen av aktien eller andelen

Föreslagen lydelse

gäller vid avyttring av konvertibelt skuldebrev som utgivits eller optionsrätt som utfästs av aktiebolag som nu sagts. Har aktiebolaget utgivit konvertibla skuldebrev eller utfäst optionsrätter skall aktiens, skuldebrevets eller optionsrättens andel av fastigheten anses motsvara aktiens, skuldebrevets eller optionsrättens andel av summan av dels alla aktier i bolaget, dels alla aktier till vilka de konvertibla skuldebreven kan utbytas och dels alla aktier vilka kan nytecknas med stöd av optionsrätterna.

Avyttrar skattskyldig aktie i aktiebolag och finns vid avyttringen obeskattade vinstmedel i bolaget till följd av att större delen av dess tillgångar före avyttringen av aktien överlåtits på den skattskyldige eller annan, skall som skattepliktig realisationsvinst räknas vad den skattskyldige erhåller för aktien. Vid bedömning av frågan om överlåtelse av större delen av bolagets tillgångar ägt rum skall även beaktas tillgång i bolaget som inom två år efter avyttringen av aktien, direkt eller genom förmedling av annan, överläts på den skattskyldige eller honom närstående person eller på aktiebolag, handelsbolag eller ekonomisk förening, vari den skattskyldige eller honom närstående person har ett bestämmande inflytande. Har överlåtelse av tillgång i bolaget ägt rum efter utgången av det beskattningsår då skattskyldighet för realisationsvinst vid avyttringen av aktie i bolaget uppkom, skall realisationsvinst enligt detta stycke tas till beskattning på samma sätt som vid eftertaxering för nämnda beskattningsår. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning vid avyttring dels av konvertibelt skuldebrev som utgivits eller optionsrätt som utfästs av sådant aktiebolag som avses i första meningen av detta stycke, dels av andel i han-

Nuvarande lydelse

skett i annat syfte än att erhålla obehörig förmån vid beskattningen. Mot beslut av verket i sådan fråga får talan inte föras.

Avyttrar skattskyldig aktie i ett aktiebolag, vari aktierna till huvudsaklig del ägs eller på därmed jämförligt sätt innehas – direkt eller genom förmedling av juridisk person – av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer (fämansbolag), till ett annat fämansbolag, vari aktie – direkt eller genom förmedling av annan – ägs eller inom två år efter avyttringen vid något tillfälle kommer att ägas av den skattskyldige eller honom närstående person, skall som skattepliktig realisationsvinst räknas vad den skattskyldige erhåller för aktien. Lika med aktieinnehav i det bolag, som förvärvat aktien, anses den skattskyldiges aktieinnehav i ett annat fämansbolag, som inom två år efter avyttringen förvärvat större delen av tillgångarna i något av fämansbolagen. Har överlåtelse av aktie i det förvärvande bolaget eller i bolag, som förvärvat större delen av tillgångarna i något av fämansbolagen, ägt rum efter utgången av det beskattningsår då skattskyldighet för realisationsvinst enligt detta stycke uppkom får realisationsvinsten tas till beskattning på samma sätt som vid eftertaxering för nämnda beskattningsår. Vad nu föreskrivits äger motsvarande tillämpning i fråga om handelsbolag eller ekonomisk förening eller andel i sådant bolag eller förening liksom teckningsrätt till aktie eller annan rättighet jämförlig med aktie. Sker avyttringen av organisatoriska eller marknadstekniska skäl eller föreligger andra synnerliga skäl, kan regeringen eller myndighet, som rege-

Föreslagen lydelse

delsbolag eller ekonomisk förening. Riksskatteverket får medge undantag från detta stycke, om det kan antas att avyttringen skett i annat syfte än att erhålla obehörig förmån vid beskattningen. Mot beslut av verket i sådan fråga får talan inte föras.

Avyttrar skattskyldig aktie i ett aktiebolag, vari aktierna till huvudsaklig del ägs eller på därmed jämförligt sätt innehas – direkt eller genom förmedling av juridisk person – av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer (fämansbolag), till ett annat fämansbolag, vari aktie – direkt eller genom förmedling av annan – ägs eller inom två år efter avyttringen vid något tillfälle kommer att ägas av den skattskyldige eller honom närstående person, skall som skattepliktig realisationsvinst räknas vad den skattskyldige erhåller för aktien. Lika med aktieinnehav i det bolag, som förvärvat aktien, anses den skattskyldiges aktieinnehav i ett annat fämansbolag, som inom två år efter avyttringen förvärvat större delen av tillgångarna i något av fämansbolagen. Har överlåtelse av aktie i det förvärvande bolaget eller i bolag, som förvärvat större delen av tillgångarna i något av fämansbolagen, ägt rum efter utgången av det beskattningsår då skattskyldighet för realisationsvinst enligt detta stycke uppkom får realisationsvinsten tas till beskattning på samma sätt som vid eftertaxering för nämnda beskattningsår. Vad nu föreskrivits i fråga om avyttring av aktie i fämansbolag äger beträffande sådant bolag motsvarande tillämpning i fråga om avyttring dels av konvertibelt skuldebrev eller optionsrätt, dels av teckningsrätt till aktie, dels av företrädesrätt till teckning av konvertibelt skuldebrev eller skuldebrev förenat med optionsrätt och dels av annan rät-

Nuvarande lydelse

ringen bestämmer, för särskilt fall medge undantag från tillämpning av detta stycke.

Föreslagen lydelse

tighet jämförlig med aktie. *Bestämmelserna i detta stycke äger motsvarande tillämpning också i fråga om handelsbolag eller ekonomisk förening och avyttring av andel i sådant bolag eller sådan förening. Sker avyttringen av organisatoriska eller marknadstekniska skäl eller föreligger andra synnerliga skäl, kan regeringen eller myndighet, som regeringen bestämmer, för särskilt fall medge undantag från tillämpning av detta stycke.*

Som närstående person räknas i detta moment föräldrar, far- eller morföräldrar, make, avkomling eller avkomlings make, syskon eller syskons make eller avkomling samt dödsbo vari den skattskyldige eller någon av nämnda personer är delägare. Med avkomling avses jämväl styvbarn och fosterbarn.

53 §

1 mom.² Skyldighet att erlagga skatt för inkomst åligger så framt ej annat föreskrives i denna lag eller i särskilda bestämmelser, meddelade på grund av överenskommelse eller beslut, varom i 72 och 73 §§ sägs:

a) fysisk person:

för tid, under vilken han varit här i riket bosatt:

för all inkomst, som förvärvats inom eller utom riket; samt

för tid, under vilken han ej varit här i riket bosatt:

för inkomst av här belägen fastighet;

för inkomst av rörelse, som här bedrivits;

för avlöning eller annan därmed jämförlig förmån, som utgått av anställning eller uppdrag hos svenska staten eller svensk kommun;

för avlöning eller annan därmed jämförlig förmån, som utgått av annan anställning eller annat uppdrag, i den mån inkomsten uppburits härifrån och förvärvats genom verksamhet här i riket;

för pension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring till den del beloppet överstiger 7 500 kronor och för annan ersättning enligt nämnda lag;

för pension på grund av anställning eller uppdrag hos svenska staten eller svensk kommun;

för belopp, som utgår på grund av annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring, om försäkringen meddelats i här i riket bedriven försäkringsrörelse;

för ersättning enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring och lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare samt enligt annan lag eller författning, som utgått till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring eller i fall som avses i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd eller lagen (1977:267) om krigsskadeersättning till sjömän;

² Senaste lydelse 1984: 1060.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

för dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa enligt lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring och kontant arbetsmarknadsstöd enligt lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd;

för timstudiestöd och inkomstbidrag enligt studiestödslagen (1973: 349);

för annan härifrån uppbyren, genom verksamhet här i riket förvärvad inkomst av tjänst;

för återfört avdrag för egenavgifter enligt lagen (1981: 691) om socialavgifter samt — i den mån avdrag har medgetts för avgifterna — restituerade, avkortade eller avskrivna egenavgifter;

för vinst vid icke yrkesmässig avyttring av fastighet eller rörelse här i riket eller tillbehör till sådan fastighet eller rörelse och av egendom som avses i 35 § 3 a mom. och som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller del av ett hus här i riket; samt

för vinst vid icke yrkesmässig avyttring av aktier och andelar i sådana svenska företag som avses i punkt 4 a av anvisningarna till 41 §, om överlåtaren vid något tillfälle under de tio kalenderår som närmast föregått det år då avyttringen skedde haft sitt egentliga bo och hemvist här i riket eller stadigvarande vistats här;

för vinst vid icke yrkesmässig avyttring *dels* av aktier och andelar i sådana svenska företag som avses i punkt 4 a av anvisningarna till 41 §, *dels av konvertibla skuldebrev som utgivits av svenska aktiebolag och dels av sådana av svenska aktiebolag utfästa optionsrätter som avses i 35 § 3 mom. första stycket*, om överlåtaren vid något tillfälle under de tio kalenderår som närmast föregått det år då avyttringen skedde haft sitt egentliga bo och hemvist här i riket eller stadigvarande vistats här;

b) dödsbo:

för all inkomst som förvärvats inom eller utom riket.

Anvisningar

till 35 §

9. Skattepliktig realisationsvinst eller avdragsgill realisationsförlust skall inte anses uppkomma, när ett konvertibelt skuldebrev byts ut mot en aktie eller en optionsrätt utnyttjas för nyteckning eller köp av en aktie.

Har en aktieägare med företrädesrätt på grund av aktieinnehavet förvärvat ett konvertibelt skuldebrev eller en optionsrätt till nyteckning, anses skuldebrevet eller optionsrätten anskaffad vid tidpunkten för förvärvet av de aktier på vilka företrädesrätten grundats. Har annan skattskyldig med företrädesrätt förvärvat ett konvertibelt skuldebrev eller en optionsrätt.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

anses skuldebrevet eller optionsrätten anskaffad vid tidpunkten för förvärvet av företrädesrätten.

En aktie, som förvärvats genom utbyte av ett konvertibelt skuldebrev efter utgången av juni 1985 eller genom nyteckning eller köp med stöd av en optionsrätt, anses anskaffad vid den tidpunkt då skuldebrevet eller optionsrätten förvärvats eller, i fall som avses i andra stycket, skall anses anskaffad.

Har utbyte av ett konvertibelt skuldebrev skett före utgången av juni 1985, anses aktien förvärvad i och med utbytet.

Om ett skuldebrev förenat med en optionsrätt förvärvats genom teckning anses skuldebrevet anskaffat vid tidpunkten för teckningen, oavsett om denna skett med stöd av en företrädesrätt eller ej.

till 36 §

2 b.³ Avyttras aktie eller andel i aktiefond och har aktien eller andelen innehafvats två år eller mera (äldre aktie eller andel), gäller bestämmelserna i andra och tredje styckena.

Som anskaffningskostnad för äldre aktie eller andel anses i regel den genomsnittliga anskaffningskostnaden för samtliga äldre aktier eller andelar av samma slag som den avyttrade, beräknat med hänsyn till faktiska anskaffningskostnader och inträffade förändringar beträffande innehavet.

Anskaffningskostnad för äldre aktie, som är noterad på börs eller föremål för liknande notering, och för äldre andel i aktiefond får bestämmas till ett belopp som motsvarar 25 procent av vad den skattskyldige erhåller för aktien eller andelen efter avdrag för kostnad för avyttringen. Kan den skattskyldige göra sannolikt att en beräkning enligt andra stycket leder till ett högre belopp, skall dock detta högre belopp anses som anskaffningskostnad.

Avyttras delbevis eller teckningsrätt till äldre aktie, som avses i tredje stycket, tillämpas bestämmelserna i det stycket. Därvid avser andra meningen den del av anskaffningskostnaden för aktien, beräknad enligt andra stycket, som belöper på delbeviset eller teckningsrätten.

Vid avyttring för senare leverans av aktie som är avsedd att förvärvas i anslutning till leveransen (terminsaffär), skall skattepliktig realisationsvinst anses ha uppkommit, trots att aktien förvärvas efter avyttringen. Motsvarande gäller om avyttringen avsett lånad aktie, som skall återställas till långgivaren genom överlämnande av aktie av samma slag förvärvad i anslutning till återställandet (blankningsaffär). Vinst eller förlust vid blankningsaffär skall beräknas som skillnaden mellan vad som erhålls vid

³ Senaste lydelse 1983: 1116.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

avyttringen av den lånade aktien och anskaffningskostnaden för motsvarande aktie, som återställs till långivaren. Har aktien inte återställts till långivaren före utgången av det år, som följer närmast efter avyttringsåret, skall skillnaden mellan vad den skattskyldige erhållit för den avyttrade aktien och värdet av motsvarande aktie — beräknat efter den lägsta betalningskurs eller, om sådan saknas, den lägsta köpkurs, som noterats från avyttringsdagen till utgången av sistnämnda år — anses som skattepliktig realisationsvinst. Avdragsgill realisationsförlust skall därvid ej anses ha uppkommit. Om vid återlämnandet av ifrågakvarande aktie denna anskaffats till ett pris, som är lägre än det som beräknats vid tidigare vinstberäkning, skall skillnaden tas upp som skattepliktig realisationsvinst det år då aktien återställts till långivaren. Har i stället förlust uppkommit är denna att anse som avdragsgill realisationsförlust.

Har här i riket bosatt skattskyldig förvärvat utländsk aktie från annan sådan skattskyldig och samtidigt förvärvat en rättighet att omplacera aktien i annan utländsk aktie (switchrätt) gäller följande. Kostnad för förvärvet av denna rättighet eller ersättning i samband med avyttring av densamma skall vid beräkningen av skattepliktig realisationsvinst eller avdragsgill realisationsförlust i samband med avyttring av den utländska aktien inte inräknas i anskaffningskostnaden eller den erhållna likviden för aktien.

Vad i femte och sjätte styckena sägs om aktie gäller även annan egendom som avses i 35 § 3 mom.

Vid avyttring av ett konvertibelt skuldebrev eller en optionsrätt, som innehafts två år eller mera (äldre konvertibelt skuldebrev eller äldre optionsrätt), beräknas anskaffningskostnaden med motsvarande tillämpning av andra stycket. Även tredje stycket gäller beträffande äldre konvertibelt skuldebrev, som är noterat på börs eller föremål för liknande notering, och beträffande äldre optionsrätt, om rätten utfästis av bolag vars aktier vid avyttringen av optionsrätten är noterade på börs eller föremål för liknande notering.

En företrädesrätt till teckning av konvertibelt skuldebrev eller skuldebrev förenat med optionsrätt, vilken grundas på aktieinnehav i bolaget, anses anskaffad utan kostnad.

Som anskaffningskostnad för ett skuldebrev, som utgivits förenat med optionsrätt och som förvärvats genom teckning, upptas skuldebrevets marknadsvärde vid förvärvet. Som anskaffningskostnad för en optionsrätt upptas i sådant fall skillnaden mellan emissionspriset

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

och marknadsvärdet för det skuldebrev med vilket optionsrätten var förenad. Har teckningen skett med stöd av en företrädesrätt, som förvärvats genom köp eller byte, medräknas vederlaget för företrädesrätten i anskaffningskostnaden för optionsrätten. Bestämmelserna i detta stycke tillämpas inte, om teckningen skett före utgången av juni 1985.

Är ett skuldebrev förenat med flera optionsrätter skall skillnaden mellan emissionspriset och marknadsvärdet för skuldebrevet fördelas mellan optionsrätterna med ledning av deras marknadsvärden.

4.⁴ Avdrag för realisationsförlust, beräknad enligt punkt 3 ovan, får, om inte annat följer av andra eller fjärde stycket, göras från sådan realisationsvinst eller lotterivinst som enligt punkt 5 av anvisningarna till 18§ är hänförlig till samma förvärvskälla som förlusten.

Avdrag för realisationsförlust på grund av avyttring av premieobligationer, som har utfärdats här i riket, får göras endast från realisationsvinst som har uppkommit vid avyttring av sådana premieobligationer. Har de med förlust avyttrade premieobligationerna utfärdats år 1980 eller tidigare, får dock avdrag för förlusten göras även från realisationsvinst vid avyttring av

a) sådan aktie i svenskt aktiebolag som vid tidpunkten för avyttringen av aktien är inregistrerad vid Stockholms fondbörs och

b) andel i sådan svensk aktiefond som, vid ingången av det år då andelen avyttras, till minst två tredjedelar består av vid Stockholms fondbörs inregistrerade aktier i svenska aktiebolag.

Avdrag för realisationsförlust skall i första hand göras från den realisationsvinst eller lotterivinst som är hänförlig till samma beskattningsår som realisationsförlusten. Har en förlust inte kunnat utnyttjas för avdrag nämnda beskattningsår, får avdrag för förlusten göras ett senare beskattningsår, dock senast sju år efter det till vilket förlusten är hänförlig. En på detta sätt förskjuten realisationsförlust får dras av endast mot den realisationsvinst eller lotterivinst som det senare beskattningsåret återstår sedan avdrag har gjorts för de realisationsförluster som är hänförliga till det året.

Avdrag medges ej för förlust vid avyttring av ett skuldebrev som utgivits i förening med optionsrätt till nyteckning eller köp av aktier, om avyttringen inte också innefattar en överlåtelse av optionsrätten.

⁴ Senaste lydelse 1985: 74.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

till 41 §

4.⁵ I fråga om annan förvärvskälla än jordbruksfastighet, annan fastighet varav inkomsten beräknas enligt bokföringsmässiga grunder eller rörelse gäller såsom allmän regel, att inkomst skall anses hava åtnjutits under det år, då densamma från den skattskyldiges synpunkt är att anse såsom verkligen förvärvad och till sitt belopp känd. Detta är framför allt förhållandet, då inkomsten av den skattskyldige uppburits eller blivit för honom tillgänglig för lyftning eller, såsom i fråga om bostadsförmån och andra förmåner in natura, då den på annat sätt kommit den skattskyldige till godo, detta oberoende av huruvida inkomsten intjänats under året eller tidigare. Vissa intäkter, t.ex. av tjänst, ränta å i bank eller annan penninginrättning inestående medel o.s.v. kunna dock hänföras till nästföregående års inkomst, ehuru de icke uppburits eller varit tillgängliga för lyftning förrän efter nämnda års utgång. Förutsättningen härför är emellertid, att de intjänats under beskattningsåret och uppburits eller blivit för lyftning tillgängliga omedelbart efter det årets utgång eller i varje fall så tidigt under nästföljande år, att de praktiskt taget kunna hänföras till inkomsten under beskattningsåret. Likaledes böra vissa intäkter, t.ex. hyror av en hyresfastighet, vilka influtit redan före beskattningsårets ingång, hänföras till nämnda års inkomst, därest de avse beskattningsåret eller del därav samt influtit omedelbart före årets ingång. Särskilda regler gäller vidare enligt punkt 4 a i fråga om intäkt på grund av icke yrkesmässig avyttring av aktier och andelar i vissa fall.

4. I fråga om annan förvärvskälla än jordbruksfastighet, annan fastighet varav inkomsten beräknas enligt bokföringsmässiga grunder eller rörelse gäller såsom allmän regel, att inkomst skall anses hava åtnjutits under det år, då densamma från den skattskyldiges synpunkt är att anse såsom verkligen förvärvad och till sitt belopp känd. Detta är framför allt förhållandet, då inkomsten av den skattskyldige uppburits eller blivit för honom tillgänglig för lyftning eller, såsom i fråga om bostadsförmån och andra förmåner in natura, då den på annat sätt kommit den skattskyldige till godo, detta oberoende av huruvida inkomsten intjänats under året eller tidigare. Vissa intäkter, t.ex. av tjänst, ränta å i bank eller annan penninginrättning inestående medel o.s.v. kunna dock hänföras till nästföregående års inkomst, ehuru de icke uppburits eller varit tillgängliga för lyftning förrän efter nämnda års utgång. Förutsättningen härför är emellertid, att de intjänats under beskattningsåret och uppburits eller blivit för lyftning tillgängliga omedelbart efter det årets utgång eller i varje fall så tidigt under nästföljande år, att de praktiskt taget kunna hänföras till inkomsten under beskattningsåret. Likaledes böra vissa intäkter, t.ex. hyror av en hyresfastighet, vilka influtit redan före beskattningsårets ingång, hänföras till nämnda års inkomst, därest de avse beskattningsåret eller del därav samt influtit omedelbart före årets ingång. Särskilda regler gäller vidare enligt punkt 4 a i fråga om intäkt på grund av icke yrkesmässig avyttring av aktier, konvertibla skuldebrev, optionsrätter och andelar i vissa fall.

⁵ Senaste lydelse 1983: 452.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Å andra sidan skola utgifterna och omkostnaderna för inkomstförvärvet avdragas från intäkten under det år, då de verkligen blivit av den skattskyldige bestridda, även om de avse inkomst, som tidigare förvärvats eller först under ett senare år beräknas inflyta. Även här gäller, att en utgift, som verkställt under året före eller efter beskattningsåret, kan vara att praktiskt taget hänföra till utgift under beskattningsåret. Så kan exempelvis, om ränta å en i en hyresfastighet in-tecknad skuld erlagts omedelbart efter beskattningsårets utgång, räntan vara att anse såsom utgift under beskattningsåret, nämligen för det fall, att räntan hänför sig till beskattningsåret. Om avdrag för kostnader för reparation och underhåll av sådan fastighet, varav intäkterna beräknas enligt 24 § 1 mom., gäller även punkt 8 av anvisningarna till 25 §. I fråga om avdrag för utgifter, som hänföra sig till realisationsvinst, gälla särskilda bestämmelser (jfr anvisningarna till 36 § punkt 1).

I enlighet härmed skola fordringar för utfört arbete räknas såsom intäkt för det år, varunder de inflyta, och utgifter, vilka icke omedelbart guldits, avräknas från intäkterna för det år, varunder de betalas. Ränta å penningar, som innestå i bank å sådan räkning, å vilken räntan gottskrives insättaren per den 31 december anses såsom nämnda dag influten intäkt, medan däremot ränta å penningar, som innestå å annan räkning, räknas såsom inkomst för det år, då räntan förfaller till betalning, även om räntan till någon del belöpt å ett tidigare eller senare år. Om någon upplåtit avverkningsrätt till skog mot betalning, som skall erläggas under loppet av flera år, skall såsom intäkt för varje år upptagas den del av köpeskillingen, som under samma år influtit. Avdrag för minskning i ingående virkesförråd m.m., vartill upplåtaren kan vara berättigad, fördelas därvid på de särskilda åren i förhållande till den under varje år influtna likviden. Detsamma gäller i tillämpliga delar i fråga om annan terminsvis inflytande intäkt i egentlig mening. I fråga om intäkt vid icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom är det däremot utan betydelse om intäkten skall uppbäras på en gång eller i särskilda terminer. Så skall realisationsvinst respektive realisationsförlust beräknas med hänsyn till köpeskillingens totala belopp, oavsett om detta skall betalas på en gång eller terminsvis.

4 a.⁶ Flyttar en skattskyldig utomlands och har han tidigare avytttrat aktier eller andelar i ett svenskt företag, skall intäkt på grund av avyttringen anses ha åtnjutits när flyttningen sker, om intäkten inte blivit tillgänglig för lyftning dessförrinnan. Avyttrar en skattskyldig aktier eller andelar i ett svenskt företag efter det att han flyttat utomlands skall intäkten anses ha åtnjutits i och med avyttringen. Är i fall som nu sagts intäktens storlek beroende av viss framtida händelse och kan till följd härav intäktens

4 a. Flyttar en skattskyldig utomlands och har han tidigare avytttrat aktier eller andelar i ett svenskt företag, skall intäkt på grund av avyttringen anses ha åtnjutits när flyttningen sker, om intäkten inte blivit tillgänglig för lyftning dessförrinnan. Avyttrar en skattskyldig aktier eller andelar i ett svenskt företag efter det att han flyttat utomlands skall intäkten anses ha åtnjutits i och med avyttringen. Är i fall som nu sagts intäktens storlek beroende av viss framtida händelse och kan till följd härav intäktens

⁶ Senaste lydelse 1984: 1060.

Nuvarande lydelse

totala belopp inte fastställas vid den taxering som är i fråga, skall tillkommande belopp beskattas vid taxeringen för det år då beloppet blir tillgängligt för lyftning. Därvid skall beskattningen ske på grundval av förhållandena vid avyttringen och med tillämpning av de beskattningsregler som gällde vid taxeringen för avyttringsåret.

Föreslagen lydelse

totala belopp inte fastställas vid den taxering som är i fråga, skall tillkommande belopp beskattas vid taxeringen för det år då beloppet blir tillgängligt för lyftning. Därvid skall beskattningen ske på grundval av förhållandena vid avyttringen och med tillämpning av de beskattningsregler som gällde vid taxeringen för avyttringsåret.

Vad nu sagts gäller även vid avyttring av konvertibla skuldebrev som utgivits av svenska aktiebolag och sådana av svenska aktiebolag utfästa optionsrätter som avses i 35 § 3 mom. första stycket.

Som ett svenskt företag räknas vid tillämpningen av denna anvisningspunkt svenskt aktiebolag och handelsbolag samt svensk ekonomisk förening, dock ej bostadsaktiebolag och bostadsförening som avses i punkt 2 femte stycket av anvisningarna till 38 §.

Denna lag⁷ träder i kraft den 1 januari 1985 och tillämpas första gången vid 1986 års taxering. Äldre bestämmelser skall dock fortfarande tillämpas vid nämnda taxering i fråga om skattskyldiga som då taxeras för beskattningsår som har påbörjats före den 1 januari 1985.

Vid 1985 års taxering skall bestämmelserna i 53 § 1 mom. första stycket d) i lagrummets lydelse enligt lagen (1984:353) om ändring i kommunalskattelagen tillämpas på Stiftelsen Småföretagsfonden.

1. Bestämmelsen om skattskyldighet för Stiftelsen Småföretagsfonden träder i kraft två veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den utkom från trycket i Svensk författningssamling. I övrigt träder denna lag i kraft den 1 juli 1985 och tillämpas i fråga om avyttringar som sker efter ikraftträdandet.

2. Punkt 2 b åttonde stycket andra meningen av anvisningarna till 36 § är inte tillämplig beträffande en optionsrätt, om teckningen av skuldebrevet med optionsrätt skett före ikraftträdandet.

3. Punkt 4 fjärde stycket av anvisningarna till 36 § i punktens äldre lydelse gäller fortfarande, om skuldebrev som avses där förvärvats före ikraftträdandet.

4. Har en skattskyldig vid ikraftträdandet innehaft ett konvertibelt skuldebrev i fem år eller mera, får han vid beräkning av realisationsvinst eller realisationsförlust som anskaffningskostnad uppta skuldebrevets marknadsvärde vid ikraftträdandet i stället för det vederlag som erlagts vid förvärvet av skuldebrevet.

⁷ 1984:1060.

5. Denna lag inverkar inte på tillämpligheten av den i övergångsbestämmelserna till lagen (1984:1060) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) intagna föreskriften att äldre bestämmelser fortfarande skall tillämpas vid 1986 års taxering i fråga om skattskyldiga som då taxeras för beskattningsår som har påbörjats före den 1 januari 1985.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att 2 § 9 mom. och 7 § 4 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

2 §

9 mom.¹ Har svenskt aktiebolag eller svensk ekonomisk förening upptagit lån som löper med ränta vars storlek är helt eller delvis beroende av företagets utdelning eller av dess vinst (vinstandelslån), medges avdrag för räntan i den utsträckning som anges nedan.

För sådan ränta på vinstandelslån som inte är beroende av det låntagande företagets utdelning eller vinst får företaget avdrag enligt bestämmelserna i 22, 25, 29, 36 och 39 §§ kommunalskattelagen (1928:370).

Ränta, vars storlek är beroende av företagets utdelning eller vinst (rörlig ränta), anses som avdragsgill omkostnad för företaget i den förvärvskälla vari det lånade kapitalet har nedlagts endast under förutsättning att

a) lånet har utjudits till teckning på den allmänna marknaden eller

b) ensamrätt eller företrädesrätt till teckning av lånet har lämnats någon som inte äger aktier eller andelar i det låntagande företaget och inte har sådan intressegemenskap med företaget som avses i punkt 1 av anvisningarna till 43 § eller i 57 § 3 mom. kommunalskattelagen samt – såvitt gäller fåmansföretag som avses i 35 § 1 a mom. kommunalskattelagen – inte heller är företagsledare i företaget eller närstående till sådan företagsledare eller till aktie- eller andelsägare i företaget eller

c) aktierna eller andelarna i det låntagande företaget är noterade på svensk börs eller föremål för liknande notering här i riket och företrädesrätt till teckning av lånet har lämnats aktie- eller andelsägarna i företaget i förhållande till deras innehav av aktier eller andelar.

I fall som avses i tredje stycket c) skall det låntagande företaget dock som intäkt i den förvärvskälla vari det lånade kapitalet har nedlagts uppta ett belopp motsvarande det sammanlagda värde som genom företrädesrätterna kan anses ha tillförts aktie- eller andelsägarna. Beloppet tas till beskattning vid taxeringen för det beskattningsår under vilket teckningen av lånet har avslutats.

På ansökan av låntagande företag får riksskatteverket, under förutsättning att lånevillkoren med hänsyn till omständigheterna vid lånets upptagande får antas ha bestämts på affärsmässig grund, besluta att rörlig ränta skall anses som avdragsgill omkostnad för företaget utan hinder av att rätt till teckning av lånet har förbehållits person eller personer som äger aktier eller andelar i företaget. Beslut av riksskatteverket i fråga som här avses får inte överklagas.

Är det låntagande företaget sådant fåmansföretag som avses i 35 § 1 a mom. kommunalskattelagen, gäller – oberoende av bestämmelserna i tredje och fjärde styckena – att rörlig ränta, som utbetalas till aktie- eller andelsägare eller företagsledare i företaget eller dem närstående personer eller någon som på annan grund har intressegemenskap med företaget, inte är avdragsgill.

¹ Senaste lydelse 1984:1061.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Uttrycken företagsledare och närstående personer har den innebörd som anges i 35 § 1 a mom. kommunalskattelagen.

Har svenskt aktiebolag utgivit skuldebrev förenat med optionsrätt till nyteckning eller köp av aktie medges bolaget ej avdrag för skillnaden mellan emissionspriset och skuldebrevets marknadsvärde.

7§

4 mom.² Understödsförening som inte bedriver till livförsäkring hänförlig verksamhet eller som enligt sina stadgar inte får meddela annan kapitalförsäkring än sådan som omfattar kapitalunderstöd på högst 1 000 kronor för medlem.

akademier, allmänna undervisningsverk, sådana sammanslutningar av studerande vid rikets universitet och högskolor i vilka de studerande enligt gällande stadgar är skyldiga att vara medlemmar, samarbetsorgan för sådana sammanslutningar med ändamål att fullgöra uppgifter som enligt nämnda stadgar ankommer på sammanslutningarna.

sjömanshus, företagareförening som erhåller statsbidrag, regional utvecklingsfond som avses i förordningen (1978:504) om överförande av vissa uppgifter från företagareförening till regional utvecklingsfond,

allmänna försäkringskassor, erkända arbetslöshetskassor, pensionsstiftelser som avses i lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m., personalstiftelser som avses i samma lag med ändamål uteslutande att lämna understöd vid arbetslöshet, sjukdom eller olycksfall, stiftelser som bildats enligt avtal mellan organisationer av arbetsgivare och arbetstagarare med ändamål att utge avgångsersättning till friställd arbetstagarare eller främja åtgärder till förmån för arbetstagarare som blivit uppsagd eller löper risk att bli uppsagd till följd av driftsinskränkning, företagsnedläggelse eller rationalisering av företags verksamhet, sådana ömsesidiga försäkringsbolag som avses i lagen om yrkesskadeförsäkring,

Allmänna pensionsfonden, Allmänna sjukförsäkringsfonden, Alva och Gunnar Myrdals stiftelse, Apotekarsocietetens stiftelse för främjande av farmacins utveckling m.m., Bokbranschens Finansieringsinstitut Aktiebolag, Bryggeristiftelsen, Dag Hammarskjölds minnesfond, Fonden för industriellt utvecklingsarbete, Fonden för industriellt samarbete med u-länder, Fonden för svenskt-norskt industriellt samarbete, handelsprocedurrådet, Järnkontoret och SIS – Standardiseringskommissionen i Sverige, så länge kontorets respektive

Allmänna pensionsfonden, Allmänna sjukförsäkringsfonden, Alva och Gunnar Myrdals stiftelse, Apotekarsocietetens stiftelse för främjande av farmacins utveckling m.m., Bokbranschens Finansieringsinstitut Aktiebolag, Bryggeristiftelsen, Dag Hammarskjölds minnesfond, Fonden för industriellt utvecklingsarbete, Fonden för industriellt samarbete med u-länder, Fonden för svenskt-norskt industriellt samarbete, handelsprocedurrådet, Järnkontoret och SIS – Standardiseringskommissionen i Sverige, så länge kontorets respektive

² Senaste lydelse 1984: 1061.

Nuvarande lydelse

kommissionens vinstmedel används till allmänt nyttiga ändamål och utdelning inte lämnas till delägare eller medlemmar, Nobelstiftelsen, Norrlandsfonden, Stiftelsen Industricentra, Stiftelsen industriellt utvecklingscentrum i övre Norrland, Stiftelsen Institutet för Företagsutveckling, Stiftelsen Landstingens fond för teknikupphandling och produktutveckling, Stiftelsen för produktutvecklingscentrum i Göteborg, Stiftelsen Produktutvecklingscentrum i Östergötland, Stiftelsen för samverkan mellan Lunds universitet och näringslivet – SUN, Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet, Svenska bibelsällskapets bibelfond, Svenska Penninglotteriet Aktiebolag, Svenska skeppshypotekskassan, Svenska UNICEF-kommittén, Sveriges exportråd, Sveriges turistråd, Aktiebolaget Tipstjänst och Aktiebolaget Trav och Galopp

Föreslagen lydelse

kommissionens vinstmedel används till allmänt nyttiga ändamål och utdelning inte lämnas till delägare eller medlemmar, Nobelstiftelsen, Norrlandsfonden, Stiftelsen Industricentra, Stiftelsen industriellt utvecklingscentrum i övre Norrland, Stiftelsen Institutet för Företagsutveckling, Stiftelsen Landstingens fond för teknikupphandling och produktutveckling, Stiftelsen för produktutvecklingscentrum i Göteborg, Stiftelsen Produktutvecklingscentrum i Östergötland, *Stiftelsen Småföretagsfonden*, Stiftelsen för samverkan mellan Lunds universitet och näringslivet – SUN, Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet, Svenska bibelsällskapets bibelfond, Svenska Penninglotteriet Aktiebolag, Svenska skeppshypotekskassan, Svenska UNICEF-kommittén, Sveriges exportråd, Sveriges turistråd, Aktiebolaget Tipstjänst och Aktiebolaget Trav och Galopp

frikallas från skattskyldighet för all annan inkomst än inkomst av fastighet.

Vad som sägs i 6 mom. tredje och femte styckena har motsvarande tillämpning i fråga om stiftelse som avses i detta moment. Att pensionsstiftelse lägger avkastning till kapitalet medför dock skattskyldighet för all inkomst endast om stiftelsen har överskott på kapitalet enligt 15 § lagen (1967: 531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985.

De nya bestämmelserna om skattskyldighet i 7 § 4 mom. tillämpas första gången vid 1986 års taxering. Vid 1985 års taxering skall Stiftelsen Småföretagsfonden vara helt befriad från skattskyldighet vid taxeringen till statlig inkomstskatt.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs att 3 § 1 mom. lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt skall ha nedan angivna lydelse.

3 §

1 mom.¹ Vid förmögenhetsberäkningen skola, i den mån ej annat framgår av 2 mom. här nedan, såsom tillgångar upptagas:

- a) fastighet;
- b) tomträtt, vattenfallsrätt;
- c) lös egendom, som är avsedd för stadigvarande bruk i skattskyldigs förvärvsverksamhet eller att däri omsättas eller förbrukas, såsom djur samt maskiner och andra inventarier, råämnen, varor, jordbruks- och skogsprodukter, förbrukningsartiklar och dylikt, gruvor, patent- och förlagsrätter, rätt till skogsavverkning å annans mark samt rätt till stenbrott och dylikt;
- d) kapital, som finnes kontant tillgängligt eller utlånats eller nedlagts i obligationer eller insatts i bank eller annorstädes eller bestått av andra fordringar eller av aktier eller andelar i ekonomiska föreningar, bolag, aktiefonder eller rederier eller av andel i oskiftat dödsbo som vid taxering till statlig inkomstskatt skall behandlas såsom handelsbolag, i den mån samma kapital icke är att hänföra till i c) här ovan nämnd egendom;
- d) kapital, som finnes kontant tillgängligt eller utlånats eller nedlagts i obligationer eller insatts i bank eller annorstädes eller bestått av andra fordringar eller av aktier eller andelar i ekonomiska föreningar, bolag, aktiefonder eller rederier eller av optionsrätter till nyteckning eller köp av aktier, om sådan optionsrätt är föremål för omsättning på kapitalmarknaden, eller av andel i oskiftat dödsbo som vid taxering till statlig inkomstskatt skall behandlas såsom handelsbolag, i den mån samma kapital icke är att hänföra till i c) här ovan nämnd egendom;
- e) lös egendom, som är avsedd för ägarens och hans familjs personliga bruk och bekvämlighet och av beskaffenhet att böra hänföras till yttre inventarier, såsom ekipage, ridhästar, automobiler, motorcyklar, lustjakter, motorbåtar och dylikt, så ock smycken;
- f) besittningsrätt till fastighet, där innehavaren ej enligt 7 § skall likställas med ägare, såvida rättigheten är utan vederlag eller mot visst belopp en gång för alla upplåten för innehavarens livstid eller för tid, som icke kommer att utlöpa inom fem år efter beskattningsårets utgång;
- g) rätt till ränta, avkomst av fastighet eller annan stadigvarande förmån, som icke avses i f) här ovan, såvida rättigheten är förhandenvarande och bestämd att tillgodonjutas för den berättigades livstid eller för tid, som icke kommer att utlöpa inom fem år efter beskattningsårets utgång.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985 och tillämpas första gången vid 1986 års taxering.

¹ Senaste lydelse 1974: 998.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1985-03-14

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg, Wickbom

Föredragande: statsrådet Feldt

Lagrådsremiss med förslag om beskattningen av konvertibla skuldebrev och optionslån

1 Inledning

Under 1970-talet tillskapades genom civilrättslig lagstiftning flera nya finansieringsformer för aktiebolagen. Möjligheter öppnades för bolagen att anskaffa kapital vid sidan av de traditionella formerna nyemission och lån genom utgivning av konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning (optionslån). Även för vinstandelslån infördes civilrättsliga bestämmelser.

Genom lagstiftning år 1977 reglerades i kommunalskattelagen (1928:370), KL, frågorna om avdragsrätt för bolaget för den ränta som utbetalas på vinstandelslån samt den skattemässiga behandlingen av företrädesrätten för aktieägare att delta i sådana lån. Däremot saknas i övrigt skatteregler som direkt avser de nya finansieringsformerna.

Vad som är gällande rätt på området har dock i stora delar klargjorts i några regeringsrättsdomar. Regeringsrättens praxis leder emellertid i vissa hänseenden till ett otillfredsställande beskattningsresultat. Bl.a. har optionslånen kunna användas för att tillskapa fiktiva realisationsförluster.

Kapitalvinstkommittén (B 1979:05) har med förtur utarbetat förslag till realisationsvinstregler på området i två delbetänkanden, (Ds Fi 1983:25) Reavinst på konvertibla skuldebrev och (Ds Fi 1984:24) Reavinst på optionslån. I samband med att det sistnämnda betänkandet överlämnades fann regeringen det påkallat med provisoriska åtgärder i avvaktan på en

permanent lagstiftning på grundval av betänkandet för att förhindra att optionslånen i stor omfattning utnyttjades för att tillskapa ytterligare realisationsförluster. Regeringen föreslog därför att rätten till avdrag för realisationsförluster på optionsskuldebrev skulle begränsas (prop. 1984/85: 97). Riksdagen har numera bifallit förslaget (SkU 27, rskr 141, SFS 1985: 74). I den nyss angivna propositionen förklarade jag att jag avsåg att efter remissomgången återkomma med förslag till lagstiftning på grundval av kapitalvinstkommitténs betänkanden och remissynpunkterna. Jag skall nu ta upp den frågan.

Kapitalvinstkommitténs förslag till lagtext på området har i betänkandet *Reavinst* på optionslån bearbetats så att det omfattar även det tidigare förslaget beträffande konvertibla skuldebrev. Lagtextförslaget bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*. Remissbehandling har skett av kommitténs betänkanden. Förteckningar över remissinstanserna och sammanställningar av remissyttrandena bör tilläggas som *bilaga 2* och *3*. Som *bilaga 4* bör fogas en redogörelse för gällande rätt på de aktiebolagsrättsliga och skatterättsliga områdena. Redogörelsen utgör en sammanfattning av kapitalvinstkommitténs framställning i motsvarande delar i de nämnda delbetänkandena. Innan jag går vidare vill jag också göra en precisering i terminologiskt hänseende. När beteckningen optionslån används i det följande åsyftas, om inte något annat direkt anges ett skuldebrev förenat med en optionsrätt som kan avskiljas från skuldebrevet och omsättas separat.

2 Allmän motivering

2.1 Inledande synpunkter

Under senare år har aktiemarknaden kännetecknats av en kraftig expansion. Omsättningen på börsen har mångdubblats. En ny marknad för aktier i större familjeföretag – OTC-marknaden – har tillskapats. De nya finansieringsformer som fick sin civilrättsliga reglering under första hälften av 1970-talet – främst konverteringslån och optionslån – har i ökande utsträckning använts av företagen för anskaffning av kapital.

Den utveckling som ägt rum belyser på ett slående sätt beskattningens avgörande betydelse för värdepappersmarknaden och för företagens möjligheter att anskaffa kapital på denna marknad. Ändrade skattemässiga betingelser för aktieplaceringar bidrog till den starka allmänna kursuppgången på börsen. Utan de nya förmånliga reglerna för vid sidan av börsen marknadsmässigt omsatta aktier torde dagens OTC-marknad inte ha kommit till stånd. Att beskattningen på ett avgörande sätt styr marknaden och därmed företagens kapitalanskaffning framgår också med all önskvärd tydlighet av den emissionsverksamhet som förekommit när det gäller konverteringslån och optionslån under de senaste åren. Det saknas här anled-

ning att i detalj gå in på denna verksamhet. Redogörelser för dessa förhållanden har lämnats i kapitalvinstkommitténs betänkanden Reavinst på konvertibla skuldebrev och Reavinst på optionslån. Det räcker här med att konstatera att utgången i två förhandsbeskedsärenden i februari 1983 hos riksskatteverkets nämnd för rättsärenden föranledde ett totalt stopp för emissioner av såväl konvertibler som optionslån samt att en väsentligen annorlunda bedömning av regeringsrätten i december 1983 i samma ärenden var den utlösande faktorn bakom emissioner på ett totalt belopp överstigande 6 miljarder kr. under mindre än ett år. Sedan regeringen i början av december 1984 i en proposition till riksdagen föreslagit ett förbud för avdrag för förluster på skuldebrev utgivna i optionslån har inga ytterligare emissioner ägt rum.

I detta ärende är fråga om att ta ställning till uttryckliga bestämmelser för vinstbeskattningen av konvertibla skuldebrev och optionslån. Av vad jag nyss sagt kan den slutsatsen dras att en utgångspunkt för en sådan reglering bör vara att dessa finansieringsformer sins emellan och i förhållande till andra former av finansiering ges en så långt möjligt skattemässigt likvärdig behandling. Uppnås inte neutralitet i detta hänseende kommer valet av finansieringsform att styras på ett från rationella ekonomiska utgångspunkter i övrigt omotiverat sätt.

När kapitalvinstkommittén utformat sina förslag har arbetet bedrivits med just denna utgångspunkt. Kommittéförslagen, som jag inte nu i detalj skall redogöra för, innebär bl.a. att konvertibla skuldebrev och optionsrätter i ett optionslån skall likställas med aktier vid realisationsvinstbeskattning, att aktier som tecknas med utnyttjande av ett konvertibelt skuldebrev eller en optionsrätt skall anses anskaffade när skuldebrevet resp. optionsrätten förvärvades samt att optionsrätter skall utgöra en skattepliktig tillgång vid förmögenhetsbeskattningen. De nu nämnda förslagen syftar alla till att så långt möjligt åstadkomma ett beskattningsresultat som överensstämmer med det som uppkommer vid vanlig nyemission av aktier. Detta syfte har också förslaget från kommittén om att emissionspriset vid en emission av ett optionslån skall fördelas på skuldebrevet och optionsrätten och inte som enligt nuvarande praxis i sin helhet anses belöpa på skuldebrevet.

Av vad jag redan tidigare sagt framgår att jag delar den principiella inställning till hur bestämmelserna bör utformas som kommittén givit uttryck för. Vid remissbehandlingen har också förslagen i allmänhet fått ett positivt bemötande. Ett antal instanser har i och för sig riktat invändningar mot olika detaljer i förslagen men likväl ställt sig positiva till uppläggningsen i stort. Allvarliga betänkligheter mot en lagstiftning på grundval av kommitténs förslag har emellertid också framförts. Riksskatteverkets (RSV) uppfattning är den att förslagen beträffande optionslånen medför avsevärt merarbete för beskattningsmyndigheterna och kontrollproblem som är ytterst svåra att hantera. Länsstyrelsen i Göteborg framför liknande syn-

punkter. RSV framhåller särskilt att de nu aktuella kommittébetänkandena endast berör en del av kommittéuppdraget. Verket ifrågasätter om inte en samlad översyn av realisationsvinstbeskattningen borde föregå ytterligare lagreglering inom området.

Jag kan för egen del i mångt och mycket instämma i vad som framförts från RSV och länsstyrelsen i Göteborg. Det aktuella området inrymmer en betydande komplexitet. En snabb utveckling pågår där nya finansieringsinstrument – vissa utan särskild civilrättslig reglering – kommer till användning. Jag vill inte förneka att detta ger upphov till problem vid beskattningen. När beskattningsbestämmelser – som i det aktuella ärendet – skall utformas måste ofta svåra avvägningar göras mellan å ena sidan kravet på enkla och lättillämpade regler och å andra sidan önskemålet om ett materiellt riktigt beskattningsresultat. Att tillgodose det sistnämnda önskemålet är när det gäller realisationsvinstbeskattningen många gånger liktydigt med att åstadkomma en neutral skattemässig behandling av olika värdepapper och finansieringsformer.

Jag vill här skjuta in ytterligare några påpekanden av allmänt slag. En evig vinstbeskattning av värdepapper kommer alltid att inrymma tekniska problem om beskattningen helt eller delvis ska bygga på den verkliga vinsten vid en avyttring. Jag är fullt på det klara med att schabloner i större eller mindre utsträckning måste tillgripas för att underlätta den praktiska hanteringen. Jag är emellertid av fördelningspolitiska skäl inte beredd att förorda vare sig att den eviga vinstbeskattningen av aktier och liknande egendom ersätts av en tidsbegränsad beskattning eller att vinstberäkningen helt frikopplas från den verkliga vinsten. Med det nu sagda har jag velat klargöra vilka allmänna förutsättningar som bör gälla för lagstiftningsarbetet inom området. Min uppfattning leder emellertid också till den slutsatsen att eventuella framtida ändringar i realisationsvinstreglerna för aktier och liknande värdepapper inte kommer att vara av så ingripande slag att de i sig motiverar ett uppskov med lagstiftningsåtgärder beträffande konvertibla skuldebrev och optionslån.

Min bedömning av om en lagstiftning skall genomföras nu på grundval av de aktuella kommittébetänkandena grundas sammanfattningsvis på följande.

Kommittéförslagen bygger på en principiellt riktig grund för beskattningen av vinster på värdepapper. Området i sig kännetecknas av en stor komplexitet och snabba förändringar vilket gör det nödvändigt att eftersträva enkla regler samtidigt som grundläggande fördelningspolitiska önskemål sätter klara gränser för hur långt förenklingssträvandena kan drivas. Det är slutligen angeläget att det provisoriska avdragsförbud som gäller för förluster på skuldebrev utgivna i optionslån kan upphävas så att finansieringsinstrumentet åter blir användbart.

Min slutsats blir den att övervägande skäl talar för att en lagstiftning bör genomföras nu och att denna kan grundas på förslagen från kapitalvinst-

kommittén. Jag vill här mot bakgrund av den nyss redovisade kritiken mot förslagen påpeka att kommittén också sökt tillgodose kravet på enkla regler. Det bör också tilläggas att jag i det följande i vissa delar kommer att avvika från betänkandeförslagen. Detta sker då bl.a. för att beakta de önskemål om enklare regler som framförts.

Innan jag närmare går in på de olika förslagen skall jag något beröra en närallgiggande fråga som helt nyligen tagits upp i en gemensam framställning från Svenska bankföreningen och Svenska fondhandlareföreningen. I framställningen behandlas aktieoptioner som saknar samband med emissioner av skuldebrev. En redogörelse lämnas för en planerad marknadsmässig omsättning av sådana optioner, vilket är en helt ny företeelse för svenska förhållanden. Enligt föreningarnas uppfattning innebär nuvarande skattemässiga behandling av dessa aktieoptioner ett hinder för en mera omfattande handel. I framställningen föreslås mot den bakgrunden att vissa nya bestämmelser införs i KL. Det hemställs att lagstiftningsåtgärderna genomförs omgående och då lämpligen i samband med behandlingen av förslagen om optionslånen.

Med anledning av framställningen vill jag framhålla följande. De aktieoptioner som berörs i framställningen är en nyhet i Sverige. Om, och i så fall vilka, ändringar i skattereglerna som kan vara påkallade för att underlätta denna optionshandel är jag för dagen inte beredd att ta ställning till. Jag kan därför inte biträda yrkandet i framställningen om en omedelbar lagstiftningsåtgärd.

I några remissyttranden över betänkandet Reavinst på optionslån har vidare begärts vissa klarlägganden och ytterligare lagstiftningsåtgärder. Länsstyrelsen i Kronobergs län har framhållit att oklarhet föreligger när det gäller behandlingen av optionsrätter till anställda. I den frågan vill jag endast framhålla att de särskilda bestämmelser som infördes föregående höst om undantag från förmånsbeskattning av anställdas aktieförvärv i det egna företaget inte är tillämpliga beträffande ett motsvarande förvärv av optionsrätter. Om en anställd förvärvar en optionsrätt att teckna aktier i det egna företaget till förmånspris är denna förmån således i princip skattepliktig. Länsstyrelsen i Stockholms län har framhållit att lågförräntande reverser används som vederlagsform bl.a. vid aktieöverlåtelser i syfte att framkalla realisationsförluster. Länsstyrelsen föreslår att sådana reverser i princip skall behandlas på samma sätt som skuldebrev i optionslån. Frågor kring beskattningen av räntebärande värdepapper i allmänhet kommer att behandlas i kapitalvinstkommitténs fortsatta arbete. I detta torde den fråga som länsstyrelsen tagit upp komma att ingå. Jag är mot den bakgrunden inte nu beredd att ta ställning till länsstyrelsens förslag.

2.2 Beskattningen vid avyttring av ett konvertibelt skuldebrev

Mitt förslag: Ett konvertibelt skuldebrev skall vid avyttring beskattas enligt aktievinstreglerna i 35 § 3 mom. kommunalskattelagen

Kapitalvinstkommitténs förslag: Samma som mitt.

Remissinstanserna: Förslaget tillstyrks överlag. Endast *SHIO-Familjeföretagen* och *Aktiespararnas riksförbund* framför en avvikande mening och förordar att beskattning skall ske enligt bestämmelserna i 35 § 4 mom. KL för lös egendom.

Skälen för mitt förslag: Vid den reform av aktievinstbeskattningen som genomfördes år 1976 uttalade den dåvarande departementschefen att obligationer och liknande handlingar normalt inte var föremål för samma långsiktiga värdestegring som aktier och ej heller omsattes i samma utsträckning. Det saknades därför anledning att vid realisationsvinstbeskattningen jämställa dem med aktier. Departementschefen ansåg visserligen att de konvertibla skuldebreven intog en särställning genom att värdet på dem i många fall kunde väntas stiga i samma mån som aktierna i det bolag som gett ut skuldebreven. Han fann emellertid att det då inte fanns tillräckliga skäl att föra in de konvertibla skuldebreven under aktievinstreglerna (prop. 1975/76: 180 s. 172).

Sedan år 1976 har förhållandena förändrats avsevärt på värdepappersmarknaden. Omsättningen har mångdubblats och ett flertal nya finansieringsinstrument har kommit till användning.

Ett stort antal bolag har gett ut konverteringslån. Många sådana lån har inregistrerats på Stockholms fondbörs. Konverteringslånen har blivit en välkänd och allmänt accepterad finansieringsform.

De senaste årens utveckling har därför gett ett betydligt bättre beslutsunderlag för bedömningen av den skattemässiga behandlingen av de konvertibla skuldebreven än det som fanns år 1976. Det torde sålunda stå klart att värdeförändringarna på ett konvertibelt skuldebrev är i stort likartade med dem som bolagets aktie undergår. En placerare kan alltså genom innehav av ett konvertibelt skuldebrev tillgodogöra sig aktiens värdestegring. Även vid kursfall är värdeförändringen på det konvertibla skuldebrevet och aktien likartad, i vart fall ned till en kurs motsvarande skuldebrevets inlösenbelopp. Värdeförändringarna på det konvertibla skuldebrevet styrs alltså i hög grad av kursen på bolagets aktie.

Till de erfarenheter som vunnits under den senaste tioårsperioden hör vidare att konverteringslån mestadels emitteras med företrädesrätt för bolagets aktieägare. Såväl bolaget som dess aktieägare torde därför uppfatta ett sådant lån som en direkt ersättning för en nyemission av aktier. Även

på marknaden torde ett konvertibelt skuldebrev uppfattas som ett nära substitut till en aktie.

Enligt min uppfattning talar de nu nämnda omständigheterna – värdeförändringarna på aktien och konvertibelns samt nyemissionskaraktären hos ett konverteringslån – klart för att beskatta ett konvertibelt skuldebrev enligt aktievinstreglerna i 35 § 3 mom. KL. Jag finner det också uppenbart att en sådan beskattning av de konvertibla skuldebrevens bäst tillgodoser den skattemässiga neutraliteten mellan nyemission och konverteringslån som finansieringsformer.

Som kapitalvinstkommittén och ett par av remissinstanserna framhållit finns det dock vissa skäl som talar för att även framdeles beskatta vinster på konvertibla skuldebrev enligt reglerna för lös egendom i 35 § 4 mom. KL. Jag tänker då främst på det förhållandet att ett konvertibelt skuldebrev civilrättsligt är ett skuldebrev och omfattar en fordringsrätt mot bolaget. Innehavaren kan välja att vid löptidens slut inlösa skuldebrevet och alltså avstå från konvertering. Ett annat sådant skäl är att det rena skuldebrevsvärdet hos konvertibler i vart fall vid emissionstillfället är större än aktievärdet. Från bl.a. dessa utgångspunkter kan hävdas att konvertibla skuldebrev bör beskattas enligt samma regler som fordringsrätter i övrigt.

Enligt min mening bör emellertid de sist nämnda förhållandena inte tillmätas avgörande betydelse. Huvudsyftet med ett konverteringslån är i de flesta fall att öka det emitterande bolagets aktiekapital. Man kan därför utgå från att bolaget vid emissionen beräknat emissionskursen så att sannolikheten är hög för att innehavaren av ett konvertibelt skuldebrev verkligen kommer att finna det fördelaktigt att utnyttja sin konverteringsrätt. Enligt min uppfattning bör man normalt kunna utgå från detta förhållande. Den omständigheten att det konvertibla skuldebrevet även innefattar en fordringsrätt är därför i allmänhet av underordnat intresse. Vidare är det så att även om det rena skuldebrevsvärdet kan vara förhållandevis stort på ett konvertibelt skuldebrev sker värdeförändringen huvudsakligen på dess aktievärde. Slutligen gör den i allmänhet långa konverteringstiden att aktievärdet kan förväntas närma sig eller t.o.m. överstiga det rena skuldebrevsvärdet. Min slutsats blir därför att övervägande skäl talar för att jämställa konvertibla skuldebrev med aktier vid realisationsvinstbeskattningen.

Jag föreslår således att konvertibla skuldebrev skall beskattas enligt aktievinstreglerna i 35 § 3 mom. KL. I huvudsak innebär detta att hela vinsten vid en avyttring skall upptas till beskattning om innehavstiden understiger två år. Uppgår innehavstiden till två år eller mera tas 40 % av vinsten upp till beskattning. Någon ytterligare minskning av den skattepliktiga delen av vinsten sker därefter inte oavsett innehavstidens längd.

Mitt förslag medför att den nuvarande skattefriheten för vinster efter fem års innehav upphör. Jag återkommer senare till frågan om eventuella särskilda bestämmelser för de konvertibla skuldebrev som utgetts tidigare.

2.3 Beskattningen vid avyttring av en optionsrätt till nyteckning

Mitt förslag: En optionsrätt skall vid avyttring beskattas enligt aktievinstreglerna i 35 § 3 mom. kommunalskattelagen.

Kapitalvinstkommitténs förslag: Samma som mitt.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser har godtagit förslaget.

Skälen för mitt förslag: Optionsrätterna är vid emissionen knutna till särskilda optionsbevis, vilka omedelbart efter emissionen kan avskiljas från skuldebrev. Optionsbevisen är löpande skuldebrev och kan därför cirkulera självständigt. Det är således nödvändigt att ange hur beskattningen av dem skall ske efter en avyttring.

Enligt rådande praxis kan en avyttring av en optionsrätt komma att beskattas på två olika sätt. Om endast optionsrätten överläts sker beskattningen enligt aktievinstreglerna i 35 § 3 mom. KL. Avser avyttringen däremot en unit, dvs ett skuldebrev sammanhållet med en optionsrätt, sker beskattningen enligt reglerna för övrig lös egendom i 4 mom. samma paragraf. Innehavaren av en unit kan således i många fall själv välja enligt vilka bestämmelser beskattningen skall ske.

Nuvarande praxis skapar osäkerhet och kan även ge upphov till skilda marknader för samma slag av optionsrätter. Enligt min mening är detta otillfredsställande. Avyttringar av samma slag av egendom bör beskattas enligt ett och samma regelsystem. Nuvarande ordning bör därför inte behållas för framtiden.

En optionsrätt berättigar innehavaren att på vissa i förhand bestämda villkor teckna en aktie. Någon annan rättighet mot utställaren medför den inte. Dess värde är därför helt beroende av nyteckningsmöjligheten. Optionsrättens värde och värdeförändringar bestäms således helt av värdet och kursutvecklingen på aktien. Optionsrätten kan därför sägas vara identisk med en teckningsrätt till aktie, som endast utsträcks i tiden. På detta sätt uppfattas den också på marknaden. Teckningsrätter beskattas vid avyttring enligt aktievinstreglerna i 35 § 3 mom. KL. Enligt min uppfattning kan någon annan beskattningsmetod inte heller komma i fråga för optionsrätter. Även dessa bör således beskattas enligt aktievinstreglerna.

2.4 Fördelningen av emissionspriset

Mitt förslag: Emissionspriset för ett skuldebrev förenat med optionsrätt skall fördelas så att skuldebrevet åsätts sitt marknadsvärde och optionsrätten det resterande värdet.

Kapitalvinstkommitténs förslag: Samma som mitt.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser utom två tillstyrker att emissionspriset fördelas. Ett par instanser anser att fördelningen skall ske med ledning av skuldebrevets och optionsrättens respektive marknadsvärden. *Länstyrelserna i Göteborgs och Bohus län samt Jämtlands län* anser att hela emissionspriset skall hänföras till skuldebrevet.

Skälen för mitt förslag

Val av fördelningsmetod

Som jag tidigare nämnt kan optionsbeviset skiljas från skuldebrevet. Båda dessa värdepapper kan alltså omsättas var för sig. Det är därför nödvändigt att ange hur emissionspriset i ett optionslån skall fördelas.

Fördelningen av emissionspriset utgör endast en del av beräkningen av den vid realisationsvinstbeskattningen avdragsgilla anskaffningskostnaden. Ställningstagandet i den frågan får emellertid effekter i ett antal hänseenden varför jag funnit det nödvändigt att först diskutera den. Jag skall senare återkomma till övriga bestämmelser om beräkning av anskaffningskostnaden. Det kan här anmärkas att motsvarande problem inte uppkommer vid emissioner av konverteringslån som inte också omfattar optionsrätter. Det beror på att konverteringsvillkoret – som mycket liknar en optionsrätt – inte är avskiljbart från skuldebrevet. Någon uppdelning av konvertibelns pris blir därför aldrig aktuell.

Jag tar först upp frågan om en verklig fördelning bör göras eller om nuvarande ordning, som innebär att någon egentlig fördelning inte görs, bör bestå.

Jag vill inledningsvis erinra om att jag i prop. 1984/85: 97 preliminärt tagit ställning mot nuvarande praxis. Jag anförde då (s.9) att det nuvarande rättsläget i fråga om emissionsprisets fördelning inte borde bestå i ett framtida system för beskattningen av optionslån.

I praxis tillämpas nu den metoden att hela emissionspriset tillförs skuldebrevet. Ingen del därav anses falla på optionsrätten. Motiven för denna fördelning är dels att bolaget kan anses ha lånat en summa som motsvarar emissionspriset, dels att bolagen i sin redovisning hänför hela priset till ett skuldkonto. De remissinstanser som förordar denna fördelningsmetod gör emellertid detta från en annan utgångspunkt, nämligen den att metoden är enkel att tillämpa för såväl skattskyldiga som taxeringsmyndigheter. Problemet med de realisationsförluster som metoden leder till vill remissinstanser lösa med ett permanent avdragsförbud för sådana förluster.

Sedan förslaget i prop. 1984/85: 97 om begränsning i avdragsrätten för förluster på skuldebrev utgivna i optionslån las fram har, såvitt är mig bekant, inga nya optionslån utgetts eller aviserats. Det är tydligt att avdragsförbudet gör att optionslånen inte längre är ekonomiskt attraktiva. För bolagen är det främst den låga räntesatsen på skuldebreven som gör optionslånen fördelaktiga. Enligt min mening är det inte troligt att bolagen

är villiga att höja räntesatserna på optionslånen för att på så sätt kunna eliminera verkan av avdragsförbudet. I det nu rådande läget väljer bolagen med stor sannolikhet en annan finansieringsform än optionslån för att täcka sina kapitalbehov. Det torde stå klart att ett permanent avdragsförbud av det slag som nu tillfälligt råder skulle förhindra vidare emissioner av optionslån. En sådan utveckling är enligt min uppfattning inte önskvärd. Bolagen bör kunna utnyttja de civilrättsligt tillåtna formerna för kapitalanskaffning. Det är därför viktigt att valet av finansieringsform så långt möjligt görs oberoende av skattekonsekvenserna för bolagen eller långivarna. Det nu gällande avdragsförbudet är inte förenligt med ett sådant synsätt.

Slutsatsen av vad jag nu anfört blir därför att avdragsförbudet måste hävas. Avsikten har också varit att förbudet skulle gälla kortast möjliga tid.

Enligt länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län skulle ett delvis bibehållande av avdragsförbudet kunna vara ett alternativ. Länsstyrelsen föreslår att förlusterna på skuldebrev skulle få kvittas endast mot vinster på samma slags värdepapper. Det föreligger emellertid en betydande risk för att ett sådant avdragsförbud fortfarande gör optionslånen ekonomiskt oattraktiva samtidigt som lagstiftningen kompliceras.

Om hela emissionspriset hänförs till skuldebrevet uppgår förlusten erfarenhetsmässigt till 20-30% av det nominella värdet vid en försäljning av skuldebrevet omedelbart efter emissionen. Enligt min uppfattning gör detta att endast alternativet med full kvittningsrätt är realistiskt. Jag är emellertid inte beredd att acceptera att den tidigare situationen med avdragsrätt för fiktiva realisationsförluster återuppstår.

Den kritik som riktats mot förslaget om en verklig fördelning av emissionspriset och de alternativ som därvid framförts anser jag inte ha sådan tyngd att de föranleder mig att frångå mitt preliminära ställningstagande i frågan i prop. 1984/ 85: 97. Jag avvisar alltså tanken på en kodifiering av nuvarande praxis att hänföra hela emissionspriset till skuldebrevet.

I fråga om vilken fördelningsmetod som bör ligga till grund för lagstiftningen gör jag följande bedömning.

De remissinstanser som förordar proportionell fördelning på grundval av skuldebrevets och optionsrättens respektive marknadsvärden (B-metoden) framhåller i första hand att metoden används i skattepraxis vid fördelning av en gemensam köpeskillning. De anser att metoden är den principiellt riktiga och att en ny fördelningsmetod bör införas endast om starka skäl talar för det.

Enligt min uppfattning bör betydelsen av nyss nämnda fördelningsprincip inte överdrivas. Att den kommit till användning beror i de flesta fall på att något annat alternativ inte funnits tillgängligt och att sakliga skäl inte motiverat en annan fördelning. Så är t.ex. fallet vid försäljning av en del av en fastighet. Några egentliga marknadsvärden på en fastighets olika delar

finns sällan. Proportioneringen sker därför i allmänhet med ledning av olika delvärden av fastighetens totala taxeringsvärde.

Den situation som nu föreligger är delvis annorlunda. Skuldebrevet får regelmässigt omedelbart efter emissionen ett marknadsvärde som med mycket små variationer uttrycker det pris som en kapitalplacering är villig att betala för skuldebrevet. Vidare finns noggranna och allmänt accepterade metoder för teoretisk beräkning av ett skuldebrevs värde. Detta kan därför lätt beräknas. Oavsett om detta sker genom avläsning av det faktiska marknadsvärdet eller genom en teoretisk beräkning kan värderingen ske i nära anslutning till emissionen.

En fördel med den av kapitalvinstkommittén förordade metoden att åsätta skuldebrevet dess marknadsvärde (C-metoden) är att endast ett marknadsvärde behövs, nämligen skuldebrevets. För tillämpning av B-metoden är det nödvändigt att också ha vetskap om optionsrättens marknadsvärde. Även om noteringar finns på ett flertal optionsrätter är dessa ibland osäkra på grund av låg omsättning. Optionsrätters marknadsvärde kan i allmänhet inte heller avläsas förrän en tid gått efter emissionen. Jag vill tillägga att det heller inte är möjligt att teoretiskt beräkna optionsrättens värde med någon större grad av säkerhet.

I sammanhanget vill jag särskilt framhålla att kapitalvinstkommitténs förslag om emissionsprisets fördelning är grundad på en ekonomisk analys av de för optionslånen tillämpade villkoren. Metoden ger skuldebrevet ett riktigt värde vilket inte blir fallet med B-metoden. En fördelning enligt C-metoden har också den fördelen att ofta varken vinst eller förlust uppkommer vid en avyttring av skuldebrevet i anslutning till emissionen. Eftersom sådana avyttringar är mycket vanliga anser jag att denna följd av en fördelning enligt C-metoden är en fördel för såväl skattskyldiga som taxeringsmyndigheter.

En fördelning enligt B-metoden leder regelmässigt till att en realisationsvinst uppstår vid en försäljning av skuldebrevet omedelbart efter emissionen. Detta förhållande kan leda till rubbningar av den skattemässiga neutraliteten mellan optionslån och andra finansieringsformer.

Vid en fördelning enligt C-metoden kommer optionsrättens anskaffningsvärde för en i emissionen deltagande aktieägare att bli indirekt bestämt av marknadsvärdet på skuldebrevet. Värdet kommer således inte att bestämmas av marknadsvärdet på optionsrätten. Jag vill emellertid betona att vid emissioner där emissionspriset understiger unitens marknadsvärde – vilka är de vanligast förekommande i Sverige – inte heller B-metoden ger optionsrätten ett "riktigt" värde. Båda fördelningsmetoderna medför att optionsrätten kommer att åsättas ett värde som understiger dess marknadsvärde. Detta är emellertid naturligt vid en sådan emission och direkt jämförbart med vad som gäller för teckningsrätter vid nyemissioner. Om optionslånet emitteras till sitt marknadsvärde ger de båda nu diskuterade fördelningsmetoderna i princip samma resultat. Jag kan inte finna att en

fördelning enligt metod B i detta avseende är att föredra jämfört med en fördelning enligt metod C.

Sammanfattningsvis gör jag följande bedömning. Såväl önskemålet om en neutral skattemässig behandling av olika finansieringsformer som tillämpningsskäl talar för C-metoden. Detta bör tillmätas avgörande betydelse. Att C-metoden innefattar en annan fördelningsprincip än den i beskattningssammanhang gängse kan inte uppväga de fördelar som är förenade med metoden. Enligt min uppfattning talar övervägande skäl för metod C. Jag föreslår således att emissionspriset vid en emission av ett optionslån skall fördelas så att skuldebrevet åsätts sitt marknadsvärde och optionsrätten tillförs det överskjutande värdet. Skulle marknadsvärdet på skuldebrevet i något fall överstiga emissionspriset skall hela priset hänföras till skuldebrevet. Jag vill tillägga att fördelningen skall gälla för alla slag av skuldebrev som kan förekomma i ett optionslån, alltså även för konvertibla skuldebrev och vinstandelsbevis som ingår i ett optionslån.

Bestämning av marknadsvärdet

Det är skuldebrevets marknadsvärde vid förvärv, som sker genom teckning, som skall fastställas. Teckningen pågår under en kort tidsperiod, vanligtvis ej överstigande en månad. Vid de hittills företagna emissionerna av optionslån torde det övervägande antalet av emissionsdeltagarna ha sålt skuldebrevet omedelbart efter teckningen. I vissa fall har emissionsbanken åtagit sig att försälja skuldebrevet på marknadsmässiga villkor för långgivarens räkning i anslutning till emissionen. Härigenom har inom den korta tidsperiod som teckningen pågår marknadsvärden noterats för skuldebreven. Ett sådant värde har således kunnat avläsas i anslutning till emissionen.

Det finns anledning att anta att långgivarna mycket ofta även vid framtida emissioner av optionslån kommer att avyttra skuldebrevet i omedelbar anslutning till emissionen. De flesta aktieägare torde endast vara intresserade av optionsrätten. Den binder i motsats till skuldebrevet ett förhållandevis litet kapital och ger dessutom delaktighet i en eventuell värdestegring på aktien. Enligt min bedömning torde därför faktiska marknadsvärden för skuldebreven med stor sannolikhet att kunna avläsas i anslutning till emissionen även framdeles. Alternativet med ett teoretiskt beräknat värde har fördelen att det kan fastställas redan vid teckningstidens början. Den som tecknar lånet kan således i ett mycket tidigt skede överblicka konsekvenserna av olika alternativ och planera sina åtgärder utifrån klara förutsättningar. Emellertid påverkas ett skuldebrevs värde av många olika faktorer. De viktigaste av dem är visserligen enkla att utpeka men ytterligare ett stort antal omständigheter kan påverka värdet. Jag anser det inte möjligt att i författningstexten med tillräcklig noggrannhet precisera hur en teoretisk beräkning av marknadsvärdet skall ske. En sådan beräkning måste därför göras enligt en förenklad modell. Därmed ökar risken avsevärt för

att ett på så sätt beräknat värde inte obetydligt kommer att avvika från det faktiska marknadsvärdet. Under alla förhållanden ger användning av det faktiska marknadsvärdet en mera korrekt fördelning av emissionspriset. Dessa omständigheter anser jag avgörande vid valet mellan faktiskt marknadsvärde och ett på teoretisk väg beräknat värde. Jag förordar alltså användning av faktiska marknadsvärden.

Vid avyttring eller inlösen av skuldebrevet utgör marknadsvärdet avdragsgill anskaffningskostnad. Detta värde måste bestämmas för varje skattskyldig som deltar i lånet oavsett om han överlåter skuldebrevet eller ej. Enligt min uppfattning kan det inte komma i fråga att den skattskyldige själv skall förebringa utredning om marknadsvärdet. En större enhetlighet i bedömningen måste eftersträvas. Det kan därför ifrågasättas om inte RSV borde utfärda bindande föreskrifter om marknadsvärden i förekommande emissioner. Även här är emellertid förhållandena så komplexa att den vägledning som i så fall måste ges knappast kan precieras i författningstext. Jag ser därför inget annat realistiskt alternativ än att RSV, efter ansökan av de emitterande bolagen, utfärdar anvisningar om emissionspriets fördelning. Detta är en praktisk lösning som ger möjligheter att ta skälig hänsyn till alla de olika faktorer som i det enskilda fallet kan påverka marknadens värdering av ett skuldebrev.

RSV skall enligt sin instruktion genom bl.a. anvisningar främja en riktig och enhetlig tillämpning av gällande föreskrifter inom sitt verksamhetsområde. Beträffande realisationsvinstbeskattningen av värdepapper brukar verket utfärda anvisningar om det sökande bolagets aktier är börsnoterade eller föremål för liknande notering. Anvisningar på optionslåneområdet bör ges av RSV i samma utsträckning som nu gäller i andra värdepappersfrågor. Det ankommer på verket att avgöra om anvisningar skall utfärdas eller ej. I de fall anvisningar inte begärs eller ej utfärdas får det på vanligt sätt ankomma på den skattskyldige att i självdeklarationen förebringa utredning om sina anskaffningsvärden. I klarhetens intresse vill jag framhålla att det här är fråga om anvisningar till ledning för taxeringen och inte om bindande föreskrifter.

I många fall noteras de större aktiebolagens skuldebrev officiellt på fondbörsen. Omsättningen av dem är dock i allmänhet liten och det kan i vissa fall dröja en avsevärd tid innan en sådan notering finns. De flesta skuldebrev som avyttras av deltagarna i en emission i anslutning till denna torde säljas direkt via emissionsbanken till institutionella placerare. Vetskap om marknadsvärdet finns då hos det emitterande bolaget och emissionsbanken men kan däremot vara svår att erhålla för utomstående. Med hänsyn till dessa förhållanden anser jag det inte bara lämpligt utan också nödvändigt att bolagen till sina ansökningar fogar utredning om marknadsvärdet. Utredningen bör omfatta den tidsperiod som erfordras för att marknadsvärdet med rimlig grad av säkerhet skall kunna avläsas. Hur lång tiden skall vara kan inte generellt anges. Tidsperioden får bedömas med

hänsyn till de föreliggande omständigheterna i det enskilda fallet. Ofta kan marknadsvärdet avläsas i omedelbar anslutning till att handeln i skuldebrev påbörjas. I inget fall torde en längre period än en månad vara behövlig. Marknadsvärdet kommer att vara av betydelse under lång tid efter emissionstidpunkten. På grund härav bör endast ett värde anges i anvisningen som anskaffningsvärde och detta även om olika marknadsvärden noterats, t.ex. under olika dagar under den aktuella tidsperioden. Ett medelvärde bör sålunda anges i anvisningen på samma sätt som nu sker när anvisningar ges för värderingen av exempelvis inköpsrätter. Vad jag nu sagt innebär alltså att jag anser att endast ett marknadsvärde bör anges även om t.ex. marknadsräntan ändrats under en pågående emission och skuldebrevets marknadsvärde därför ändrats.

Optionsrättens värde bestäms indirekt av marknadsvärdet på skuldebrevet som skillnadsbeloppet mellan emissionspriset och skuldebrevets marknadsvärde. Även optionsrättens värde bör givetvis anges i anvisningen.

Skulle flera optionsrätter förekomma i samma unit måste en fördelning av nyss nämnda skillnadsbelopp ske dem emellan. I den frågan gör jag följande bedömning.

I Sverige emitteras optionslån i allmänhet med företrädesrätt för aktieägarna. Därvid tillämpas nyemissionsvillkor, vilket innebär att emissionspriset understiger marknadsvärdet på de utgivna värdepapperen. Eftersom skuldebrevet skall åsättas sitt marknadsvärde faller hela övervärdet på optionsrätterna. Enligt min uppfattning medför detta förhållande att det mest korrekta resultatet erhålls om fördelningen sker med ledning av optionsrätternas resp. marknadsvärden. För bestämning av dessa marknadsvärden bör de principer, som jag tidigare redovisat för skuldebrevens del tillämpas så långt som möjligt. Det kan dock visa sig nödvändigt att utsträcka tidsperioden under vilken marknadsvärdena avläses. Å andra sidan bör i detta fall de noterade värdena kunna användas i större utsträckning.

Vad jag nu sagt tar i första hand sikte på emissioner som görs av börsbolag eller bolag vars aktier omsätts marknadsmässigt vid sidan av fondbörsen. När optionslån ges ut av sådana bolag följer regelmässigt en omsättning av skuldebrev och optionsrätter. Om ett optionslån ges ut av ett renodlat familjeföretag, t.ex. vid en riktad emission till en utomstående intressent, torde i allmänhet några konstaterbara marknadsvärden inte framkomma. Även i ett sådant fall finns emellertid ett behov av att fastställa ett marknadsvärde på skuldebrevet för att möjliggöra en uppdelning av emissionspriset. I den situationen blir man hänvisad till att utifrån formell ränta och löptid på lånet genom en teoretisk beräkning bestämma skuldebrevets värde vid teckningstidpunkten. I sådana fall torde det inte föreligga något behov av anvisningar från RSV.

2.5 Beskattningen vid avyttring av skuldebrev utgivna i optionslån

Mitt förslag: Ett skuldebrev utgivet i ett optionslån skall vid avyttring i likhet med vad som f.n. gäller beskattas enligt reglerna för övrig lös egendom i 35 § 4 mom. kommunalskattelagen.

Kapitalvinstkommitténs förslag: Beskattningen skall ske enligt aktievinstreglerna i 35 § 3 mom. KL.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker kommitténs förslag eller lämnar det utan erinran. Ett antal remissinstanser avstyrker dock förslaget. Några av dem anser att den förutsebara värdestegringen på underkursskuldebrevet skall räntebeskattas. Vissa remissinstanser anser det vara en stor nackdel att endast skuldebrev utgivna i optionslån skall beskattas enligt 35 § 3 mom. KL medan övriga skuldebrev – bortsett från de konvertibla skuldebreven – skall beskattas enligt 4 mom. samma paragraf. Dessa remissinstanser framhåller att det i princip inte finns någon skillnad på skuldebrev utgivna i optionslån sedan optionsbevisen avskiljts och övriga skuldebrev.

Skälen för mitt förslag: En följd av valet av metod för fördelningen av emissionspriset blir att skuldebrevet i ett optionslån ur långgivarens synvinkel förvärvas till underkurs i förhållande till skuldebrevets nominella värde. Villkoren i företagna emissioner av optionslån har varit sådana att underkursen oftast uppgått till 20-30% av nominellt skuldebrevsvärde. Vid löptidens slut inlöses skuldebrevet av bolaget till nominellt belopp. Frågan uppkommer därför om hur denna värdestegring och annan värdeförändring på skuldebreven skall beskattas.

Rådande praxis torde innebära följande. Värdeförändringar på skuldebrev beskattas normalt som realisationsvinst efter en avyttring. I vissa fall har dock förändringar i kapitalvärdet på skuldebrev ansetts utgöra ränta (se t.ex. RÅ 1969 Fi 1396, RÅ 1972 ref 51 och RÅ 82 Aa 152). Å andra sidan beskattas värdeförändringar på skuldebrev, som utgetts till parikurs men där kursen sedan sjunkit, enligt realisationsvinstreglerna. För vissa typer av skuldebrev – bankcertifikat, statsskuldväxlar och skattkamarväxlar – följer av särskild lagstiftning (41 c § KL) att alla värdeförändringar behandlas som ränta.

Nuvarande praxis för beskattning av realiserade värdeförändringar på olika slag av skuldebrev är utan tvivel svåröverblickbar. Uppkomsten av en penningmarknad i början av 1980-talet och nya typer av finansieringsinstrument har ytterligare komplicerat beskattningssituationen.

Kapitalvinstkommittén har föreslagit att alla värdeförändringar på skuldebrev utgivna i optionslån bortsett från upplupen formell ränta skall realisationsvinstbeskattas enligt aktievinstreglerna i 35 § 3 mom. KL. För-

slaget har mött relativt stark kritik från remissinstanserna. Enligt min mening finns visst fog för kritiken, främst av det skälet att endast ett visst slag av skuldebrev skall omfattas av nya regler medan andra likartade typer av skuldebrev lämnas utanför.

Enligt sina direktiv skall kapitalvinstkommittén bl.a. se över beskattningsreglerna på skuldebrevsområdet. Kommittén skall också utreda gränsdragningen mellan realisationsvinst och ränta i vissa fall. Enligt vad jag inhämtat har kommittén påbörjat arbetet med dessa frågor. Ett betänkande med förslag till nya regler om skuldebrevsbeskattningen kan förväntas under våren 1986.

Det sagda leder till den slutsatsen att det inte är lämpligt att nu ändra reglerna för beskattningen av värdeförändringar på endast de skuldebrev som utges i optionslån. Samtidigt saknas underlag för en tillförlitlig bedömning av hur värdeförändringar på andra slag av skuldebrev bör beskattas. Jag är av det skälet inte heller beredd att nu föreslå ändringar i gällande regler för skuldebrevsbeskattningen i övrigt. Jag vill tillägga att jag också ser det som en fördel att kapitalvinstkommittén härigenom ges bättre möjligheter för en förutsättningslös prövning av beskattningsreglerna på hela skuldebrevsområdet.

Avslutningsvis vill jag i klarhetens intresse göra ytterligare ett påpekande. Mitt ställningstagande i den nu aktuella frågan får inte uppfattas så att jag tar avstånd från kommitténs principiella uppfattning om beskattningen av värdestegringen på ett skuldebrev utgivet i ett optionslån. Tvärtom är jag av samma mening som kommittén på den punkten. Jag avser därför att på nytt ta upp frågan sedan kommittén avlämnat sitt förslag till beskattningsregler för skuldebreven.

2.6 Beskattningen vid avyttring av företrädesrätter att teckna konvertibla skuldebrev och optionslån

Mitt förslag: Företrädesrätter att teckna konvertibla skuldebrev och optionslån skall beskattas enligt aktievinstreglerna i 35 § 3 mom. kommunalskattelagen.

Kapitalvinstkommitténs förslag: Samma som mitt.

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrat sig i frågan har tillstyrkt förslaget.

Skälen för mitt förslag: Konverterings- och optionslån kan emitteras såväl med företrädesrätt för aktieägarna som utan sådan rätt. Det är också möjligt att utge lån där annan än aktieägare i bolaget får företrädesrätt att teckna. Enligt 5 kap 2 § aktiebolagslagen (1975: 1385) har emellertid aktieägarna – vid emissioner som sker mot vederlag i pengar – företrädesrätt

att teckna sig för förvärv av skuldebrev såsom om emissionen gällde de aktier som kan komma att träda i stället för skuldebreven eller nytecknas på grund av optionsrätt.

Som framgår av lydelsen av bestämmelsen i aktiebolagslagen hänför sig företrädesrätten civilrättsligt till skuldebrevet. Frågan är nu hur dessa företrädesrätter skall infogas i regelsystemet för beskattning av realisationsvinster.

Såvitt avser företrädesrätten att teckna ett konvertibelt skuldebrev är situationen okomplicerad. Som jag tidigare anfört skall ett konvertibelt skuldebrev vid avyttring beskattas enligt aktievinstreglerna. Det är därför naturligt att också företrädesrätten att teckna ett sådant skuldebrev skall beskattas enligt de bestämmelserna. Därigenom uppnås även överensstämmelse i beskattningen mellan denna företrädesrätt och en teckningsrätt till aktie.

När det sedan gäller företrädesrätten att teckna ett optionslån är läget något annorlunda. Det beror på att teckningen i ett optionslån avser en unit bestående av ett skuldebrev och en optionsrätt. Eftersom jag har föreslagit att skuldebrevet i ett sådant lån vid avyttring skall beskattas enligt reglerna för övrig lös egendom i 35 § 4 mom. KL kan det hävdas att också företrädesrätten borde beskattas enligt samma bestämmelser. Kommittén har emellertid i betänkandet Reavinst på optionslån på ett övertygande sätt visat att företrädesrättens värde uteslutande beror på optionsrätten (se sid 68-70 och 91-93 i betänkandet) och mot den bakgrunden föreslagit att företrädesrätten i skattehänseende även knyts till optionsrätten.

Jag biträder förslaget att företrädesrätten i skattehänseende bör knytas till optionsrätten. Som en följd av detta finner jag det naturligt att beskattningen av företrädesrätten skall ske på samma sätt som gäller för optionsrätten. Mitt förslag är således att företrädesrätten att teckna ett optionslån skall beskattas enligt aktievinstreglerna i 35 § 3 mom. KL. Härigenom uppnås skattemässig neutralitet i behandlingen av de tecknings- och företrädesrätter som kan förekomma i olika slag av aktieemissioner.

2.7 Beskattningskonsekvenser när en företrädes-, konverterings- eller optionsrätt utnyttjas

Mitt förslag: Utnyttjande av en företrädes-, konverterings- eller optionsrätt skall inte medföra realisationsvinstbeskattning.

Kapitalvinstkommitténs förslag: Samma som mitt.

Remissinstanserna: De remissinstanser som berört frågan tillstyrker förslaget.

Skälen för mitt förslag: När en innehavare av en teckningsrätt utnyttjar denna för förvärv av en ny aktie i det emitterande bolaget utlöser förvärvet inte någon realisationsvinstbeskattning. Denna regel är inte alldeles självklar. Ett förvärv av aktier genom teckning med stöd av en teckningsrätt kan jämföras med ett byte. Byte är ett oneröst fång vilket normalt medför realisationsvinstbeskattning. Regeln är dock både enkel och praktisk. Den är också logisk med hänsyn till att aktieägaren vid en nyemission endast bereds möjlighet att behålla sin andel i bolaget. Samma ordning bör därför gälla för företrädesrätter att teckna konvertibla skuldebrev och optionslån. Det finns nämligen ingen anledning att utnyttjandet av en företrädesrätt skattemässigt skall behandlas på annat sätt än en teckningsrätt eftersom konverterings- och optionslån i avgörande hänseenden kan jämföras med nyemission.

En optionsrätt att teckna eller köpa en aktie anses utlösa när den utnyttjas. Inte heller då utlöses någon realisationsvinstbeskattning. Det är däremot fallet vid utnyttjandet av en konverteringsrätt. Ett utbyte av ett konvertibelt skuldebrev till en aktie realisationsvinstbeskattas alltså enligt nu gällande praxis.

Som tidigare framgått är det min uppfattning att de skatterättsliga reglerna bör utformas så att de nya finansieringsformerna kan utnyttjas i enlighet med de syften som ligger bakom den civilrättsliga lagstiftning genom vilken de tillskapades. Jag anser att nuvarande praxis vid konverteringar utgör ett hinder för ett rationellt utnyttjande av de konvertibla skuldebrev som finansieringsalternativ. Härtill kommer att syftet med konverteringsrätten är detsamma som med optionsrätten, nämligen att ge innehavaren av rätten möjlighet att förvärva en aktie. Som en konsekvens av vad jag nu anfört bör följande att en konvertering i realisationsvinsthänseende jämföras med ett utnyttjande av en optionsrätt. Jag föreslår således att ett utbyte av ett konvertibelt skuldebrev till en aktie inte skall föranleda realisationsvinstbeskattning. Detsamma bör givetvis gälla om en optionsrätt utnyttjas för teckning av en aktie.

2.8 Beräkning av innehavstid

Mitt förslag: Innebörden av reglerna om anskaffningstidpunkt anges i nedanstående uppställning.				
Värdepapper	Aktieägare	Annan skattskyldig med inköpt		
		a) företrädesrätt	b) konvertibelt skuldebrev	c) optionsrätt
1 Företrädesrätt	moderaktiens förvärvsdag	dagen för köpeavtalet	—	—
2 Konvertibelt skuldebrev	..	dagen för förvärvet av företrädesrätten	dagen för köpeavtalet	—
3 Skuldebrev utgivet i ett optionslån	dagen för teckningen av lånet	dagen för teckningen av lånet	—	—
4 Optionsrätt				
a) till nyteckning	moderaktiens förvärvsdag	dagen för förvärvet av företrädesrätten	—	dagen för köpeavtalet
b) till köp av aktie	dagen för teckningen av lånet	..	—	..
5 Ny aktie				
a) via konvertibelt skuldebrev	moderaktiens förvärvsdag ¹	..	dagen för förvärvet av det konvertibla skuldebrevet	—
b) via optionsrätt till nyteckning	—	dagen för förvärvet av optionsrätten
c) via optionsrätt till köp av aktie	dagen för teckningen av lånet	..	—	..

¹ gäller ej utbyte som skett före den 1 juli 1985.

Kapitalvinstkommitténs förslag: Samma som mitt

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser utom RSV och länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. RSV anser att reglerna är för svåröverskådliga och förordar en markant ökning av antalet schabloner. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län vill behålla nuvarande ordning.

Skälen för mitt förslag: Med innehavstid förstås tiden från den dag då egendomen förvärvades till den dag då avtal träffas om dess avyttring. Vid beräkning av skattepliktig realisationsvinst är innehavstiden av avgörande betydelse. Innehavstidens längd påverkar nämligen storleken av den skattepliktiga realisationsvinsten. Avyttras egendom som skall beskattas enligt aktievinstreglerna i 35 § 3 mom. KL skall hela vinsten tas upp till beskattning om innehavstiden understiger två år. Om innehavstiden är två år eller längre beskattas 40% av vinsten.

Skall egendomen beskattas enligt reglerna för övrig lös egendom i 35 § 4 mom. KL gäller likaledes att hela vinsten är skattepliktig om innehavstiden är kortare än två år. Är innehavstiden två år eller längre men kortare än fem år bestäms skattepliktig vinst enligt en fallande skala. Vinsten blir skattefri om egendomen innehafts fem år eller längre.

Vid beräkning av realisationsförlust gäller samma regler för bestämning av innehavstid som vid vinstberäkningen.

Att bestämma dagen för avyttringen vållar knappast några problem. Som jag tidigare nämnt anses avyttringsdagen vara den dag då bindande avtal om överlåtelse av egendomen ingås. Däremot är det inte i alla fall lika klart hur anskaffningstidpunkten skall bestämmas. Det är därför nödvändigt att relativt ingående behandla den frågan. Inledningsvis tar jag upp de bestämmelser som anknyter till 35 § 3 mom. KL.

Mitt förslag bygger på de i praxis utarbetade reglerna om beräkning av anskaffningstidpunkt vid nyemission av aktier. Förslaget är utarbetat med hänsyn tagen till de många olika överlåtelssituationer som kan förekomma vid avyttring av de värdepapper som nu är aktuella. Till grund för bestämmelserna om anskaffningstidpunkt ligger mina förslag om dels att företrädesrätten att teckna ett optionslån i skattehänseende skall anses knuten till optionsrätten, dels att utnyttjande av en företrädesrätt, ett konvertibelt skuldebrev eller en optionsrätt inte skall utlösa realisationsvinstbeskattning. Den aktieägare som deltar i en emission kan därigenom via företrädesrätten härleda sin konvertibel eller optionsrätt tillbaka till den aktie från vilken företrädesrätten att delta i lånet härrör (moderaktien). Anskaffar han en ny aktie genom att utnyttja konverterings- eller optionsrätten kan han på samma sätt härleda förvärvet av aktien tillbaka till moderaktien via konverterings- eller optionsrätten och företrädesrätten. Avyttrar aktieägaren ett av de nu nämnda värdepapperen bestäms dess anskaffningstidpunkt av moderaktien. Skulle denna aktie vara förvärvat genom ett benefikt fång får han gå tillbaka till tidpunkten för närmast föregående onerösa fång.

Om en skattskyldig deltar i en emission utan företrädesrätt, t.ex. vid en riktad emission, bör anskaffningstidpunkten bestämmas till dagen för teckningen. Detta överensstämmer med gällande rätt.

Förvärvar den skattskyldige ett av de nu aktuella värdepapperen genom köp blir dagen för köpet anskaffningstidpunkt. Även vid ett sådant förvärv bör gälla att anskaffningstidpunkten får överföras till ett genom teckning eller konvertering förvärvat värdepapper. Jag kan illustrera det nu sagda med ett exempel. Antag att en skattskyldig köper en företrädesrätt att delta i ett optionslån och att han utnyttjar rätten till teckning. Han får då en optionsrätt. Antag vidare att han utnyttjar optionsrätten och tecknar en aktie, som han sedan avyttrar. Hans anskaffningstidpunkt för aktien skall då räknas tillbaka till dagen för inköpet av företrädesrätten. Resultatet blir detsamma om företrädesrätten i stället hade gällt ett konverteringslån.

Jag har tidigare föreslagit att utnyttjandet av företrädes-, konverterings- och optionsrätter inte skall utlösa realisationsvinstbeskattning. I konsekvens med detta föreslår jag alltså att ingen anskaffningstidpunkt skall knytas till ett sådant tillfälle. Karakteristiskt för regelsystemet är således att ingen anskaffningstidpunkt är så att säga fristående. Ingen anskaffningstidpunkt anknyts till de tillfällen då företrädes-, konverterings- och optionsrätter utnyttjas för sina resp. ändamål. Härigenom skiljer sig försla-

get från nuvarande praxis, som t.ex. innebär att en via optionsrätt förvärvad aktie anses anskaffad vid tidpunkten för utnyttjandet av optionsrätten. När rätten utnyttjas för nyteckning anses den utslockna och någon realisationsvinstbeskattning utlöses inte. Anskaffningstidpunkten blir således bestämd till en fristående tidpunkt i detta fall.

RSV och länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser att de regler jag redogjort för blir alltför komplicerade. Länsstyrelsen förordar att anskaffningstidpunkten för en via optionsrätt förvärvad aktie skall bestämmas till dagen för utnyttjandet av optionsrätten, dvs en kodifiering av gällande praxis. Däremot godtar länsstyrelsen förslaget i den del det rör konvertibla skuldebrev. Länsstyrelsen framhåller att reglerna därigenom blir enklare att tillämpa. RSV förordar schablonregler i större utsträckning när det är fråga om att bestämma anskaffningstidpunkter.

De av mig föreslagna bestämmelserna bygger på nyemissionsreglerna vilket jag anser vara en naturlig utgångspunkt eftersom en emission av ett konverterings- eller optionslån kan användas som ett alternativ till en nyemission. Anknytningen till nyemissionsreglerna anser jag har gjorts på enklast tänkbara sätt. Jag är dock medveten om att reglerna om anskaffningstidpunkt för optionsrätter till köp av aktier, vilka jag senare skall återkomma till, komplicerar systemet något. Å andra sidan ingår även bestämmelserna om beräkning av anskaffningskostnad som en naturlig del i det av mig föreslagna regelsystemet. Detta bildar därför en enhet ur vilken ingen regel kan brytas ut utan att systemets logiska uppbyggnad går förlorad. Enligt min uppfattning leder länsstyrelsens förslag inte till någon förenkling jämfört med mitt förslag. Jag kan heller inte finna att RSV:s förslag om ytterligare schabloner leder till en bättre lösning.

Konvertibla skuldebrev och optionsrätter är aktieliknande handlingar. Deras värde bestäms i hög grad av kursen på bolagets aktie. Vid innehav av ett konvertibelt skuldebrev eller en optionsrätt får den skattskyldige därför del av aktiens värdestegring. Omvandlas skuldebrevet eller optionsrätten till en aktie övergår i princip värdestegringen till aktien. Med hänsyn till detta anser jag det felaktigt att räkna innehavstiden på aktien från den dag då konverterings- eller optionsrätten utnyttjades. I vissa fall skulle därigenom värdestegringen bli fullt beskattad under en tvåårsperiod trots att den före utbytet/nyteckningen endast skulle ha beskattats till 40%. Detta är inkonsekvent och rubbar neutraliteten i beskattningen av olika finansieringsformer.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har även anfört att regeln om anskaffningstidpunkt för en via optionsrätt förvärvad aktie kan vålla komplikationer vid utnyttjande av förlustavdrag i fåmansbolag. Jag delar inte länsstyrelsens farhågor. Den ändring i reglerna om anskaffningstidpunkt som jag nu föreslår påverkar i sig inte bedömningen av rätten till förlustavdrag. En annan sak är att själva förekomsten av optionsrätter kan vara av betydelse i sammanhanget (jfr prop. 1983/84: 63 s. 26).

Vad jag hittills anfört om bestämning av anskaffningstidpunkt har gällt företrädesrätter, konvertibla skuldebrev, optionsrätter och aktier, som

förvärvats genom en konverterings- eller optionsrätt, dvs egendom som efter avyttring skall realisationsvinstbeskattas enligt aktievinstreglerna i 35 § 3 mom. KL.

Skuldebrev utgivna i optionslån beskattas efter avyttring enligt bestämmelserna i 35 § 4 mom. KL. Reglerna om anskaffningstidpunkt är här betydligt enklare. En skattskyldig som deltar i en emission av skuldebrev anses enligt gällande rätt förvärva skuldebrevet vid teckningstillfället. Detta gäller oavsett om den skattskyldige har företrädesrätt att teckna lånet eller ej. Detta är en följd av att sambandet med moderaktien anses brutet i och med emissionen. Förvärvas skuldebrevet genom köp eller genom annat oneröst fång bestäms anskaffningstidpunkten på vanligt sätt till den dag då bindande avtal om förvärvet ingås.

Kapitalvinstkommittén har inte föreslagit någon ändring av dessa regler. Även remissinstanserna har godtagit nuvarande ordning. Jag biträder den uppfattningen och föreslår därför ingen ändring av gällande regler på området.

2.9 Beräkning av anskaffningskostnad

Mitt förslag: Innebörden av reglerna om anskaffningskostnad anges i nedanstående uppställning.				
Värdepapper	Aktieägare	Annan skattskyldig med inköpt		
		a) företrädesrätt	b) konvertibelt skuldebrev	c) optionsrätt
1 Företrädesrätt	0 kr.	köpeskillingen	–	–
2 Konvertibelt skuldebrev	emissionspriset	köpeskillingen för företrädesrätten + emissionspriset	köpeskillingen	–
3 Skuldebrev utgivet i ett optionslån	skuldebrevets marknadsvärde vid emissionen ¹	skuldebrevets marknadsvärde vid emissionen ¹	–	–
4 Optionsrätt	skillnadsbeloppet mellan emissionspriset och skuldebrevets marknadsvärde (restvärdet) ¹	köpeskillingen för företrädesrätten + restvärdet ¹	–	köpeskillingen
5 Ny aktie				
a) via konvertibelt skuldebrev	emissionspriset för det konvertibla skuldebrevet	köpeskillingen för företrädesrätten + emissionspriset för det konvertibla skuldebrevet	köpeskillingen för det konvertibla skuldebrevet	–
b) via optionsrätt	restvärdet + nyteckningspriset eller vid köp köpeskillingen ¹	köpeskillingen för företrädesrätten + restvärdet + nyteckningspriset eller vid köp köpeskillingen ¹	–	köpeskillingen för optionsrätten + nyteckningspriset eller vid köp köpeskillingen

¹ gäller ej om teckning av lånet skett före den 1 juli 1985.

Kapitalvinstkommitténs förslag: Samma som mitt.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser utom *RSV* och *länsstyrelsen i Göteborg och Bohus län* tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. Båda dessa instanser tillstyrker förslaget att företrädesrättens anskaffningskostnad skall vara 0 kr. för den aktieägare som deltar i en emission. RSV anser i övrigt att reglerna är för svåröverskådliga och förordar en kraftig ökning av antalet schabloner. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län vill behålla nuvarande praxis.

Skälen för mitt förslag: När jag redogjorde för frågorna om anskaffningstidpunkten utgick jag från att emission av konvertibla skuldebrev och optionslån är alternativ till nyemission. Samma utgångspunkt är lämplig nu. Som jag nämnde i föregående avsnitt kan man med denna förutsättning som grund bygga ett logiskt och relativt enkelt system som innefattar både anskaffningstidpunkter och anskaffningsvärden. Jag har tidigare utförligt redogjort för de grundprinciper som jag anser bör tillämpas. Jag vill här endast understryka att principen innebär att anskaffningskostnaden får föras över från ett värdepapper till ett annat vid utnyttjande av företrädes-, konverterings- och optionsrätter på samma sätt som anskaffningstidpunkten får överföras utan hinder av att någon eller några av dessa rätter utnyttjas. Följande exempel belyser det nu sagda. Om en skattskyldig köper en företrädesrätt att delta i en emission av konvertibla skuldebrev och senare säljer den aktie som han erhållit genom att utnyttja konverteringsrätten får han som anskaffningskostnad för aktien ta upp summan av köpeskillingen för företrädesrätten och emissionspriset för det konvertibla skuldebrevet. Givetvis får även eventuella kostnader i samband med konverteringen inräknas i aktiens anskaffningskostnad.

De särskilda regler som nu gäller för beräkning av anskaffningskostnad på värdepapper, t.ex. fond- och preferensaktiemetoden, genomsnittsberäkning för äldre aktier och schablonregeln, bör bli tillämpliga på konvertibla skuldebrev och optionsrätter. För skuldebrev utgivna i optionslån bör således nu gällande regler om beräkning av anskaffningskostnad på vanliga skuldebrev tillämpas med endast det tillägget att skuldebrevet vid emissionen skall åsättas sitt marknadsvärde. För företrädesrätternas del anser jag emellertid att det är nödvändigt att göra ett par undantag från gällande aktievinstregler. Vad jag åsyftar är dels hur anskaffningskostnaden skall bestämmas för en aktieägare som deltar i en emission, dels schablonregelns tillämplighet. Jag skall nu behandla dessa frågor.

Kapitalvinstkommittén har föreslagit att anskaffningskostnaden för en företrädesrätt som erhålls i en emission skall åsättas värdet 0 kr. Detta kan sägas avvika från gällande regler om beräkning av anskaffningskostnad. En företrädesrätt är nämligen i princip likvärdig med en teckningsrätt till aktie och anskaffningskostnaden för företrädesrätten borde därför beräk-

nas på samma sätt som gäller för teckningsrätten. Denna anskaffningskostnad beräknas med en proportioneringsmetod till ett belopp motsvarande den värdeminskning som moderaktien undergår vid emissionen. Samma proportioneringsmetod borde därför tillämpas på företrädesrätter. Detta skulle innebära att en del av moderaktiens anskaffningskostnad överförs till företrädesrätten. Så långt föreligger knappast något större problem. Men om företrädesrätten utnyttjas för teckning kompliceras situationen högst avsevärt. Företrädesrättens värde skall nämligen i ett sådant fall överföras till det konvertibla skuldebrevet eller till optionsrätten. I det fall att skuldebrevet i ett optionslån är konvertibelt måste värdeöverföringen ske till såväl skuldebrevet som optionsrätten genom något slags fördelningsmetod. Ännu mer komplicerad blir situationen om uniten består av ett konvertibelt skuldebrev och flera optionsrätter. Härtill kommer att beräkningen av anskaffningskostnaden för ett konvertibelt skuldebrev eller en optionsrätt i de nu nämnda fallen alltid måste ske med tillämpning av den invecklade preferensaktiemetoden. Kommittén har ansett att en sådan beräkningsmetod blir alltför komplicerad. Av förenklings skull har därför föreslagits att anskaffningskostnaden för aktieägarens företrädesrätt alltid skall sättas till 0 kr. Ingen del av moderaktiens anskaffningskostnad skall således överföras vare sig till företrädesrätten eller optionsrätten. Remissinstanserna har genomgående ställt sig positiva till förslaget. Jag delar kommitténs och remissinstansernas bedömning och föreslår således att förslaget skall genomföras.

Schablonregeln för beräkning av anskaffningskostnad finns i punkt 2 b tredje stycket av anvisningarna till 36 § K.L. Enligt regeln får anskaffningskostnaden för en äldre börsnoterad aktie tas upp till 25 % av vad den skattskyldige erhållit för aktien vid avyttringen. Som jag tidigare nämnt bör schablonregelns tillämpningsområde utvidgas. Den bör också omfatta börsnoterade konvertibla skuldebrev och optionsrätter utgivna av bolag vars aktier börsnoteras.

Schablonregeln är en renodlad förenklingsregel. Den är huvudsakligen avsedd att användas i de fall då svårigheter föreligger att utreda den verkliga anskaffningskostnaden. Enligt mitt förslag skall företrädesrättens anskaffningskostnad för aktieägaren bestämmas till 0 kr. En förenklingsregel är då obehövlig. Härtill kommer att dubbelt avdrag skulle komma att medges för en del av moderaktiens anskaffningskostnad om schablonregeln skulle få användas på företrädesrätterna. Jag föreslår därför att företrädesrätterna inte skall omfattas av schablonregeln.

2.10 Avdrag för realisationsförlust, m.m.

Mitt förslag: Avdrag för realisationsförlust vid avyttring av företrädesrätt, konvertibelt skuldebrev, optionsrätt och skuldebrev utgivet i ett optionslån skall medges i samma utsträckning som nu gäller för andra värdepapper. Vinsterna på nämnda slag av värdepapper skall däremot inte få kvittas mot förluster på premieobligationer.

Kapitalvinstkommitténs förslag: Samma som mitt. Därutöver har kommittén föreslagit att avdrag skall medges för den förlust som uppkommer om en optionsrätt är värdelös vid optionstidens slut samt att vinster på börsnoterade konvertibla skuldebrev skall kunna kvittas mot förluster på premieobligationer i samma utsträckning som är fallet i fråga om vinster på börsaktier.

Remissinstanserna: Flertalet har tillstyrkt eller lämnat förslaget utan crinran. Ett par remissinstanser anser att förslaget om avdragsrätt för en vid optionstidens slut värdelös optionsrätt innebär ett sådant brott mot nuvarande ordning för behandlingen av realisationsförluster att det inte bör genomföras. *Näringslivets skattedelegation* hemställer att kvittning får ske mellan förluster på premieobligationer och vinster på optionsrätter.

Skälen för mitt förslag: Rätten till avdrag för realisationsförlust regleras i punkt 3 och 4 av anvisningarna till 36 § KL. Kapitalvinstkommittén har föreslagit att dessa bestämmelser skall omfatta förluster som uppkommer vid avyttring av nu ifrågasvarande värdepapper. Kommittén har därtill föreslagit en viss utvidgning i avdragsreglerna så att förluster som uppkommer vid avyttring av premieobligationer, utfärdade år 1980 eller tidigare, blir avdragsgilla mot vinster som uppkommer på konvertibla skuldebrev inregistrerade vid Stockholms fondbörs.

Remissinstanserna har inte haft några invändningar mot att allmänna regler för realisationsförluster skall få tillämpas på konvertibla och optionsrätter. Detta är också i linje med gällande rätt. Jag delar den uppfattningen.

Vad sedan beträffar förslaget om avdragsrätt för en vid optionstidens slut värdelös optionsrätt är att märka att en sådan avdragsrätt är en nyhet på ifrågasvarande beskattningsområde. Vid realisationsvinstbeskattningen gäller nämligen alltsedan lagstiftningens tillkomst att endast realiserade, dvs. genom avyttring uppkomna, vinster och förluster beaktas. Ett avyttringskrav har således uppställts som en primär förutsättning för att realisationsvinstbeskattning över huvud taget skall komma ifråga.

För att frångå kravet på avyttring för ett visst slag av värdepapper i en speciell situation bör enligt min mening krävas tungt vägande skäl. För en sådan avdragsrätt har kommittén i första hand anfört att avdragsrätten är

erforderlig för att symmetri skall erhållas i beskattningen. Enligt kommitténs förslag skall såväl optionsrätter som skuldebrev utgivna i optionslån beskattas enligt reglerna i 35 § 3 mom. KL. Härigenom tar, enligt kommittén, värdestegringen på skuldebrevet och den beloppsmässigt exakt lika stora förlusten på en värdelös optionsrätt beskattningsmässigt ut varandra.

Jag har emellertid tidigare av olika skäl funnit det mindre lämpligt att nu ändra beskattningsreglerna för skuldebrev. Det betyder bl.a. att värdestegringen på skuldebreven tills vidare skall beskattas enligt nu gällande regler, vilket i sin tur kan komma att innebära att värdestegringen blir obeskattad. Jag har visserligen också förklarat att jag inte anser det rimligt att denna värdestegring på sikt blir helt obeskattad. I den föreliggande situationen är jag emellertid inte beredd att genomföra en så genomgripande ändring av realisationsvinstreglerna, som det skulle innebära att införa en avdragsrätt för förluster som uppkommit utan att avyttring skett. Det förtjänar i sammanhanget att påpekas att optionsrätter f.n. är föremål för livlig omsättning. Det är uppenbarligen så att intresse finns för satsningar i optionsrätter, trots att en eventuell framtida förlust genom att rätten vid optionstidens utgång är värdelös inte är avdragsgill.

Vad sedan beträffar kommittéförslaget om kvittning av förluster på vissa premieobligationer mot vinster på börsnoterade konvertibla skuldebrev vill jag anföra följande.

Genom lagstiftning år 1981 begränsades rätten till avdrag för förluster som uppkommit vid avyttring av premieobligationer. En sådan förlust får nu enligt huvudregeln endast användas för kvittning av vinster på premieobligationer. Förluster på premieobligationer som utfärdats år 1980 eller tidigare får dock även kvittas mot realisationsvinster på börsnoterade aktier och på andelar i vissa aktiefonder.

Betydelsen av den särskilda regeln om kvittning av förluster mot vinster på börsaktier kommer att minska vartefter premieobligationer som omfattas av bestämmelsen inlöses. För förluster som uppkommer efter år 1990 kommer regeln att sakna betydelse.

Jag kan i och för sig hålla med om att önskemålet om lika behandling av aktier och konvertibler talar för att kvittningsregeln bör utvidgas till att avse även vinster på konvertibler och eventuellt också, som Näringslivets skattedelegation begärt, vinster på optionsrätter. Kvittningsregeln kommer emellertid inom en inte alltför avlägsen framtid att ha spelat ut sin roll. Att då föra in nya slag av värdepapper under regelns tillämpningsområde syns knappast motiverat. Med hänsyn till främst kvittningsbestämmelsens karaktär av övergångsregel avstår jag från att föreslå en utvidgning av dess tillämpningsområde.

2.11 Beskattningen av upplupen ränta på konvertibla skuldebrev

Mitt förslag: Vid avyttring av ett konvertibelt skuldebrev skall den ersättning som överlåtaren erhåller i form av upplupen ränta, i likhet med vad som f.n. gäller, beskattas som inkomst av kapital (ränta)

Kapitalvinstkommitténs förslag: Ersättningen för den upplupna räntan skall ingå som en delpost vid realisationsvinstberäkningen. Den skall alltså inte anses utgöra inkomst av kapital.

Remissinstanserna: Flertalet tillstyrker kommitténs förslag eller lämnar det utan erinran. Några remissinstanser avstyrker förslaget. De framhåller främst vederlagets räntekaraktär och risken för kringgåendeåtgärder.

Skälen för mitt förslag: Frågeställningen rör gränsdragningen mellan ränta och kapitalvinst. Den omfattas med andra ord av det utredningsuppdrag som kapitalvinstkommittén f.n. arbetar med. Frågan om hur upplupen ränta skall beskattas är gemensam för en rad räntebärande värdepapper. Vissa skäl talar således för att den nu aktuella frågan inte bör behandlas isolerad från andra likartade fall. Härtill kommer att den föreslagna ordningen kan öppna vägen för transaktioner av skatteflyktskaraktär. På grund härav föreslår jag inte någon ändring i den skattemässiga behandlingen av upplupen ränta på de konvertibla skuldebreven. Sådan upplupen ränta bör således alltså beskattas som inkomst av kapital.

2.12 Realisationsvinstbeskattning i övrigt och utdelningsbeskattning

2.12.1 Realisationsvinstbeskattning

Mitt förslag: Bestämmelserna i 35 och 36 §§ kommunalskattelagen skall även i övrigt gälla för konvertibla skuldebrev och optionsrätter. För företrädesrätter skall bestämmelserna gälla i samma utsträckning som nu är fallet för teckningsrätter till aktier.

Bestämmelsen i 53 § 1 mom. kommunalskattelagen om skattskyldighet vid avyttring av aktier vid utflyttning från riket skall även omfatta avyttring av konvertibla skuldebrev och optionsrätter.

Kapitalvinstkommitténs förslag: Samma som mitt.

Remissinstanserna: Samtliga har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för mitt förslag: Som jag tidigare nämnt bör konvertibla skuldebrev och optionsrätter vid avyttring beskattas på samma sätt som aktier. Som

en följd av detta bör bestämmelserna i 35 § 3 mom. KL om strukturrationalisering och tvångsavyttring bli tillämpliga på dem. Det kan ske utan att lagrummet ändras.

Konvertibla skuldebrev och optionsrätter kan användas av en skattskyldig för att uppnå i princip samma beskattningsresultat som kan åstadkommas med hjälp av aktier. Bl.a. skulle vissa skatteflyktsregler kunna kringgå genom användning av dessa värdepapper helt eller delvis i stället för aktier. Jag föreslår därför att skatteflyktsreglerna i 35 § 3 mom. KL om fastighetsöverlåtelser, vinstbolagstransaktioner och interna aktieöverlåtelser utvidgas så att de även omfattar konvertibla skuldebrev och optionsrätter samt i det sist nämnda fallet även företrädesrätter. Motsvarande tillägg bör även göras i 53 § 1 mom. KL beträffande skattskyldighet för realisationsvinster vid utflyttning från landet.

I anvisningarna till 36 § KL bör bestämmelserna om termins- och blankningsaffärer även omfatta konvertibler, optionsrätter och företrädesrätter.

2.12.2 Utdelningsbeskattning

Mitt förslag: Utdelningsbeskattning skall inte ske av aktieägare som deltar i konverterings- och optionslån.

Kapitalvinstkommitténs förslag: Samma som mitt.

Remissinstanserna: Samtliga har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för mitt förslag: Jag har tidigare framhållit att emissioner av konverterings- och optionslån i beskattningshänseende bör jämföras med nyemissioner.

Nyemissioner sker i Sverige regelmässigt på sådana villkor att teckningsrätten får ett visst värde för en aktieägare som med företrädesrätt deltar i en emission. Någon utdelningsbeskattning sker dock inte av aktieägaren i ett sådant fall. Det beror på att denne vid en nyemission endast bereds möjlighet att behålla sin andel i bolagets förmögenhet.

Neutraliteten i beskattningen mellan de nämnda finansieringsformerna kräver likställighet i detta hänseende. Utdelningsbeskattning bör därför inte utlösas vid en emission av ett konverterings- eller optionslån. Detta överensstämmer med nu gällande praxis. Det är därför obehövt att reglera frågan.

Vad jag nu sagt gäller endast om emissionen sker på normala villkor. Om emissionsvillkoren däremot är sådana att skuldebrevet i ett optionslån får ett värde vid emissionstillfället som överstiger emissionspriset blir situationen annorlunda. I ett sådant fall får en aktieägare som deltar i emissionen utdelning från bolaget med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan

skuldebrevets marknadsvärde och emissionspriset. Utdelningsbeskattning skall då ske för skillnadsbeloppet. En aktieägare utdelningsbeskattas nämligen om denne får ut egendom från bolaget utan vederlag eller för vederlag som understiger den erhållna egendomens marknadsvärde. Vid en emission av konvertibla skuldebrev bör på motsvarande sätt utdelningsbeskattning ske om det rena skuldebrevsvärdet på konvertibeln överstiger emissionspriset.

Vad jag nu sagt innebär sammanfattningsvis följande. Konverterings- och optionslån skall inte kunna användas för att kringgå principen om dubbelbeskattning av utdelning från ett aktiebolag. Är emissionsvillkoren sådana att det rena skuldebrevsvärdet överstiger emissionspriset kommer utdelningsbeskattning att utlösas. Däremot inträder en sådan beskattningseffekt inte på grund av att konverterings- eller optionsrätten har ett värde.

2.13 Övriga typer av optionslån

Mitt förslag: Vid emissioner av optionslån som består av ett skuldebrev och en optionsrätt att köpa en redan existerande aktie (köption), skall samma regler tillämpas som föreslås för optionslån i vilka optionsrätten ger rätt till nyteckning av en aktie med undantag för att ingen anskaffningstidpunkt får räknas tillbaka till dagen för förvärvet av den aktie som grundat en eventuell företrädesrätt att delta i lånet.

Kapitalvinstkommitténs förslag: Samma som mitt med det undantaget att en med stöd av optionsrätt inköpt aktie anses anskaffad vid tidpunkten för utnyttjandet av optionsrätten.

Remissinstanserna: Samtliga har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för mitt förslag: Vad jag hittills anfört har – vad beträffar optionslånen – uteslutande gällt sådana lån som omfattat optionsrätter till nyteckning. Under år 1984 har emellertid på marknaden förekommit en annan typ av optionslån i vilket ett skuldebrev förenats i en unit med en optionsrätt att köpa en redan existerande aktie. Ett sådant optionslån företer stora likheter med ett vanligt, aktiebolagsrättsligt optionslån. Den likartade konstruktionen av dessa låntyper leder i stort sett till samma beskattningseksekvenser i de båda fallen. Bl.a. kan fiktiva realisationsförluster tillskapas i samma utsträckning. Med hänsyn till detta och då lån med köptioner kan komma att få betydande ekonomisk omfattning anser jag det lämpligt att reglera även dem.

I stort sett kan de regler jag tidigare föreslagit för lån med nyteckningsoptioner tillämpas även på den nu aktuella låntypen. Detta innebär bl.a.

att en köpoption som emitterats gemensamt med ett skuldebrev kommer att beskattas enligt aktievinstreglerna. Några undantag är dock nödvändiga. Jag skall nu diskutera dessa undantag.

Ett optionslån, i vilket optionsrätten avser en rätt att nyteckna en aktie, är ett direkt alternativ till en nyemission. När jag förslagit beskattningsregler för sådana lån har jag så långt som möjligt utgått från de regler som gäller vid nyemissioner.

Avser optionslånet en rätt att köpa en redan existerande aktie saknar lånet helt nyemissionskaraktär. Det innebär att sambandet mellan optionsrätten och den aktie som grundat en eventuell företrädesrätt att delta i lånet bör anses brutet genom emissionen på samma sätt som gäller för skuldebrevet. Någon tillbakaräkning av anskaffningstidpunkten till dagen för förvärvet av moderaktien bör därför inte tillåtas. Detta gäller samtliga typer av värdepapper – företrädesrätt, skuldebrev, optionsrätt och nyköpt aktie – som kan förekomma i samband med emissionen. Utnyttjas en köpoption för förvärv av en aktie anses aktien enligt gällande rätt anskaffad vid tidpunkten för utnyttjandet av optionsrätten. Kommittén föreslår ingen ändring på den punkten. Som jag tidigare påpekat anser jag dock att en sådan regel är inkonsekvent. En värdestegring på aktien leder till en motsvarande värdestegring på optionsrätten. Om denna innehafvs två år eller längre när utnyttjandet sker och aktien förvärvas skulle den värdestegring som skett före utnyttjandetidpunkten bli skattepliktig till 100% trots att den förut endast varit skattepliktig till 40%. Om anskaffningstidpunkten i stället fick räknas tillbaka till tidpunkten för förvärvet av företrädesrätten eller optionsrätten skulle den nu påtalade inkonsekvensen bortfalla. En annan fördel med en sådan bestämmelse är att regelsystemet för beräkning av anskaffningstidpunkt blir mer enhetligt. Av dessa skäl föreslår jag att anskaffningstidpunkten för en med stöd av en köpoption förvärvad aktie bör bestämmas till den dag då företrädesrätten eller optionsrätten förvärvades.

I övrigt anser jag att de regler som jag föreslagit för vanliga optionslån bör bli tillämpliga på optionslån där optionsrätten avser köp av en redan existerande aktie. Jag vill emellertid tillägga följande. Den nu diskuterade typen av optionslån saknar nyemissionskaraktär. Av detta följer att frågan om utdelningsbeskattning måste bedömas enligt allmänna regler. Sker emissionen till underkurs skall därför utdelningsbeskattning ske hos den aktieägare som deltar i emissionen.

I min framställning har jag hittills uppehållit mig vid optionslån i vilka optionsrätten är avskiljbar. I aktiebolagslagen ges emellertid utrymme för optionslåneemissioner där optionsrätten kan avskiljas från skuldebrevet endast i en situation, nämligen då rätten utnyttjas för nyteckning. Jag skall nu något beröra den låneformen.

Till att börja med vill jag understryka att den formen till dags dato saknat praktisk betydelse. Såvitt bekant har nämligen inte några skuldebrev med

icke avskiljbara optionsrätter utgetts i Sverige. Det är också svårt att se fördelarna med ett sådant optionslån jämfört med konverteringslån eller optionslån med avskiljbara optionsrätter.

Behovet av uttryckliga bestämmelser för beskattningen av vinster på denna typ av lån synes därför i och för sig begränsat. Enligt min mening bör emellertid den ordning för beskattningen av optionslån med avskiljbara optionsrätter som jag föreslår tillämpas även i fråga om lån där optionsrätten endast kan skiljas från skuldebrevet vid nyteckningstidpunkten. Optionsrätten i ett sådant lån kommer att beskattas enligt 35 § 3 mom. KL medan skuldebrevsdelen beskattas enligt 4 mom. samma paragraf. Den uppdelning av emissionspriset som måste göras får ske efter en teoretisk beräkning av skuldebrevsvärdet vid teckningen. Vad jag förut angett om anskaffningstidpunkt och anskaffningskostnad för företrädesrätt, optionsrätt och aktie som förvärvas med stöd av en optionsrätt kommer också att gälla.

2.14 Bolagets beskattning

Mitt förslag: Ett bolag som emitterar optionslån skall inte medges avdrag för skillnaden mellan emissionspriset och skuldebrevets marknadsvärde, s.k. kapitalrabatt.

Kapitalvinstkommitténs förslag: Samma som mitt.

Remissinstanserna: Flertalet godtar förslaget eller lämnar det utan erinran. Ett antal remissinstanser anser dock att bolaget bör medges avdrag. De framhåller främst att underkursen på skuldebrevet utgör en räntekostnad för bolaget samt att avdragsrätt erfordras för att neutralitet i skattehänseende skall uppnås mellan de olika finansieringsformerna.

Skälen för mitt förslag: Ett aktiebolags utgifter för anskaffande av kapital utgör avdragsgilla omkostnader vid taxeringen. Härigenom blir bl.a. den ränta som ett bolag betalar till sina långivare avdragsgill. Ger ett bolag ut ett lån till underkurs, föreligger också avdragsrätt för skillnaden mellan skuldebrevets nominella belopp och det belopp som det låntagande bolaget får in vid utgivningen. Enligt rådande praxis för optionslån (se bl.a. RÅ 79 1:97) är ett bolag däremot inte berättigat till avdrag för skillnaden mellan emissionspriset och skuldebrevets marknadsvärde vid emissionen, den s.k. kapitalrabatten. Att en underkurs kan sägas uppkomma beror främst på att ett optionslån utges med en räntesats som understiger gällande marknadsränta för motsvarande lån utan optionsrätter. Optionslån skulle därför kunna sägas vara utgivna till underkurs. Det har därför hävdats att bolaget vid återbetalningen av ett sådant lån – vilket sker till skuldebrev-

vens nominella belopp – i själva verket betalar ett slags räntekompensation till långgivaren motsvarande underkursen. Enligt de kritiska remissinstanserna borde beloppet därför utgöra en för det låntagande bolaget avdragsgill omkostnad.

Enligt min uppfattning finns visst fog för det nyss angivna synsättet. Mitt förslag om emissionspriset fördelning kan också sägas förstärka argumenten för avdragsrätt. Långgivarens ingångsvärde på skuldebrevet skall fastställas till dess marknadsvärde. Från denna utgångspunkt kan det hävdas att han egentligen endast lånat bolaget ett belopp motsvarande skuldebrevets marknadsvärde. Det överskjutande beloppet skulle då utgöra något slag av tillskott till bolaget.

Situationen är dock inte så enkel som jag nu beskrivit den. Det är nämligen så att de bolag som emitterat optionslån har redovisat hela det nominella skuldebrevsbeloppet som skuld i sin bokföring och alltså ingen del som tillskott. Med detta sätt att redovisa kommer underkursen aldrig att avspegla sig i bolagets räkenskaper. Någon kapitalrabatt kommer alltså inte fram som kostnad i bokföringen. Enligt vad jag erfarit anses detta sätt att behandla optionslånen stå i överensstämmelse med god redovisningssed.

Av 41 § KL följer att inkomst av rörelse skall beräknas enligt bokföringsmässiga grunder. Det innebär bl.a. att bolagets taxering skall ske på grundval av dess bokföring. Bolagets intäkter och kostnader skall således framgå av bokföringen. Som jag nyss framhöll framkommer ingen kapitalrabatt i bolagets bokföring enligt nu rådande redovisningspraxis för optionslån. Med hänsyn till regeringsrättens praxis skulle avdragsrätt för kapitalrabatt kräva en uttrycklig reglering i skattelagstiftningen. Enligt min mening är det inte motiverat att tillskapa en sådan särskild avdragsregel som medför en avvikelse mellan bokföringen och den skattemässiga behandlingen.

Något civilrättsligt hinder för bolagen att i bokföringen uppdelat det inflytande emissionspriset i en skulddel och en tillskottsdel torde inte föreligga. Huruvida en sådan förändring kommer att göras framdeles kan inte nu bedömas. Men även med antagandet att bolagen i framtiden redovisar sina optionslån på angivet sätt och att detta dessutom anses överensstämma med god redovisningssed anser jag det inte klart att avdrag skall medges för skillnaden mellan emissionspriset och skuldebrevets marknadsvärde.

I denna fråga bör nämligen också långgivarens beskattning beaktas. Vanligtvis eftersträvas s.k. reciprocitet i beskattningen, dvs en samordning av intäkter och avdrag. Som ett exempel kan nämnas att om en långgivare beskattas för en ränteintäkt bör samma räntebelopp utgöra en avdragsgill kostnad för låntagaren. Det står inte helt klart hur långgivaren i framtiden kommer att beskattas för värdestegringen på skuldebreven. En följd av detta blir att det inte heller är klart hur det låntagande bolagets beskattning bör utformas i detta avseende.

Man bör vidare överväga hur neutralitetsprincipen bäst skall tillgodoses. Som jag tidigare nämnt är det min avsikt att försöka åstadkomma beskattningsregler som gör bolagets val av finansieringsform så lite beroende av dessa regler som möjligt. Det måste emellertid sägas att en absolut neutralitet torde vara närmast omöjlig att uppnå i den nu aktuella frågan. Om vi jämför ett obligationslån, ett konverteringslån och ett optionslån med varandra kan nämligen följande konstateras.

Obligationslånet kan antas bli emitterat till marknadsmässig ränta medan konverterings- och optionslånet åsätts en betydligt lägre räntesats. Skuldebrevet i optionslånet erhåller sitt marknadsvärde vid emissionen. Den totala avkastningen på detta – formell skuldebrevränta och värdestegring upp till det nominella beloppet – motsvarar avkastningen på obligationen, som löper med marknadsmässig ränta. Marknadsvärdet på det i optionslånet utgivna skuldebrevet sätts nämligen så att dess avkastning totalt sett blir marknadsmässig. Den ränta som bolaget betalar på obligationslånet är avdragsgill vid taxeringen. För att uppnå neutralitet från bolagets synpunkt mellan dessa två finansieringsformer borde därför såväl den formella skuldebrevräntan som underkursbeloppet på optionslånet vara avdragsgill. Så långt kan neutralitetsprincipen sägas vara entydig.

När en jämförelse sedan sker med ett konverteringslån ger den däremot inte till resultat att neutraliteten upprätthålls. De i Sverige utgivna konverteringslånen har i allmänhet haft en räntesats som legat mellan marknadsräntan på obligationslån och den formella räntan på optionslån. Neutralitet i beskattningen ur bolagets synvinkel mellan de olika låneformerna skulle därför förutsätta att även det konvertibla skuldebrevets emissionspris uppdelas i en skulddel och en tillskottsdel. En sådan uppdelning tillämpas inte och det är tveksamt om den över huvud taget är tillåten. Man bör därför utgå från att det vid emissionen av konverteringslån inte kan uppstå någon avdragsgill kapitalrabatt. Om en sådan rabatt blev avdragsgill på optionslån skulle konverteringslånen uppenbarligen diskrimineras och förmodligen bli ointressanta för bolagen. Bolagets kostnad för ett sådant lån skulle nämligen bli avsevärt högre än för såväl obligationslån som optionslån. På det senare skulle, med de nu angivna förutsättningarna, bolagets avdrag i princip motsvara den likaledes avdragsgilla, marknadsmässiga räntan på optionslånet. För konverteringslånet blev den avdragsgilla kostnaden avsevärt lägre. Bolagen kan åstadkomma neutralitet endast genom att höja räntan på konverteringslånen till marknadsmässig nivå. Men detta skulle förta en av de främsta fördelarna med sådana lån, nämligen möjligheten att hålla de löpande räntebetalningarna på en så låg nivå som möjligt. Som jag nyss antydde torde resultatet av en avdragsrätt för kapitalrabatt på optionslån alltså bli att skattereglerna kraftigt skulle missgynna konverteringslåneformen. Avdragsrätten skulle således motverka neutraliteten i skattehänseende mellan de olika finansieringsformerna.

Det skulle visserligen kunna invändas att ett motsvarande resonemang kan föras om avdrag för kapitalrabatt inte medges. I ett sådant fall borde ett vanligt obligationslån gynnas eftersom det bäst tillgodoser kravet på att kostnaderna för kapitalanskaffning skall vara avdragsgilla. Jag är emellertid inte övertygad om att ett sådant synsätt är korrekt. Dels är obligationslån en renodlad läneform till skillnad från konverterings- och optionslån, dels visar erfarenheten att nuvarande ordning – där avdrag för kapitalrabatt inte medges – ger utrymme för alla finansieringsformer. Jag är naturligtvis medveten om att möjligheten till avdrag för fiktiva realisationsförluster på optionslånen påverkat bolagen vid val av finansieringsform, åtminstone under år 1984. Detta kan emellertid inte vara enda anledningen till att optionslånen använts. Trots allt är långivarens skattesituation av underordnat intresse för bolagen. Bolagen har emitterat konverterings- och optionslån trots att de varit medvetna om att endast den låga, formella skuldebrevsräntan varit avdragsgill. Detta tyder i sin tur på att dessa finansieringsformer har ansetts utgöra i vart fall likvärdiga alternativ till obligationslån. Det är alltså fullt möjligt att neutraliteten i skattehänseende mellan dessa finansieringsalternativ bäst tillgodoses om avdrag för kapitalrabatt inte medges. Jag vill särskilt framhålla att neutraliteten alltså kan vara oberoende av vad som anses utgöra god redovisningssed för konverterings- och optionslån.

De överväganden som jag nu redovisat leder till slutsatsen att avdrag för kapitalrabatt inte bör medges. För att ingen tvekan skall råda om vad som skall gälla i detta hänseende – oavsett den bokföringsmässiga behandlingen av lånen – anser jag det lämpligt att ett uttryckligt avdragsförbud införs.

Den framtida utvecklingen på kapitalmarknaden och redovisningsområdet samt eventuella lagstiftningsåtgärder beträffande beskattningen av värdestegringen på skuldebrev utgivna i optionslån får visa om behov finns av en omprövning av mitt ställningstagande.

2.15 Förmögenhetsbeskattningen

Mitt förslag: Innehav av en optionsrätt till nyteckning eller köp av aktier skall förmögenhetsbeskattas om rätten är föremål för omsättning på kapitalmarknaden. Optionsrätten skall tas upp till sitt marknadsvärde.

Optionsrätter, som inte omsätts, skall inte utgöra förmögenhetsskattepliktig tillgång.

För konvertibla skuldebrev och skuldebrev utgivna i optionslån skall nuvarande regler gälla.

Kapitalvinstkommitténs förslag: Samma som mitt.

Remissinstanserna: Samtliga instanser godtar principen om förmögenhetsbeskattning av optionsrätter. Flertalet tillstyrker kommitténs förslag eller lämnar det utan erinran. Ett antal remissinstanser anser dock att optionsrätter i bolag, vars aktier inte är inregistrerade på börsen, skall värderas till ett till 30% reducerat marknadsvärde, vilket ligger i linje med den värderingsregel som gäller för aktier i bolaget. Det framhålls att det inte är rimligt att en optionsrätt skall kunna bli värderad till ett högre belopp än aktien i samma bolag. *Aktiespararnas riksförbund* anser att börsnoterade aktier bör tas upp till 50% av marknadsvärdet och att motsvarande värderingsregel också bör gälla för bolagets optionsrätter.

Skälen för mitt förslag: Enligt gällande rätt förmögenhetsbeskattas konvertibla skuldebrev och skuldebrev utgivna i optionslån. Detta förhållande skall självfallet gälla även för framtiden. Jag kommer därför i det följande endast att ta upp optionsrätterna till behandling.

Optionsrätter omnämns inte i den uppräknings av värdepapper som finns i 3 § 1 mom. d) lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt, SFL. I ett avgörande av regeringsrätten (RÅ 83 1:90) har fastslagits att en optionsrätt till köp av aktie, utställd av en privatperson, inte skall förmögenhetsbeskattas. Det är sannolikt att motsvarande gäller för optionsrätter utgivna i optionslån.

Kapitalvinstkommittén och remissinstanserna är ense om att optionsrätter bör förmögenhetsbeskattas. Enighet föreligger vidare om att beskattningen bör begränsas till marknadsmässigt omsatta optionsrätter och – med ett undantag – att det är det noterade värdet som skall gälla som förmögenhetsvärde på optionsrätter i börsnoterade bolag. För egen del kan jag ansluta mig till den här redovisade uppfattningen. Något skäl att avvika från gällande värderingsprinciper beträffande börsbolag anser jag inte föreligga.

Det råder däremot en viss oenighet om hur optionsrätter i icke börsnoterade bolag bör värderas. De bolag som åsyftas är de marknadsbolag, vars aktier omsätts vid sidan av fondbörsen, främst OTC-bolag. Aktierna i ett sådant bolag förmögenhetsvärderas till 30% av substansvärdet. Det kan därför hävdas att optionsrätter i dessa bolag skall få värderas på motsvarande sätt som bolagets aktier eller efter någon annan mera förmånlig grund än marknadsvärdet. I den frågan gör jag följande bedömning.

Jag delar den av kapitalvinstkommittén framförda uppfattningen att de skäl som föranledde den särskilda värderingsregeln för aktier i marknadsbolag, som inte är inregistrerade på börsen, saknar bärkraft när det gäller optionsrätter. Syftet med den förmånliga aktievärderingsregeln är nämligen att huvudaktieägarens/ägarnas förmögenhetsskattesituation inte skulle förändras när bolagets aktier marknadsintroducerades vid sidan av fondbörsen. Det får vidare anses angeläget att de optionsrätter som omsätts på marknaden värderas efter samma grunder. Skulle exempelvis optionsrätter

som givits ut av OTC-bolag tas upp till ett lägre värde än marknadsvärdet favoriseras placeringar i sådana optionsrätter jämfört med innehav av optionsrätter som ges ut av börsbolag. Det hittills sagda talar entydigt för att marknadsvärdet bör vara värderingsnorm för alla optionsrätter som omsätts på marknaden.

Mot en enhetlig värdering talar å andra sidan att aktierna i icke börsnoterade bolag värderas efter helt andra grunder än marknadsvärdet. En sakligt sett omotiverad skillnad i värderingen av aktier och optioner utgivna av samma bolag skulle uppkomma om optionsrätter skall tas upp till marknadsvärdet.

Som framgått är det inte möjligt att uppnå en från alla utgångspunkter tilltalande lösning. Mina överväganden har lett fram till slutsatsen att intresset av enhetliga värderingsregler för optionsrätter som omsätts på marknaden bör tillmätas avgörande betydelse. Jag biträder således kommitténs förslag att alla marknadsmässigt omsatta optionsrätter skall utgöra skattepliktig förmögenhet och tas upp till marknadsvärdet.

Några ändringar i förmögenhetsbeskattningen i övrigt är inte påkallade i det nu aktuella sammanhanget. Konvertibla skuldebrev och skuldebrevet i ett optionslån kommer således även framdeles att förmögenhetsbeskattas enligt gällande allmänna bestämmelser för värdepapper.

2.16 Övergångsbestämmelser

Mitt förslag: De nya bestämmelserna skall träda i kraft den 1 juli 1985 och tillämpas på alla avyttringar som sker efter ikraftträdandet med följande undantag.

1. Har en skattskyldig vid ikraftträdandet innehaft ett konvertibelt skuldebrev fem år eller längre får han som ingångsvärde på skuldebrevet alternativt använda skuldebrevets marknadsvärde vid ikraftträdandet.
2. Regeln om emissionsprisets fördelning skall inte gälla för skuldebrev och optionsrätter som utgetts före ikraftträdandet.
3. Schablonregeln för beräkning av anskaffningskostnad (25-procentregeln) får inte användas för optionsrätter som utgetts före ikraftträdandet.
4. Det nu gällande avdragsförbudet för förluster på skuldebrev utgivna i optionslån skall tillämpas vid avyttringar av skuldebrev efter ikraftträdandet om teckning av skuldebrevet skett före den 1 juli 1985.

Kapitalvinstkommitténs förslag: Samma som mitt.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. Några instanser, bl.a. *Näringslivets skattedelega-*

tion föreslår att nu gällande regler skall tillämpas även efter ikraftträdandet på konvertibla skuldebrev som vid ikraftträdandet innehafts fem år eller längre. Ett annat förslag som framförts är att nuvarande bestämmelser skall tillämpas på redan utgivna konvertibler.

Skälen för mitt förslag: Med hänsyn till att den särskilda lagstiftning som gäller på området med verkan från december 1984 är av tillfällig karaktär bör de nya bestämmelserna träda i kraft snarast. Jag föreslår därför att de ska gälla fr.o.m. den 1 juli 1985.

I och med ikraftträdandet kommer i vissa avseenden att gälla regler som starkt avviker från de nuvarande. Vad jag främst åsyftar är dels att en evig realisationsvinstbeskattning ersätter den nu tidsbegränsade för konvertibla skuldebrev, dels att emissionspriset i ett optionslån skall fördelas på unitens delar vilket inte sker nu. Frågan uppkommer därför om särskilda övergångsregler bör införas.

Näringslivets skattedelegation har hemställt att de nya reglerna inte skall bli tillämpliga på konvertibla skuldebrev som vid ikraftträdandet innehafts fem år eller längre. Från de börsbolag som utgett konvertibla skuldebrev har i särskilda skrivelser till finansdepartementet yrkats att redan utgivna konvertibla skuldebrev inte skall omfattas av de nya bestämmelserna.

Enligt min uppfattning skulle sådana mer eller mindre långtgående lösningar medföra vissa nackdelar. Störningar på marknaden skulle kunna uppkomma till följd av att olika förutsättningar skulle gälla för konvertibla skuldebrev utgivna i samma lån men med olika innehavstid. Beskattningsreglerna skulle således inte verka neutralt. Vidare måste två parallella beskattningssystem tillämpas under en relativt lång tid. Detta skulle avsevärt försvåra den praktiska tillämpningen för såväl skattskyldiga som taxeringsmyndigheter. Dessa olägenheter är enligt min mening så stora att jag inte anser det lämpligt att införa övergångsbestämmelser av det slag som yrkats. Jag anser således att de nya reglerna skall gälla för alla konvertibla skuldebrev, oavsett innehavstidens längd i det enskilda fallet.

Vid tidigare ändringar i realisationsvinstlagstiftningen har ibland särskilda övergångsbestämmelser införts. Det har emellertid också förekommit att de nya reglerna gjorts omedelbart tillämpliga utan undantag och detta även i de fall då beskattningen skärpts. Som ett exempel kan jag nämna att inga övergångsbestämmelser ansågs behövliga när evig realisationsvinstbeskattning infördes på aktier år 1966. Den dåvarande departementschefen anförde som skäl för detta att en aktieägare som enligt de gamla reglerna kunde avyttra sina aktier skattefritt hade att välja mellan att göra detta före den nya lagstiftningens ikraftträdande eller att behålla aktierna över denna tidpunkt och vid en senare försäljning bli beskattad enligt de nya reglerna.

Det finns i och för sig inget grundlagsenligt hinder mot en sådan lösning av övergångsfrågorna. Emellertid anser jag det rimligt att innehavare av konvertibla skuldebrev, som före ikraftträdandet kan avyttra skuldebreven

skattefritt, inte beskattas för den vinst de därigenom hade kunnat erhålla. Detta kan åstadkommas genom att den värdestegring som det konvertibla skuldebrevet undergått fram till dagen för ikraftträdandet undantas från beskattning. En bestämmelse av den innebörden har också den positiva effekten att risken för störningar på konvertibelmarknaden före ikraftträdandet i stort sett torde bortfalla.

Även för optionslånen del anser jag det möjligt att göra övergångsreglerna relativt enkla. Att helt undvika sådana regler är dock enligt min mening inte möjligt. Den faktiska situationen torde nämligen vara den att många för att inte säga de flesta långgivare redan har avytttrat det skuldebrev de erhöll vid emissionen. Dessa skattskyldiga har därför redan utnyttjat hela ingångsvärdet – dvs. unitens emissionspris – som avdragsgill omkostnad vid realisationsvinstberäkningen. Någon omfördelning av emissionspriset i efterhand kan inte komma ifråga för dem. En sådan omfördelning skulle leda till ett tillskopat ingångsvärde på optionsrätten, som inte motsvaras av någon faktisk utgift. Ett visst dubbelavdrag skulle bli följden av en omfördelning. För den som i stället sålt optionsrätten men behållit skuldebrevet är situationen omvänd. En sådan skattskyldig har inte fått något avdrag alls för anskaffningskostnad när optionsrätten avyttrades. Han skulle därför delvis bli dubbelbeskattad om emissionspriset fördelas om. Jag föreslår därför att en särskild bestämmelse införs enligt vilken regeln om emissionsprisets fördelning inte skall gälla om teckningen i optionslånet skett före ikraftträdandet.

Bestämmelsen är i och för sig av övergångskaraktär. Emellertid kommer den att vara av betydelse under mycket lång tid framöver beroende på att anskaffningskostnaden för en optionsrätt i vissa fall kommer att ingå som en delpost i anskaffningskostnaden för en med stöd av optionsrätten nytecknad aktie. Av det skälet föreslår jag att bestämmelsen tas in bland reglerna om beräkning av anskaffningskostnad i punkt 2 b av anvisningarna till 36 § KL.

Som en naturlig följd av den nu föreslagna bestämmelsen bör gälla att schablonregeln för beräkning av anskaffningskostnad i samma anvisningspunkt inte får tillämpas på dessa optionsrätter. Anskaffningskostnaden för en sådan optionsrätt är 0 kr. och någon förenklingsregel för beräkning av denna kostnad behövs därför inte. Även här anser jag det nödvändigt av förenklingskäl att bestämmelsen omfattar alla optionsrätter som utgivits före ikraftträdandet.

Med verkan från den 5 december 1984 gäller enligt en särskild bestämmelse i punkt 4 av anvisningarna till 36 § KL att avdrag inte medges för realisationsförlust vid avyttring av ett skuldebrev som utgetts i förening med optionsrätt. Avdragsförbudet infördes i avvaktan på lagstiftning om optionslånen och är alltså av tillfällig karaktär. När en sådan lagstiftning nu genomförs bör avdragsförbudet upphävas för tiden efter ikraftträdandet. En särskild övergångsbestämmelse behövs emellertid av den innebörden

att avdragsförbudet alltså skall gälla för skuldebrev som tecknats före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna.

I övrigt anser jag inga ytterligare övergångsbestämmelser behövliga.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu anfört har inom finansdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
2. lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,
3. lag om ändring i lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 5*.

4 Specialmotivering

Kommunalskattelagen

35 § 3 mom.

I första stycket räknas de olika slag av värdepapper upp, som realisationsvinstbeskattas enligt bestämmelserna i momentet (aktievinstreglerna). I uppräknningen har tillagts konvertibla skuldebrev, optionsbevis och företrädesrätt att teckna konvertibelt skuldebrev eller skuldebrev förenat med optionsrätt.

En definition av termen optionsbevis ges i näst sista meningen av första stycket. Med optionsbevis avses dels bevis om optionsrätt till nyteckning av aktie, dels bevis om optionsrätt till köp av aktie. Bestämmelsen omfattar endast optionsrätt som utgetts i förening med skuldebrev. Andra typer av optionsrätter beskattas inte enligt bestämmelserna i momentet.

I första stycket anges vidare att realisationsvinst vid avyttring av konvertibelt skuldebrev, optionsrätt eller företrädesrätt i sin helhet är skattepliktig om den skattskyldige innehaft egendomen mindre än två år.

Enligt andra stycket gäller att 40 % av vinsten är skattepliktig vid avyttring om den skattskyldige innehaft egendomen i två år eller mera. Reglerna i stycket skall därför tillämpas på "äldre innehav" av konvertibla skuldebrev, optionsrätter och företrädesrätter. Härigenom kommer även realisationsvinster på dessa värdepapper att omfattas av det schablonavdrag på 3000 kr, som skattskyldig får göra från sina totala realisationsvinster under samma beskattningsår.

Även dispensregeln om strukturrationaliseringar i tredje stycket och bestämmelserna om tvångsavyttringar i fjärde stycket blir tillämpliga på konvertibla skuldebrev, optionsrätter och företrädesrätter.

Av bestämmelsen i femte stycket följer att vinsten skall beskattas oavsett om avyttrarens förvärv skett genom ett oneröst fång som köp eller

byte eller genom ett benefikt fång som gåva, arv eller testamente. Regeln skall tillämpas på konvertibla skuldebrev, optionsrätter och företrädesrätter. Det innebär bl.a. att, vid ett benefikt fång av ett av dessa värdepapper, anskaffningstidpunkt och anskaffningskostnad bestäms genom närmast föregående onerösa fång.

De särskilda skatteflyktsbestämmelserna i sjätte – åttonde styckena blir tillämpliga på konvertibler och optionsrätter och åttonde stycket även på företrädesrätter.

För att hindra skatteundandragande vid fastighetsförsäljningar har i sjätte stycket intagits en bestämmelse för det fallet att fastigheten säljs via ett bolag. I ett sådant fall blir ofta realisationsvinsten mindre om aktievinstreglerna tillämpas än om realisationsvinstreglerna för fastigheter används. Enligt regeln i detta stycke anses därför så stor del av fastigheten såld som motsvarar den sålda aktiepostens andel av hela aktiekapitalet. Säljs 50 aktier av totalt 100 i ett bolag, vars väsentliga tillgång är en fastighet, anses således halva fastigheten såld. Realisationsvinsten skall beräknas enligt fastighetsreglerna med utgångspunkt från detta förhållande.

Utger bolaget konvertibla skuldebrev eller optionsrätter skall detta beaktas vid vinstberäkningen. Den del av fastigheten som skall anses såld beräknas med ledning av de överlåtna värdepapperens andel av summan av antalet aktier, konvertibla skuldebrev och optionsrätter som emitterats av bolaget.

Sjunde stycket avser s.k. vinstbolagstransaktioner. Innebörden av regeln är att det pris den skattskyldige erhåller vid avyttring av en aktie i ett sådant bolag oavkortat anses utgöra skattepliktig realisationsvinst. Bestämmelsen gäller om det vid avyttringen finns obeskattade vinstmedel i bolaget till följd av att större delen av dess tillgångar före avyttringen av aktierna överlätits på den skattskyldige eller annan. Om ett sådant vinstbolag utger konvertibla skuldebrev eller optionsrätter skall hela intäkten av den skattskyldiges överlåtelse av värdepapperet liksom anses utgöra realisationsvinst.

Bestämmelserna om s.k. interna aktieöverlåtelser i åttonde stycket medför att hela köpeskillingen anses utgöra skattepliktig vinst även när aktier i ett fåmansbolag överlåts till ett annat fåmansbolag, i vilket säljaren eller honom närstående person äger aktier. Regeln har utvidgats så att även den köpeskillning, som erhålls när konvertibla skuldebrev, optionsrätter eller företrädesrätter utgivna av ett sådant bolag avyttras, utgör skattepliktig vinst i sin helhet.

53 § 1 mom.

Utomlands bosatta skattskyldiga, som avyttrar aktier eller andelar i svenska företag, beskattas för realisationsvinsten vid avyttringen, om den skattskyldige vid något tillfälle under de tio kalenderår, som närmast

föregått avyttringsaret, varit bosatt i landet. Bestämmelsen har utvidgats så att den även omfattar konvertibler och optionsrätter, som utgetts av svenska aktiebolag.

Punkt 9 av anvisningarna till 35 §

I första stycket fastslås att en konvertering eller ett utnyttjande av en optionsrätt inte skall utlösa realisationsvinstbeskattning. Till skillnad mot vad som nu gäller skall alltså ett utbyte av ett konvertibelt skuldebrev mot en aktie inte redovisas till beskattning. Samma förhållande gäller redan nu när en optionsrätt används för nyteckning eller köp av en aktie. I detta avseende innebär bestämmelsen således endast en kodifiering av gällande rätt.

I andra och tredje styckena ges bestämmelser om hur anskaffningstidpunkter skall fastställas. Bestämmelserna har kommenterats utförligt i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.8). Jag hänvisar till den redogörelsen. Tilläggas bör endast att vad som anges om köp av ett värdepapper också gäller vid förvärv genom byte eller annat oneröst fång.

Punkt 2 b av anvisningarna till 36 §

I denna anvisningstidpunkt har bestämmelser om beräkning av anskaffningskostnad tagits in. Jag får även här hänvisa till vad som anförs i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.9). Härutöver vill jag göra följande påpekanden.

För konvertibla skuldebrev och optionsrätter som innehafts två år eller längre (äldre konvertibelt skuldebrev respektive äldre optionsrätt) beräknas i regel anskaffningskostnaden med användning av den s.k. genomsnittsmetoden. Denna beräkningsmetod skall alltid användas om konvertibeln inte är börsnoterad eller föremål för liknande notering. Vid beräkningen fördelas den sammanlagda anskaffningskostnaden för alla äldre konvertibler av samma slag lika på de konvertibler som innehas vid avyttringstillfället. Härigenom erhålls den anskaffningskostnad som är avdragsgill för varje avyttrat värdepapper av det ifrågavarande slaget. Vid beräkningen skall hänsyn tas till de förändringar som inträffat beträffande innehavet. Den ursprungliga anskaffningskostnaden för innehavet skall därför ökas med anskaffningskostnaden för tillskott av samma slags konvertibla skuldebrev. Det motsatta förhållandet gäller vid delförsäljningar. Anskaffningskostnaden skall då minskas med erhållet avdrag vid den tidigare försäljningen. Det kan anmärkas att tillskott kan ske genom att yngre värdepapper passerar tvåårsgränsen. Å andra sidan skall anskaffningskostnaden reduceras om ett äldre skuldebrev byts ut mot en aktie. Innehar den skattskyldige såväl äldre som yngre konvertibler av ett visst slag får han själv välja vilka som skall anses avyttrade. Vad som nu sagts om äldre konvertibla skuldebrev gäller även för äldre optionsrätter.

För äldre konvertibla skuldebrev som är börsnoterade eller föremål för liknande notering får som alternativ till genomsnittsmetoden användas schablonregeln i tredje stycket. Anskaffningskostnaden får då bestämmas till ett belopp som motsvarar 25 % av nettoförsäljningspriset. Detta gäller oavsett vilken den verkliga anskaffningskostnaden är.

Schablonregeln får också användas för beräkning av anskaffningskostnad vid avyttring av vissa optionsrätter. Eftersom optionsrätter inte inregistrerats på börserna har en annan avgränsning gjorts för dessa värdepapper än den som gäller för konvertibla skuldebrev. De optionsrätter som omfattas av schablonregeln skall ha utgetts av bolag vars aktier vid avyttringstillfället är börsnoterade eller föremål för liknande notering. Genom denna avgränsning kommer således optionsrätter, som utgetts av inte börsnoterade bolag, att falla in under schablonregeln om aktierna börjar noteras före avyttringen. Det motsatta förhållandet inträffar om bolagets aktier från en viss tidpunkt inte längre börsnoteras. Avgränsningen har alltså utformats så att de av bolaget utgivna optionsrätterna i detta avseende alltid följer bolagets aktier.

Punkt 4 och 4 a av anvisningarna till 41 §

De särskilda reglerna i anvisningspunkt 4a om rätt beskattningsår för aktievinster vid skattskyldigs utflyttning från riket skall gälla även för vinster vid avyttring av konvertibla skuldebrev och optionsrätter som utgetts av svenska aktiebolag.

Ändringen av anvisningspunkt 4 är en ren följdändring till ändringen i anvisningspunkt 4 a.

Övergångsbestämmelser

De nya reglerna skall – med några undantag – tillämpas på avyttringar av konvertibla skuldebrev, skuldebrev förenade med optionsrätter, optionsrätter och företrädesrätter till teckning av sådana värdepapper som sker fr.o.m. den 1 juli 1985.

Ett undantag avser schablonregeln för beräkning av anskaffningskostnad i punkt 2 b tredje stycket av anvisningarna till 36 § K.L. Denna regel får inte tillämpas på optionsrätter som har tecknats före ikraftträdandet. Förbudet är en följd av att den ursprungliga optionsinnehavarens anskaffningskostnad för optionsrätten är 0 kr. Av förenklingskäl har bestämmelsen utvidgats att omfatta även inköpta optionsrätter, som utgetts före ikraftträdandet. Den omfattar alltså alla sådana optionsrätter.

Bestämmelsen i punkt 3 har intagits för att vidmakthålla det förbud mot avdrag för realisationsförluster på skuldebrev utgivna i optionslån som gällt från den 5 december 1984. Genom den nu införda övergångsbestämmelsen kommer avdragsförbudet att begränsas till förluster på skuldebrev som utgetts under tidsperioden den 6 december 1984 – den 30 juni 1985 på grund av ett emissionsbeslut som fattats efter den 5 december 1984.

För skattskyldiga som vid ikraftträdandet innehåft ett konvertibelt skuldebrev fem år eller längre ges i punkt 4 en alternativ regel om beräkning av skuldebrevets anskaffningskostnad. Denna får upptas till skuldebrevets marknadsvärde per den 1 juli 1985. Innebörden av regeln är att den värdestegring som skuldebrevet undergått fram till ikraftträdandet undantas från beskattning. Regeln är frivillig och den skattskyldige kan i stället använda sin faktiska anskaffningskostnad vid vinstberäkningen. Väljer han det särskilda ingångsvärdet på skuldebrevet per den 1 juli 1985 ersätter detta värde den faktiska anskaffningskostnaden.

Av övergångsbestämmelserna till lagen (1984: 1060) om ändring i KL följer att vissa genom den lagen ändrade bestämmelser skall tillämplas för skattskyldiga som vid 1986 års taxering taxeras för ett räkenskapsår som påbörjats före den 1 januari 1985. I punkt 5 har intagits en bestämmelse enligt vilken de nya reglerna om konvertibla skuldebrev, optionsrätter och företrädesrätter blir tillämpliga även på dessa skattskyldiga vid den taxeringen.

Lagen om statlig inkomstskatt

2 § 9 mom.

I lagrummet har tillagts ett nytt stycke i vilket fastslås att ett bolag som emitterat ett optionslån inte är berättigat till avdrag för skillnadsbeloppet mellan emissionspriset och skuldebrevets marknadsvärde (den s.k. kapitalrabatten). Regeln är utformad så att den gäller oberoende av det sätt på vilket emissionspriset redovisas i bolagets bokföring. Bestämmelsen gäller endast för optionslån, däremot inte för konverteringslån. Det har inte ansetts nödvändigt att utsträcka bestämmelsen till konvertibla skuldebrev eftersom det inte torde vara möjligt att i redovisningen dela upp emissionspriset på ett sådant lån.

Bolagets rätt till avdrag för s.k. kapitalrabatt på lån som emitterats till en kurs som understiger pari påverkas inte av avdragsförbudet. Detta gäller i och för sig även för options- och konverteringslån. Om emissionspriset på ett sådant lån sätts till ett belopp som understiger det nominella skuldebrevsbeloppet utgör skillnadsbeloppet en för bolaget avdragsgill kapitalanskaffningskostnad.

Lagen om statlig förmögenhetsskatt

3 § 1 mom.

Lagrummet har kompletterats genom att i punkten d) har tillfogats optionsrätt till nyteckning eller köp av aktie. En sådan optionsrätt utgör dock förmögenhetsskattepliktig tillgång endast om rätten är föremål för omsättning på kapitalmarknaden. Övriga optionsrätter skall inte förmögenhetsbeskattas.

Förmögenhetsskatteplikten omfattar således de optionsrätter som omsätts på kapitalmarknaden. Härmed åsyftas främst de optionsrätter som

fortlöpande noteras på dags- och affärstidningarnas börssidor med angivande av köp-, sälj- och betalkurser. Även andra optionsrätter kan omfattas av bestämmelsen, men för detta bör krävas att en inte oväsentlig handel regelbundet förekommer i optionsrätter på kapitalmarknaden under en längre tidsperiod. F.n. torde någon sådan handel inte förekomma. Bestämningen av kretsen av skattepliktiga värdepapper har en motsvarighet i 23 § B lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt. Motsvarande lokution fanns tidigare i 4 § sjätte stycket SFL.

Optionsrätter skall värderas till noterat värde vid beskattningsårets utgång. Det noterade värdet skall alltså gälla trots att det inte framkommer vid officiell handel på börsen.

5 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslagen till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
2. lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,
3. lag om ändring i lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt.

6 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

1 Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunalskattelagen (1928: 370)

dels att 35 § 3 mom., 38 § 1 mom., 39 § 1 mom., 53 § 1 mom., punkterna 2b, 3 och 4 av anvisningarna till 36 § och punkterna 4 och 4a av anvisningarna till 41 § skall ha nedan angiven lydelse.

dels att i anvisningarna till 35 § skall införas en ny punkt, 9, av nedan angiven lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 §

3 mom.¹ Realisationsvinst på grund av avyttring av aktie, andel i aktiefond, delbevis eller teckningsrätt till aktie eller andel i ekonomisk förening eller i handelsbolag eller annan rättighet som är jämförlig med här avsedd andelsrätt eller aktie är i sin helhet skattepliktig, om den skattskyldige innehaft egendomen mindre än två år. För vissa aktier och andelar tillämpas bestämmelserna i 3 a mom.

3 mom. Realisationsvinst på grund av avyttring av aktie, andel i aktiefond, delbevis eller teckningsrätt till aktie eller andel i ekonomisk förening eller i handelsbolag, konvertibelt skuldebrev, optionskuldebrev, optionsbevis, företrädesrätt till teckning av konvertibelt skuldebrev eller optionsskuldebrev och optionsbevis eller annan rättighet som är jämförlig med här avsedd andelsrätt eller aktie är i sin helhet skattepliktig, om den skattskyldige innehaft egendomen mindre än två år. Med optionskuldebrev avses skuldebrev utgivet i förening med optionsrätt till nyteckning eller köp av aktie och med optionsbevis bevis om optionsrätt till nyteckning eller köp av aktie utgivet i förening med skuldebrev. För vissa aktier och andelar tillämpas bestämmelserna i 3 a mom.

Avyttrar skattskyldig egendom som avses i detta moment och som den skattskyldige innehaft två år eller mera, är 40 procent av vinsten skattepliktig. Från sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke under ett beskattningsår, minskat med avdragsgill del av förlust vid avyttring samma år av egendom som avses i detta stycke, äger skattskyldig åtnjuta avdrag med 3 000 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med sin make, får sådant avdrag åtnjutas för dem båda gemensamt med 3 000 kronor. I intet fall får

¹ Lydelse enligt prop. 1984/85: 70

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

dock skattskyldig åtnjuta avdrag med högre belopp än som svarar mot sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke minskat med avdragsgill del av förlust som nyss nämnts.

Kan tillämpning av föregående stycke antas hindra strukturrationalisering som är önskvärd från allmän synpunkt, kan regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer medge befrielse därifrån helt eller delvis, om företag som berörs av strukturrationaliseringen gör framställning om detta senast den dag avyttringen sker.

Kan tillämpning av föregående stycke antas hindra strukturrationalisering som är önskvärd från allmän synpunkt, kan regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer medge befrielse därifrån helt eller delvis, om företag som berörs av strukturrationaliseringen gör framställning om detta senast den dag avyttringen sker. *Bestämmelserna i detta stycke gäller ej i fråga om realisationsvinst vid avyttring av optionsskuldebrev.*

Har egendom som avses i detta moment avyttrats genom sådan tvångsförsäljning som anges i 2 § första stycket 1) lagen (1978: 970) om uppskov med beskattning av realisationsvinst, är – oavsett tidpunkten för förvärvet – endast 40 procent av vinsten skattepliktig.

Bestämmelsen i 2 mom. tredje stycket äger motsvarande tillämpning på egendom som avses i detta moment.

Har fastighet överlåtits på aktiebolag, handelsbolag eller ekonomisk förening genom fång på vilket lagfart sökts efter den 8 november 1967 av någon som har ett bestämmande inflytande över bolaget eller föreningen, beräknas skattepliktig realisationsvinst vid hans avyttring av aktie eller andel i bolaget eller föreningen som om avyttringen avsett mot aktien eller andelen svarande andel av fastigheten. Vad nu sagts får inte föranleda att skattepliktig realisationsvinst beräknas lägre eller att avdragsgill realisationsförlust beräknas högre än enligt reglerna i detta moment. Bestämmelserna i detta stycke gäller endast om sådan fastighet utgör bolagets eller föreningens väsentliga tillgång. De gäller dock inte vid avyttring av aktie i sådant bostadsaktiebolag eller andel i sådan bostadsförening som avses i punkt 2 femte stycket av anvisningarna till 38 §, om avyttringen avser endast rätt till viss eller vissa men ej alla bostadslägenheter i fastigheten.

Har fastighet överlåtits på aktiebolag, handelsbolag eller ekonomisk förening genom fång på vilket lagfart sökts efter den 8 november 1967 av någon som har ett bestämmande inflytande över bolaget eller föreningen, beräknas skattepliktig realisationsvinst vid hans avyttring av aktie eller andel i bolaget eller föreningen som om avyttringen avsett mot aktien eller andelen svarande andel av fastigheten. Vad nu sagts får inte föranleda att skattepliktig realisationsvinst beräknas lägre eller att avdragsgill realisationsförlust beräknas högre än enligt reglerna i detta moment. Bestämmelserna i detta stycke gäller endast om sådan fastighet utgör bolagets eller föreningens väsentliga tillgång. De gäller dock inte vid avyttring av aktie i sådant bostadsaktiebolag eller andel i sådan bostadsförening som avses i punkt 2 femte stycket av anvisningarna till 38 §, om avyttringen avser endast rätt till viss eller vissa men ej alla bostadslägenheter i fastigheten.

Nuvarande lydelse

Lika med lagfartsansökan anses annan ansökan hos myndighet om viss åtgärd med återopande av fångeshandlingen. Om vinsten vid försäljning av aktie eller andel på grund av bestämmelserna i detta stycke beräknas enligt de regler, som gäller för beräkning av vinst vid avyttring av fastighet, skall avyttringen anses ha avsett den mot aktien eller andelen svarande andelen av fastigheten.

Avyttrar skattskyldig aktie i aktiebolag och finns vid avyttringen obeskattade vinstmedel i bolaget till följd av att större delen av dess tillgångar före avyttringen av aktien överlåtits på den skattskyldige eller annan, skall som skattepliktig realisationsvinst räknas vad den skattskyldige erhåller för aktien. Vid bedömning av frågan om överlåtelse av större delen av bolagets tillgångar ägt rum skall även beaktas tillgång i bolaget som inom två år efter avyttringen av aktien, direkt eller genom förmedling av annan, överlåts på den skattskyldige eller honom närstående person eller på aktiebolag, handelsbolag eller ekonomisk förening, vari den skattskyldige eller honom närstående person har ett bestämmande inflytande. Har överlåtelse av tillgång i bolaget ägt rum efter utgången av det beskattningsår då skattskyldighet för realisationsvinst vid avyttringen av

Föreslagen lydelse

Lika med lagfartsansökan anses annan ansökan hos myndighet om viss åtgärd med återopande av fångeshandlingen. Om vinsten vid försäljning av aktie eller andel på grund av bestämmelserna i detta stycke beräknas enligt de regler, som gäller för beräkning av vinst vid avyttring av fastighet, skall avyttringen anses ha avsett den mot aktien eller andelen svarande andelen av fastigheten. *Motsvarande gäller vid avyttring av konvertibelt skuldebrev eller optionsbevis utgivet av aktiebolag som nu sagts. Har aktiebolaget utgivit konvertibla skuldebrev eller optionsbevis skall aktiens, skuldebrevets eller optionsbevisets andel av fastigheten anses motsvara aktiens, skuldebrevets eller optionsbevisets andel av alla aktier i bolaget och alla de aktier till vilka ej konverterade skuldebrev kan utbytas samt alla de aktier vilka kan nytecknas med stöd av optionsrätter.*

Avyttrar skattskyldig aktie i aktiebolag och finns vid avyttringen obeskattade vinstmedel i bolaget till följd av att större delen av dess tillgångar före avyttringen av aktien överlåtits på den skattskyldige eller annan, skall som skattepliktig realisationsvinst räknas vad den skattskyldige erhåller för aktien. Vid bedömning av frågan om överlåtelse av större delen av bolagets tillgångar ägt rum skall även beaktas tillgång i bolaget som inom två år efter avyttringen av aktien, direkt eller genom förmedling av annan, överlåts på den skattskyldige eller honom närstående person eller på aktiebolag, handelsbolag eller ekonomisk förening, vari den skattskyldige eller honom närstående person har ett bestämmande inflytande. Har överlåtelse av tillgång i bolaget ägt rum efter utgången av det beskattningsår då skattskyldighet för realisationsvinst vid avyttringen av

Nuvarande lydelse

aktie i bolaget uppkom, skall realisationsvinst enligt detta stycke tas till beskattning på samma sätt som vid eftertaxering för nämnda beskattningsår. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning vid avyttring av andel i handelsbolag eller ekonomisk förening. Riksskatteverket får medge undantag från detta stycke, om det kan antas att avyttringen av aktien eller andelen skett i annat syfte än att erhålla obehörig förmån vid beskattningen. Mot beslut av verket i sådan fråga får talan inte föras.

Avyttrar skattskyldig aktie i ett aktiebolag, vari aktierna till huvudsaklig del ägs eller på därmed jämförligt sätt innehas – direkt eller genom förmedling av juridisk person – av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer (fämansbolag), till ett annat fämansbolag, vari aktie – direkt eller genom förmedling av annan – ägs eller inom två år efter avyttringen vid något tillfälle kommer att ägas av den skattskyldige eller honom närstående person, skall som skattepliktig realisationsvinst räknas vad den skattskyldige erhåller för aktien. Lika med aktieinnehav i det bolag, som förvärvat aktien, anses den skattskyldiges aktieinnehav i ett annat fämansbolag, som inom två år efter avyttringen förvärvar större delen av tillgångarna i något av fämansbolagen. Har överlåtelse av aktie i det förvärvande bolaget eller i bolag, som förvärvat större delen av tillgångarna i något av fämansbolagen, ägt rum efter utgången av det beskattningsår då skattskyldighet för realisationsvinst enligt detta stycket uppkom får realisationsvinsten tas till beskattning på samma sätt som vid eftertaxering för

Föreslagen lydelse

aktie i bolaget uppkom, skall realisationsvinst enligt detta stycke tas till beskattning på samma sätt som vid eftertaxering för nämnda beskattningsår. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning vid avyttring av *konvertibelt skuldebrev eller optionsbevis utgivet av sådant aktiebolag som avses i första meningen* av detta stycke eller andel i handelsbolag eller ekonomisk förening. Riksskatteverket får medge undantag från detta stycke, om det kan antas att avyttringen av aktien eller andelen skett i annat syfte än att erhålla obehörig förmån vid beskattningen. Mot beslut av verket i sådan fråga får talan inte föras.

Avyttrar skattskyldig aktie i ett aktiebolag, vari aktierna till huvudsaklig del ägs eller på därmed jämförligt sätt innehas – direkt eller genom förmedling av juridisk person – av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer (fämansbolag), till ett annat fämansbolag, vari aktie – direkt eller genom förmedling av annan – ägs eller inom två år efter avyttringen vid något tillfälle kommer att ägas av den skattskyldige eller honom närstående person, skall som skattepliktig realisationsvinst räknas vad den skattskyldige erhåller för aktien. Lika med aktieinnehav i det bolag, som förvärvat aktien, anses den skattskyldiges aktieinnehav i ett annat fämansbolag, som inom två år efter avyttringen förvärvar större delen av tillgångarna i något av fämansbolagen. Har överlåtelse av aktie i det förvärvande bolaget eller i bolag, som förvärvat större delen av tillgångarna i något av fämansbolagen, ägt rum efter utgången av det beskattningsår då skattskyldighet för realisationsvinst enligt detta stycket uppkom får realisationsvinsten tas till beskattning på samma sätt som vid eftertaxering för

Nuvarande lydelse

nämnda beskattningsår. Vad nu föreskrivits äger motsvarande tillämpning i fråga om handelsbolag eller ekonomisk förening eller andel i sådant bolag eller förening liksom teckningsrätt till aktie eller annan rättighet jämförlig med aktie. Sker avyttringen av organisatoriska eller marknadstekniska skäl eller föreligger andra synnerliga skäl, kan regeringen eller myndighet, som regeringen bestämmer, för särskilt fall medge undantag från tillämpning av detta stycke.

Föreslagen lydelse

nämnda beskattningsår. Vad nu föreskrivits äger motsvarande tillämpning i fråga om avyttring av konvertibelt skuldebrev eller optionsbevis utgivet av sådant aktiebolag som avses i första meningen av detta stycke samt i fråga om handelsbolag eller ekonomisk förening eller andel i sådant bolag eller förening liksom teckningsrätt till aktie eller företrädesrätt till teckning av konvertibelt skuldebrev eller optionskuldebrev och optionsbevis eller annan rättighet jämförlig med aktie. Sker avyttringen av organisatoriska eller marknadstekniska skäl eller föreligger andra synnerliga skäl, kan regeringen eller myndighet, som regeringen bestämmer, för sär skilt fall medge undantag från tillämpning av detta stycke.

Som närstående person räknas i detta moment föräldrar, färeller morföräldrar, make, avkomling eller avkomlings make, syskon eller syskons make eller avkomling samt dödsbo vari den skattskyldige eller någon av nämnda personer är delägare. Med avkomling avses jämväl styvbarn och fosterbarn.

38 §

*1 mom.*² Till intäkt av kapital räknas:

ränta å obligationer och å utlånade eller i bank eller annorstädes insatta medel.

1 mom. Till intäkt av kapital räknas:

ränta å obligationer och å utlånade eller i bank annorstädes insatta medel, dock vid avyttring eller inlösen av optionskuldebrev, som avses i 35 § 3 mom. första stycket, endast upplupen ränta, som utgår enligt föreskrift på skuldebrevet och vid avyttring eller inlösen av konvertibelt skuldebrev ej sådan upplupen ränta som enligt punkt 9 av anvisningarna till 35 § skall medräknas i vederlaget för skuldebrevet

utdelning å svenska aktier och andelar i svenska aktiefonder och ekonomiska föreningar samt å andelar i utländska bolag och aktiefonder, så ock intäkt genom överlåtelse av rätt till utdelning å aktier eller andelar, som nyss sagts, där ej aktierna eller andelarna samtidigt överlåtits.

allt såvitt intäkten inte är att hänföra till jordbruksfastighet, fastighet som avses i 24 § 1 mom. eller rörelse.

² Lydelse enligt prop. 1984/85: 70.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Till intäkt av kapital räknas även vad som i samband med ideell förenings upplösning, medlems avgång ur föreningen e.d. utskiftas till medlem utöver inbetald insats.

För den, som genom köp, byte eller därmed jämförligt avtal förvärvat rätt till utdelning å svensk aktie eller å andel i svensk aktiefond eller ekonomisk förening eller i utländskt bolag eller utländsk aktiefond, skall såsom intäkt upptagas endast det belopp, varmed utdelningen eller, om förvärvaren i sin tur överlåtit rätten till utdelning, den därvid erhållna valutavärdet vid förvärvet utgivna vederlaget för rätten till utdelning.

Såsom utdelning från svensk ekonomisk förening anses jämväl vad som vid föreningens upplösning utskiftats till medlem utöver inbetald insats, dock att vid upplösning genom fusion, som avses i 2 § 4 mom. första stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, såsom utdelning i intet fall skall anses större belopp än som motsvarar vad medlemmen erhållit kontant eller eljest i annat än andelar i den övertagande föreningen.

39 §

*1 mom.*³ Från bruttointäkt som avses i 38 § 1 mom. får avdrag göras för förvaltningskostnad samt för gäldränta, som inte skall dras av enligt bestämmelserna i 22, 25, 29, 33 och 36 §§ samt i 2 mom. av denna paragraf.

1 mom. Från bruttointäkt som avses i 38 § 1 mom. får avdrag göras för förvaltningskostnad samt för gäldränta, som inte skall dras av enligt bestämmelserna i 22, 25, 29, 33 och 36 §§ samt i 2 mom. av denna paragraf. *Avdrag får ej göras för sådan upplupen ränta som enligt punkt 9 av anvisningarna till 35 § skall medräknas i anskaffningskostnaden för konvertibelt skuldebrev.*

53 §

*1 mom.*⁴ Skyldighet att erlagga skatt för inkomst åligger så framt ej annat föreskrives i denna lag eller i särskilda bestämmelser, meddelade på grund av överenskommelse eller beslut, varom i 72 och 73 §§ sägs:

a) fysisk person:

för tid, under vilken han varit här i riket bosatt:

för all inkomst, som förvärvats inom eller utom riket; samt

för tid, under vilken han ej varit här i riket bosatt:

för inkomst av här belägen fastighet;

för inkomst av rörelse, som här bedrivits;

för avlöning eller annan därmed jämförlig förmån, som utgått av anställning eller uppdrag hos svenska staten eller svensk kommun;

för avlöning eller annan därmed jämförlig förmån, som utgått av annan anställning eller annat uppdrag, i den mån inkomsten uppburits härifrån och förvärvats genom verksamhet här i riket;

³ Senaste lydelse 1979: 612.

⁴ Lydelse enligt prop. 1984/85: 70.

Nuvvarande lydelse

Föreslagen lydelse

för pension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring till den del beloppet överstiger 7 500 kronor och för annan ersättning enligt nämnda lag:

för pension på grund av anställning eller uppdrag hos svenska staten eller svensk kommun;

för belopp, som utgår på grund av annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring, om försäkringen meddelats i här i riket bedriven försäkringsrörelse:

för ersättning enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring och lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare samt enligt annan lag eller författning, som utgått till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring eller i fall som avses i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd eller lagen (1977:267) om krigsskadeersättning till sjömän:

för dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa enligt lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring och kontant arbetsmarknadsstöd enligt lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd:

för timstudiestöd och inkomstbidrag enligt studiestödslagen (1973:349):

för annan härifrån uppburen, genom verksamhet här i riket förvärvad inkomst av tjänst:

för återfört avdrag för egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter samt – i den mån avdrag har medgetts för avgifterna – restituerade, avkortade eller avskrivna egenavgifter:

för vinst vid icke yrkesmässig avyttring av fastighet eller rörelse här i riket eller tillhör till sådan fastighet eller rörelse och av egendom som avses i 35 § 3 a mom. och som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller del av ett hus här i riket; samt

för vinst vid icke yrkesmässig avyttring av aktier och andelar i sådana svenska företag som avses i punkt 4 a av anvisningarna till 41 §, om överlåtaren vid något tillfälle under de tio kalenderår som närmast föregått det år då avyttringen skedde haft sitt egentliga bo och hemvist här i riket eller stadigvarande vistats här;

för vinst vid icke yrkesmässig avyttring av aktier och andelar i sådana svenska företag som avses i punkt 4 a av anvisningarna till 41 § *samt konvertibla skuldebrev och optionsbevis utgivna av svenska aktieföretag*, om överlåtaren vid något tillfälle under de tio kalenderår som närmast föregått det år då avyttringen skedde haft sitt egentliga bo och hemvist här i riket eller stadigvarande vistats här;

b) dödsbo:

för all inkomst som förvärvats inom eller utom riket.

Anvisningar

till 35

9. Skattepliktig realisationsvinst eller avdragsgill realisationsförlust skall inte anses uppkomma när ett konvertibelt skuldebrev byts ut mot en aktie eller en optionsrätt utnyttjas för teckning eller köp av en aktie.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

En aktie, som förvärvats vid utbyte av ett konvertibelt skuldebrev efter utgången av juni månad år 1985 eller genom nyteckning grundad på en optionsrätt anses anskaffad vid tidpunkten för förvärvet av skuldebrevet respektive optionsrätten. Har utbyte av ett konvertibelt skuldebrev skett före nyss nämnda tidpunkt anses aktien förvärvad i och med utbytet.

Har en aktieägare med företrädesrätt på grund av aktieinnehav förvärvat ett konvertibelt skuldebrev eller en optionsrätt till nyteckning anses skuldebrevet respektive optionsrätten anskaffad vid tidpunkten för förvärvet av de aktier på vilka företrädesrätten grundats.

Ett optionsskuldebrev, som förvärvats med stöd av en företrädesrätt till teckning anses anskaffat vid tidpunkten för teckningen.

Ersättning för upplupen ränta vid överlåtelse av ett konvertibelt skuldebrev med räntekupon skall vid beräkning av realisationsvinst eller realisationsförlust medräknas i underlaget för skuldebrevet.

till 36 §

2b⁵ Avyttras aktie eller andel i aktiefond och har aktien eller andelen innehafts två år eller mera (äldre aktie eller andel), gäller bestämmelserna i andra och tredje styckena.

Som anskaffningskostnad för äldre aktie eller andel anses i regel den genomsnittliga anskaffningskostnaden för samtliga äldre aktier eller andelar av samma slag som den avyttrade, beräknat med hänsyn till faktiska anskaffningskostnader och inträffade förändringar beträffande innehavet.

Anskaffningskostnad för äldre aktie, som är noterad på börs eller föremål för liknade notering, och för äldre andel i aktiefond får bestämmas till ett belopp som motsvarar 25 procent av vad den skattskyldige erhåller för aktien eller andelen efter avdrag för kostnad för avyttringen. Kan den skattskyldige göra sannolikt att en beräkning enligt andra stycket leder till ett högre belopp, skall dock detta högre belopp anses som anskaffningskostnad.

Avyttras delbevis eller teckningsrätt till äldre aktie, som avses i tredje stycket, tillämpas bestämmelserna i det stycket. Därvid avser andra me-

⁵ Senaste lydelse 1983: 1116.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

ningen den del av anskaffningskostnaden för aktien, beräknad enligt andra stycket, som belöper på delbeviset eller teckningsrätten.

Vid avyttring för senare leverans av aktie som är avsedd att förvärfvas i anslutning till leveransen (terminsaffär), skall skattepliktig realisationsvinst anses ha uppkommit, trots att aktien förvärfvas efter avyttringen. Motsvarande gäller om avyttringen avsett lånad aktie, som skall återställas till långivaren genom överlämnande av aktie av samma slag förvärfvad i anslutning till återställandet (blankningsaffär). Vinst eller förlust vid blankningsaffär skall beräknas som skillnaden mellan vad som erhålls vid avyttringen av den lånade aktien och anskaffningskostnaden för motsvarande aktie, som återställs till långivaren. Har aktien inte återställts till långivaren före utgången av det år, som följer närmast efter avyttringsåret, skall skillnaden mellan vad den skattskyldige erhållit för den avyttrade aktien och värdet av motsvarande aktie – beräknat efter den lägsta betalkurs eller, om sådan saknas, den lägsta köpkurs, som noterats från avyttringsdagen till utgången av sistnämnda år – anses som skattepliktig realisationsvinst. Avdragsgill realisationsförlust skall därvid ej anses ha uppkommit. Om vid återlämnandet av ifrågakvarande aktie denna anskaffats till ett pris, som är lägre än det som beräknats vid tidigare vinstberäkning, skall skillnaden tas upp som skattepliktig realisationsvinst det år då aktien återställts till långivaren. Har i stället förlust uppkommit är denna att anse som avdragsgill realisationsförlust.

Har här i riket bosatt skattskyldig förvärfvat utländsk aktie från annan sådan skattskyldig och samtidigt förvärfvat en rättighet att omplacera aktien i annan utländsk aktie (switchrätt) gäller följande. Kostnad för förvärfvet av denna rättighet eller ersättning i samband med avyttring av densamma skall vid beräkningen av skattepliktig realisationsvinst eller avdragsgill realisationsförlust i samband med avyttring av den utländska aktien inte inräknas i anskaffningskostnaden eller den erhållna likviden för aktien.

Vad i femte och sjätte styckena sägs om aktie gäller även annan egendom som avses i 35 § 3 mom.

Vid avyttring av konvertibelt skuldebrev eller optionsbevis som innehafts två år eller mer (äldre konvertibelt skuldebrev eller äldre optionsbevis) beräknas anskaffningskostnaden för sådana skuldebrev eller bevis av samma slag på sätt som anges i andra stycket. För äldre konvertibelt skuldebrev som är noterat på börs eller föremål för liknande notering gäller bestämmelserna i tredje stycket. I fråga om äldre optionsbevis gäller bestämmelserna i tredje stycket om beviset utgivits av bolag vars aktier vid avyttringen av beviset är noterade på börs eller föremål för liknande notering.

En företrädesrätt till teckning av konvertibelt skuldebrev eller op-

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

tionsskuldebrev och optionsbevis som grundas på aktieinnehav i bolag anses anskaffad utan kostnad.

Som anskaffningskostnad för ett optionsskuldebrev som förvärvats genom teckning upptas skuldebrevets marknadsvärde vid förvärvet. Som anskaffningskostnad för ett optionsbevis upptas i nu angivna fall skillnaden mellan emissionskursen och marknadsvärdet för det skuldebrev med vilket beviset var förenat. Har teckningen skett med stöd av en företrädesrätt som förvärvats genom köp eller byte medräknas vederlaget för företrädesrätten i anskaffningskostnaden för optionsbeviset. Bestämmelserna i detta stycke tillämpas inte om teckningen skett före den 1 juli år 1985.

Är ett optionsskuldebrev förenat med flera optionsbevis skall skillnaden mellan emissionskursen och marknadsvärdet för skuldebrevet fördelas mellan optionsbevisen med ledning av deras marknadsvärden.

Har ett konvertibelt skuldebrev förvärvats med räntekuponng före den 1 juli år 1985 medräknas inte vad som erlagts för kupongen i anskaffningskostnaden för skuldebrevet.

3.⁶ Förlust genom icke yrkesmässig avyttring (realisationsförlust) får dras av i den omfattning som anges i punkt 4 nedan.

3. Förlust genom icke yrkesmässig avyttring (realisationsförlust) får dras av i den omfattning som anges i punkt 4 nedan.

Detsamma gäller i fråga om förlust som uppkommer genom att ett optionsbevis närmast före optionstidens utgång saknar marknadsvärde. Avdrag medges dock ej om optionsbeviset saknar värde till följd av att det bolag som rätten avser försatts i konkurs, trätt i likvidation eller upplösts genom fusion.

⁶ Lydelse enligt prop. 1984/85: 70.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Realisationsförlust skall beräknas på samma sätt som realisationsvinst enligt punkterna 1 – 2 d. Vid förlustberäkningen får en fastighets ingångsvärde dock inte beräknas på grundval av ett taxeringsvärde enligt punkt 2 a sjätte eller sjunde stycket. Inte heller får omräkning som avses i punkt 2 a tionde stycket ske eller tillägg enligt punkt 2 a tolfte stycket göras. Har den med förlust avyttrade egendomen innehåfts under sådan tid att, om vinst i stället hade uppstått vid avyttringen, endast en del av vinsten skulle ha räknats till skattepliktig realisationsvinst, är endast motsvarande del av förlusten avdragsgill. Har förlusten uppkommit vid fastighetsreglering i fall som avses i punkt 4 av anvisningarna till 35 §, är endast så stor del av förlusten avdragsgill som belöper på vad den skattskyldige har erhållit i pengar.

4.⁷ Avdrag för realisationsförlust, beräknad enligt punkt 3 ovan, får, om inte annat följer av andra stycket, göras från sådan realisationsvinst eller lotterivinst som enligt punkt 5 av anvisningarna till 18 § är hänförlig till samma förvärvskälla som förlusten.

Avdrag för realisationsförlust på grund av avyttring av premieobligationer, som har utfärdats här i riket, får göras endast från realisationsvinst som har uppkommit vid avyttring av sådana premieobligationer. Har de med förlust avyttrade premieobligationerna utfärdats år 1980 eller tidigare, får dock avdrag för förlusten göras även från realisationsvinst vid avyttring av

a) sådan aktie i svenskt aktiebolag som vid tidpunkten för avyttringen av aktien är inregistrerad vid Stockholms fondbörs och

b) andel i sådan svensk aktiefond som, vid ingången av det år då andelen avyttras, till minst två tredjedelar består av vid Stockholms fondbörs inregistrerade aktier i svenska aktiebolag.

c) sådant konvertibelt skuldebrev utgivet av svenskt aktiebolag som vid tidpunkten för avyttringen av skuldebrevet är inregistrerat vid Stockholms fondbörs.

Avdrag för realisationsförlust skall i första hand göras från den realisationsvinst eller lotterivinst som är hänförlig till samma beskattningsår som realisationsförlusten. Har en förlust inte kunnat utnyttjas för avdrag nämnda beskattningsår, får avdrag för förlusten göras ett senare beskattningsår, dock senast sjätte beskattningsåret efter det till vilket förlusten är hänförlig. En på detta sätt förskjutna realisationsförlust får dras av endast mot den realisationsvinst eller lotterivinst som det senare beskattningsåret återstår sedan avdrag har gjorts för de realisationsförluster som är hänförliga till det året.

Till 41 §

4.⁸ I fråga om annan förvärvskälla än jordbruksfastighet, annan fastighet varav inkomsten beräknas

4. I fråga om annan förvärvskälla än jordbruksfastighet, annan fastighet varav inkomsten beräknas en-

⁷ Senaste lydelse 1981: 1316.

⁸ Senaste lydelse 1983: 452.

Nuvarande lydelse

enligt bokföringsmässiga grunder eller rörelse gäller såsom allmän regel, att inkomst skall anses hava åtnjutits under det år, då densamma från den skattskyldiges synpunkt är att anse såsom verkligen förvärvad och till sitt belopp känd. Detta är framför allt förhållandet, då inkomsten av den skattskyldige uppburits eller blivit för honom tillgänglig för lyftning eller, såsom i fråga om bostadsförmån och andra förmåner in natura, då den på annat sätt kommit den skattskyldige till godo, detta oberoende av huruvida inkomsten intjänats under året eller tidigare. Vissa intäkter, t.ex. av tjänst, ränta å i bank eller annan penninginrättning inestående medel o.s.v. kunna dock hänföras till nästföregående års inkomst, ehuru de icke uppburits eller varit tillgängliga för lyftning förrän efter nämnda års utgång. Förutsättningen härför är emellertid, att de intjänats under beskattningsåret och uppburits eller blivit för lyftning tillgängliga omedelbart efter det årets utgång eller i varje fall så tidigt under nästföljande år, att de praktiskt taget kunna hänföras till inkomsten under beskattningsåret. Likaledes böra vissa intäkter, t.ex. hyror av en hyresfastighet, vilka influtit redan före beskattningsårets ingång, hänföras till nämnda års inkomst, därest de avse beskattningsåret eller del därav samt influtit omedelbart före årets ingång. Särskilda regler gäller vidare enligt punkt 4 a i fråga om intäkt på grund av icke yrkesmässig avyttring av aktier och andelar i vissa fall.

Å andra sidan skola utgifterna och omkostnaderna för inkomstförvärvet avdragas från intäkten under det år, då de verkligen blivit av den skattskyldige bestridda, även om de avse inkomst, som tidigare förvärvats eller först under ett senare år beräknas inflyta. Även här gäller, att en utgift, som verkstälts under året före eller efter beskattningsåret, kan vara att praktiskt taget hänföra till utgift under beskattningsåret. Så kan exempelvis, om ränta å en i en hyresfastighet in-tecknad skuld erlagts omedelbart

Föreslagen lydelse

ligt bokföringsmässiga grunder eller rörelse gäller såsom allmän regel, att inkomst skall anses hava åtnjutits under det år, då densamma från den skattskyldiges synpunkt är att anse såsom verkligen förvärvad och till sitt belopp känd. Detta är framför allt förhållandet, då inkomsten av den skattskyldige uppburits eller blivit för honom tillgänglig för lyftning eller, såsom i fråga om bostadsförmån och andra förmåner in natura, då den på annat sätt kommit den skattskyldige till godo, detta oberoende av huruvida inkomsten intjänats under året eller tidigare. Vissa intäkter, t.ex. av tjänst, ränta å i bank eller annan penninginrättning inestående medel o.s.v. kunna dock hänföras till nästföregående års inkomst, ehuru de icke uppburits eller varit tillgängliga för lyftning förrän efter nämnda års utgång. Förutsättningen härför är emellertid, att de intjänats under beskattningsåret och uppburits eller blivit för lyftning tillgängliga omedelbart efter det årets utgång eller i varje fall så tidigt under nästföljande år, att de praktiskt taget kunna hänföras till inkomsten under beskattningsåret. Likaledes böra vissa intäkter, t.ex. hyror av en hyresfastighet, vilka influtit redan före beskattningsårets ingång, hänföras till nämnda års inkomst, därest de avse beskattningsåret eller del därav samt influtit omedelbart före årets ingång. Särskilda regler gäller vidare enligt punkt 4 a i fråga om intäkt på grund av icke yrkesmässig avyttring av aktier, konvertibla skuldebrev, optionsbevis och andelar i vissa fall.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

efter beskattningsårets utgång, räntan vara att anse såsom utgift under beskattningsåret. nämligen för det fall, att räntan hänför sig till beskattningsåret. Om avdrag för kostnader för reparation och underhåll av sådan fastighet, varav intäkterna beräknas enligt 24 § 1 mom., gäller även punkt 8 av anvisningarna till 25 §. I fråga om avdrag för utgifter, som hänföra sig till realisationsvinst, gälla särskilda bestämmelser (jfr anvisningarna till 36 § punkt 1).

I enlighet härmed skola fordringar för utfört arbete räknas såsom intäkt för det år, varunder de inflyta, och utgifter, vilka icke omedelbart guldits, avräknas från intäkterna för det år, varunder de betalas. Ränta å penningar, som innestå i bank å sådan räkning, å vilken räntan gottskrives insätaren per den 31 december anses såsom nämnda dag influten intäkt, medan däremot ränta å penningar, som innestå å annan räkning, räknas såsom inkomst för det år, då räntan förfaller till betalning, även om räntan till någon del belöpt å ett tidigare eller senare år. Om någon upplåtit avverkningsrätt till skog mot betalning, som skall erläggas under loppet av flera år, skall såsom intäkt för varje år upptagas den del av köpeskillingen, som under samma år influtit. Avdrag för minskning i ingående virkesförråd m.m., vartill upplåtaren kan vara berättigad, fördelas därvid på de särskilda åren i förhållande till den under varje år influtna likviden. Detsamma gäller i tillämpliga delar i fråga om annan terminsvis inflytande intäkt i egentlig mening. I fråga om intäkt vid icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom är det däremot utan betydelse om intäkten skall upp bäras på en gång eller i särskilda terminer.

Så skall realisationsvinst respektive realisationsförlust beräknas med hänsyn till köpeskillingsens totala belopp, oavsett om detta skall betalas på en gång eller terminsvis.

4 a.⁹ Flyttar en skattskyldig utomlands och har han tidigare avyttrat aktier eller andelar i ett svenskt företag, skall intäkt på grund av avyttringen anses ha åtnjutits när flyttningen sker, om intäkten inte blivit tillgänglig för lyftning dessförinnan. Avyttrar en skattskyldig aktier eller andelar i ett svenskt företag efter det att han flyttat utomlands skall intäkten anses ha åtnjutits i och med avyttringen. Är i fall som nu sagts intäktens storlek beroende av viss framtida händelse och kan till följd härav intäktens totala belopp inte fastställas vid den taxering som är i fråga, skall tillkommande belopp beskattas vid taxeringen för det år då beloppet blir tillgängligt för lyftning. Därvid skall beskattningen ske på grundval

4 a. Flyttar en skattskyldig utomlands och har han tidigare avyttrat aktier eller andelar i ett svenskt företag, skall intäkt på grund av avyttringen anses ha åtnjutits när flyttningen sker, om intäkten inte blivit tillgänglig för lyftning dessförinnan. Avyttrar en skattskyldig aktier eller andelar i ett svenskt företag efter det att han flyttat utomlands skall intäkten anses ha åtnjutits i och med avyttringen. Är i fall som nu sagts intäktens storlek beroende av viss framtida händelse och kan till följd härav intäktens totala belopp inte fastställas vid den taxering som är i fråga, skall tillkommande belopp beskattas vid taxeringen för det år då beloppet blir tillgängligt för lyftning. Därvid skall beskattningen ske på grundval

⁹ I lydelse enligt prop. 1984/85: 70.

Nuvarande lydelse

av förhållandena vid avyttringen och med tillämpning av de beskattningsregler som gällde vid taxeringen för avyttringsåret.

Som ett svenskt företag räknas vid tillämpningen av denna anvisningspunkt svenskt aktiebolag och handelsbolag samt svensk ekonomisk förening, dock ej bostadsaktiebolag och bostadsförening som avses i punkt 2 femte stycket av anvisningarna till 38 §.

Föreslagen lydelse

av förhållandena vid avyttringen och med tillämpning av de beskattningsregler som gällde vid taxeringen för avyttringsåret. *Vad nu sagts gäller även vid avyttring av konvertibla skuldebrev och optionsbevis utgivna av ett svenskt aktiebolag.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli år 1985 och tillämpas i fråga om avyttringar som sker efter ikraftträdandet om inte annat följer av punkt 2 och med iakttagande av vad som föreskrivs i punkt 3.

2. Bestämmelserna i punkt 2 b tredje stycket av anvisningarna till 36 § är inte tillämpliga beträffande ett optionsbevis som utgivits före den 1 juli år 1985.

3. Har en skattskyldig vid utgången av juni månad år 1985 innehaft ett konvertibelt skuldebrev i fem år eller mer får han i stället för det vederlag som erlagts vid förvärvet av skuldebrevet vid beräkning av realisationsvinst eller realisationsförlust som anskaffningskostnad uppta skuldebrevets marknadsvärde vid den tidpunkten.

2 Förslag till

lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att 2 § 9 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

9 mom.¹⁰ Har svenskt aktiebolag eller svensk ekonomisk förening upptagit lån som löper med ränta vars storlek är helt eller delvis beroende av företagets utdelning eller av dess vinst (vinstandelslån), medges avdrag för räntan i den utsträckning som anges nedan.

För sådan ränta på vinstandelslån som inte är beroende av det låntagande företagets utdelning eller vinst får företaget avdrag enligt bestämmelserna i 22, 25, 29, 36 och 39 §§ kommunalskattelagen (1928:370).

Ränta, vars storlek är beroende av företagets utdelning eller vinst (rörlig ränta), anses som avdragsgill omkostnad för företaget i den förvärvskälla vari det lånade kapitalet har nedlagts endast under förutsättning att

a) lånet har utbudits till teckning på den allmänna marknaden eller

b) ensamrätt eller företrädesrätt till teckning av lånet har lämnats någon som inte äger aktier eller andelar i det låntagande företaget och inte har sådan intressegemenskap med företaget som avses i punkt 1 av anvisningarna till 43 § eller i 57 § 3 mom. kommunalskattelagen samt – såvitt gäller fämansföretag som avses i 35 § 1 a mom. kommunalskattelagen – inte heller är företagsledare i företaget eller närstående till sådan företagsledare eller till aktieeller andelsägare i företaget eller

c) aktierna eller andelarna i det låntagande företaget är noterade på svensk börs eller föremål för liknande notering här i riket och företrädesrätt till teckning av lånet har lämnats aktieeller andelsägarna i företaget i förhållande till deras innehav av aktier eller andelar.

I fall som avses i tredje stycket c skall det låntagande företaget dock som intäkt i den förvärvskälla vari det lånade kapitalet har nedlagts uppta ett belopp motsvarande det sammanlagda värde som genom företrädesrätterna kan anses ha tillförts aktieeller andelsägarna. Beloppet tas till beskattning vid taxeringen för det beskattningsår under vilket teckningen av lånet har avslutats.

På ansökan av låntagande företag får riksskatteverket, under förutsättning att lånevillkoren med hänsyn till omständigheterna vid lånets upptagande får antas ha bestämts på affärsmässig grund, besluta att rörlig ränta skall anses som avdragsgill omkostnad för företaget utan hinder av att rätt till teckning av lånet har förbehållits person eller personer som äger aktier eller andelar i företaget. Beslut av riksskatteverket i fråga som här avses får inte överklagas.

¹⁰ Lydelse enligt prop. 1984/85: 70.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Är det låntagande företaget sådant fåmansföretag som avses i 35 § 1 a mom. kommunalskattelagen, gäller – oberoende av bestämmelserna i tredje och fjärde styckena – att rörlig ränta, som utbetalas till aktieeller andelsägare eller företagsledare i företaget eller dem närstående personer eller någon som på annan grund har intressegemenskap med företaget, inte är avdragsgill.

Uttrycken företagsledare och närstående personer har den innebörd som anges i 35 § 1 a mom. kommunalskattelagen.

Har svenskt aktiebolag utgivit skuldebrev i förening med optionsrätt till nyteckning eller köp av aktie medges bolaget ej avdrag för skillnaden mellan emissionskursen och skuldebrevets marknadsvärde.

Denna lag träder i kraft den 1 juli år 1985 och tillämpas första gången vid 1986 års taxering. Vid nämnda taxering skall dock, i fråga om skattskyldig som taxeras för beskattningsår som påbörjats före den 1 januari år 1985, de bestämmelser som gällde före nämnda dag tillämpas.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt

Häri genom föreskrivs att 3 § 1 mom. lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

1 mom.¹¹ Vid förmögenhetsberäkningen skola, i den mån ej annat framgår av 2 mom. här nedan, såsom tillgångar upptagas:

a) fastighet;
b) tomträtt, vattenfallsrätt;
c) lös egendom, som är avsedd för stadigvarande bruk i skattskyldigs förvärvsverksamhet eller att däri omsättas eller förbrukas, såsom djur samt maskiner och andra inventarier, råämnen, varor, jordbruks- och skogsprodukter, förbrukningsartiklar och dylikt, gruvor, patentoch förlagsrätter, rätt till skogsavverkning å annans mark samt rätt till stenbrott och dylikt;

d) kapital, som finnes kontant tillgängligt eller utlånats eller nedlagts i obligationer eller insatts i bank eller annorstädes eller består av andra fordringar eller av aktier eller andelar i ekonomiska föreningar, bolag, aktiefonder eller rederier eller av andel i oskiftat dödsbo som vid taxering till statlig inkomstskatt skall behandlas såsom handelsbolag, i den mån samma kapital icke är att hänföra till i c) här ovan nämnd egendom;

d) kapital, som finnes kontant tillgängligt eller utlånats eller nedlagts i obligationer eller insatts i bank eller annorstädes eller består av andra fordringar eller av aktier eller andelar i ekonomiska föreningar, bolag, aktiefonder eller rederier eller *optionsrätt till nyteckning eller köp av aktier om optionsrätten är föremål för omsättning på kapitalmarknaden*, eller av andel i oskiftat dödsbo som vid taxering till statlig inkomstskatt skall behandlas såsom handelsbolag i den mån samma kapital icke är att hänföra till i c) här ovan nämnd egendom;

e) lös egendom, som är avsedd för ägarens och hans familjs personliga bruk och bekvämlighet och av beskaffenhet att böra hänföras till yttre inventarier, såsom ekipage, ridhästar, automobiler, motorcyklar, lustjakter, motorbåtar och dylikt, så ock smycken;

f) besittningsrätt till fastighet, där innehavaren ej enligt 7 § skall likställas med ägare, såvida rättigheten är utan vederlag eller mot visst belopp en gång för alla upplåten för innehavarens livstid eller för tid, som icke kommer att utlöpa inom fem år efter beskattningsårets utgång;

g) rätt till ränta, avkomst av fastighet eller annan stadigvarande förmån, som icke avses i f) här ovan, såvida rättigheten är förhandenvarande och bestämd att tillgodonjutas för den berättigades livstid eller för tid, som icke kommer att utlöpa inom fem år efter beskattningsårets utgång.

Denna lag träder i kraft den 1 juli år 1985 och tillämpas första gången vid 1986 års taxering.

¹¹ Senaste lydelse 1974: 998.

Sammanställning av remissyttranden över betänkandet (Ds Fi 1983:25) Reavinst på konvertibla skuldebrev

Efter remiss har yttranden avgetts av riksbanken, Göta hovrätt, kamrarrätten i Jönköping, bankinspektionen, allmänna pensionsfondens fjärde fondstyrelse, riksskatteverket (RSV), Stockholms fondbörs, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Kronobergs, Göteborgs och Bohus samt Jämtlands län, Centralorganisationen SACO/SR (SACO/SR), Föreningen auktoriserade revisorer (FAR), Landsorganisationen i Sverige (L.O), Svensk industriförening, Svenska bankföreningen, Svenska fondbandlareföreningen, Svenska företagens riksförbund, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges aktiesparares riksförbund, Sveriges föreningsbankers förbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation – Familjeföretagen (SHIO – Familjeföretagen), Sveriges industriförbund, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund (TOR) och Tjänstemännens centralorganisation (TCO).

Post- och Kreditbanken, PK-banken har instämt i det yttrande som avgetts av Svenska bankföreningen och Sveriges industriförbund.

1 Allmänna synpunkter

Nästan samtliga remissinstanser tillstyrker huvudförslaget att realisationsvinst vid avyttring av ett konvertibelt skuldebrev skall beskattas på i princip samma sätt som aktievinster.

Allmänna pensionsfondens fjärde fondstyrelse anför:

Fondstyrelsen finner övervägande skäl tala för en övergång till aktievinstregler vid överlåtelse av konvertibla skuldebrev och tillstyrker kommitténs förslag. Det är enligt fondstyrelsens mening angeläget att finansieringsinstrumentet konverteringslån verkligen kan utnyttjas av företagen och att man eftersträvar skattemässig neutralitet mellan olika former av emission av riskkapital.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anför:

Eftersom konvertibla skuldebrev i stort följer kursutveckling för aktierna i det emitterande bolaget, är det naturligt att beskattningsreglerna samordnas. Ett konverteringslån syftar ytterst till att öka bolagets eget kapital och en jämförelse med nyemission av aktier ligger därför nära till hands.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anför:

Ett konvertibelt skuldebrev torde ytterst syfta till att öka företagets egna kapital. Detta förhållande och vissa andra likheter med aktier styrker uppfattningen att konvertibla skuldebrev naturligt uppfattas som aktieliknande handlingar. Länsstyrelsen finner därför i likhet med kommittén att övervägande skäl talar för att konvertibla skuldebrev vid realisationsvinstbeskattning i princip bör jämföras med aktier.

Svenska bankföreningen och Sveriges industriförbund anför:

Konvertibla skuldebrev är en finansieringsform som ligger mellan renodlade skuldebrev – exempelvis obligationer – och aktier. Det konvertibla skuldebrevet får emellertid både från aktiebolagsrättslig och ekonomisk synpunkt anses stå aktien mycket nära. Detta förhållande har av skilda anledningar inte beaktats i skattelagstiftningen. Beskattningen av konvertibla skuldebrev och aktier sker sålunda för närvarande efter olika regelsystem. Om egendom av ekonomiskt sett likvärdig natur behandlas efter olika regler, uppkommer inte sällan snedvridande effekter på marknaden och även inom rättstillämpningen. Det sistnämnda illustreras av ett par av riksskatteverkets nämnd för rättsärenden nyligen lämnade förhandsbesked som bildar utgångspunkt för kapitalvinstkommitténs betänkande.

Principiellt kan man tänka sig tre lösningar angående den skattemässiga behandlingen av konvertibla skuldebrev:

- 1 Konvertibelns delas upp på en skuldebrevsdel och en aktiedel
- 2 Konvertibelns behandlas enligt de regler som gäller för andra skuldebrev
- 3 Konvertibelns jämföras med aktier

Enligt organisationernas mening skulle en uppdelning av konvertibelns värde på två delar vara den teoretiskt riktiga lösningen. En sådan uppdelning är emellertid förenad med stora praktiska problem, eftersom konverteringsrätten inte är avskiljbar och således inte noteras separat. Anledning finns därför inte att närmare överväga denna lösning.

I valet mellan att behandla en konvertibel som ett skuldebrev eller som en aktie föreslår kommittén de regler som gäller för aktier. Ett av skälen för denna lösning är att konvertibelns värdet förändring är likartad med aktiens (sid 60). Denna motivering grundas på en traditionell beskrivning av det principiella sambandet mellan kurserna på aktier och konvertibla skuldebrev vid en positiv kursutveckling. Kommittén diskuterar emellertid inte möjligheten av att aktiekurserna också kan falla. Det karakteristiska för konvertibelns är i en sådan situation att kursfallet blir mindre än för aktien, beroende på att värdet bara i undantagsfall sjunker under det rena obligationsvärdet. Bindningen till vad som gäller för aktier är alltså inte alltid naturlig. Ett skäl för att också fortsättningsvis vid reavinstbeskattningen tillämpa skuldebrevsreglerna, vilket kommittén dock inte nämner, bör också framhållas i sammanhanget. Då konvertibla skuldebrev emitteras torde deras obligationsvärde i flertalet fall uppgå till 80 % eller mer av emissionskursen. Det är således endast ett mindre värde som faller på aktiedelen vilket också skattemässigt kan minska anknytningen till aktiereglerna.

Med dessa påpekanden instämmer organisationerna i kommitténs i övrigt framförda skäl för att vid avyttring av konvertibla skuldebrev tillämpa huvudprinciperna för aktievinstbeskattning.

Svenska sparbanksföreningen anför:

Svenska sparbanksföreningen finner det värdefullt att kommittén med förtur tagit upp frågan om konvertibla skuldebrevs skattemässiga behandling. Det är vidare värdefullt att kommittén har gett uttryck för den grundinställningen att konverteringslån skall kunna utnyttjas som finansieringsalternativ utan att beskattningseffekten blir sådan att aktieägarna kan befaras inte vara beredda att delta i emissionen. Kommittén har med utgångspunkt från bl a denna grundinställning funnit att de realisationsvinstskatteregler som gäller för aktier skall gälla för konvertibla skuldebrev. Härigenom skulle emission av ett till aktieägarna riktat konverteringslån aldrig medföra en viss utdelningsbeskattning. Med hänsyn till dels att kommitténs förslag medför att föreliggande hinder mot att utnyttja konverteringslån som finansieringsform undanröjs, dels att konvertibeln har sådana beröringspunkter med aktier har föreningen inget att erinra mot att reavinstskattereglerna för aktier får omfatta även konvertibla skuldebrev.

Sveriges föreningsbankers förbund anför:

Det är logiskt och naturligt att jämställa konvertibla skuldebrev med aktier. Den skillnad i beskattning som förelegat har väl snarast uppfattats som konstlad, inte minst i de fall beskattning inträtt i samband med konvertering till aktier.

TOR anför:

Det konvertibla skuldebrevet kan anses innefatta en aktieliknande del och en obligationsliknande del. Även om den obligationsliknande delen i vissa fall på grund av utfäst ränta m m kan anses övervägande i ett inledningsskede måste vid en normal utveckling den aktieliknande delen ta över åtminstone efter ett par år. Mot den bakgrunden delar TOR det i betänkandet framlagda förslaget att det konvertibla skuldebrevet skall i reavinstbeskattningen behandlas som en aktie.

SHIO-Familjeföretagen och *Sveriges aktiesparares riksförbund* avstyrker förslaget.

SHIO-Familjeföretagen anför:

Kommittén anger ett flertal skäl för att i realisationshänseende jämställa konvertibla skuldebrev med aktier, främst att värdestegringen på ett konvertibelt skuldebrev och bolagets aktier är i stort likartad. Såsom kommittén själv visar i avsnittet om konvertibla skuldebrev som finansieringsform och placeringsobjekt är detta emellertid en sanning med modifikation. Beroende av olika faktorer såsom framför allt konverteringskursen i förhållande till kursen på bolagets aktier under emissionsperioden, konverteringstidpunkt och förändringar i marknadsränta på obligationslån utan konverteringsrätt kan stora variationer förekomma mellan värdeutvecklingen på konvertibla skuldebrev och bolagets aktier. Kommittén synes ha tagit som utgångspunkt för sin bedömning att konverteringskursen sätts

lägre än börskursen på aktien vid emissionstillfället. Detta är inte ovanligt när emissionen sker med företrädesrätt för aktieägarna. I sådana fall blir värdeutvecklingen på de konvertibla skuldebrev, i vart fall teoretiskt, likartad med kursutvecklingen på aktien.

I de fall däremot, då konverteringskursen sätts över värdet på aktien vid emissionen föreligger inte någon följsamhet i utvecklingen av värden på aktie respektive konvertibelt skuldebrev ens teoretiskt förrän aktievärdet kommit i kapp konverteringskursen. På grund av den exceptionellt snabba kursutvecklingen under en kortare period har aktievärdet i många fall snabbt kommit i kapp och överstigit konverteringskursen. Det säger sig självt att den nuvarande utvecklingen inte kan fortsätta under någon längre period. Följsamheten av värdet på konvertibeln är i dessa fall många gånger beroende på förväntad kursutveckling, inklusive risk för kraftigt kursfall för aktien, eftersom konverteringstillfället kan ligga flera år framåt i tiden.

Det är enligt organisationens uppfattning inte ovanligt, i synnerhet i de fall emissionen inte riktats till aktieägarna, att konverteringskursen sätts högre än aktiekursen vid emissionen. Som kommittén påpekar förekommer konvertibla skuldebrev även vid sidan av fondbörsen. Sålunda har till exempel Företagskapital AB i stor utsträckning använt konvertibla skuldebrev i sin finansieringsverksamhet. Emissionerna av konvertibla skuldebrev sker regelmässigt utan företrädesrätt för bolagens aktieägare. Konverteringskursen kan också förmodas bli satt högre än aktiernas värde vid emissionen. Med normal värdeutveckling på aktier kan någon följsamhet mellan konvertibla skuldebrev och aktier i bolaget sålunda i många fall inte ens teoretiskt beräknas uppkomma förrän efter en längre period, dvs först vid tidsnärhet för konvertering.

Enligt organisationens uppfattning bör inte en lagstiftning om konvertibla skuldebrev utgå från situationen på aktiemarknaden vid en tidpunkt då i vissa avseenden extrema förhållanden råder.

Kommittén nämner vidare som skäl för att i realisationsvinsthänseende jämställa konvertibla skuldebrev med aktier, att konverteringslån ytterst syftar till att öka företagets egna kapital och att en emission av ett konverteringslån kan uppfattas som en form av aktieemission. Realisationsvinstbeskattningen bör enligt kommittén vara så neutral som möjligt i förhållande till skilda aktieemissioner så att beskattningseffekterna blir likartade oavsett om ett företag emitterar aktier eller konvertibla skuldebrev.

Organisationen kan för det första inte se att bolagets syfte med utgivandet av ett konvertibelt skuldebrev skall inverka på utformningen av beskattningen hos förvärvaren. Närmare till hands ligger i sådant fall att se till syftet med förvärvet.

För det andra bör inte det förhållandet att ett konverteringslån "kan uppfattas som en form av aktieemission" anses utgöra ett skäl för att tillämpa principerna för aktievinstbeskattningen även på konvertibla skuldebrev. Beskattningsprinciperna bör inte styras av hur vissa sakförhållanden eventuellt kan uppfattas. Avgörande i detta sammanhang bör i stället vara det faktiska förhållandet att ett konvertibelt skuldebrev inte är en aktie och inte heller ur vare sig civilrättslig eller ekonomisk synpunkt är jämförlig med en aktie. För konvertibla skuldebrev gäller således samma allmänna förmögenhetsrättsliga regler som för andra skuldebrev. Det konvertibla skuldebrevet representerar en fördringsrätt och inte som en aktie en andelsrätt. Den i det konvertibla skuldebrevet ingående konverteringsrätten innebär visserligen en rätt att i framtiden under vissa förutsättningar

få del i bolagsförmögenheten men innefattar inte i sig någon andelsrätt. Av stor betydelse i detta sammanhang är också att konverteringsrätten i normalfallet representerar endast en mindre del av ett konvertibelt skuldebrevs värde. Värdet av ett konvertibelt skuldebrev utgörs således i normalfallet till helt dominerande del av en fordringsrätt.

Med den uppdelning som för närvarande görs vid realisationsvinstbeskattningen mellan andelsrätter och fordringsrätter faller konvertibla skuldebrev enligt organisationens mening naturligt in under fordringsrätterna. Önskemålet om neutralitet vid realisationsvinstbeskattningen av olika fordringsrätter utgör vidare ett tungt vägande skäl för att bibehålla den nuvarande ordningen.

Kommittén tar upp frågan om utdelningsbeskattning i samband med emission av ett konverteringslån. Enligt ovan nämnda under våren 1983 av riksskatteverkets nämnd för rättsärenden meddelade förhandsbesked skall värdet av den företrädesrätt som en aktieägare utnyttjar när han tecknar ett skuldebrev anses utgöra utdelning från bolaget och beskattas hos aktieägaren som inkomst av kapital. Kommittén anser att det strider mot strävan till neutralitet mellan skilda typer av aktieemissioner att en form av emission utlöser utdelningsbeskattning som helt uteblir vid en annan emission.

Enligt organisationens synsätt är skillnaden i fråga om utdelningsbeskattningen mellan en aktieemission och en emission av konvertibla skuldebrev en konsekvens av att de emitterade rättigheterna är av olika slag. En nyemission av aktier till de förutvarande aktieägarna innebär inte någon överföring av värde från bolaget till aktieägarna. En emission av skuldebrev till aktieägarna kan emellertid, beroende på lånevillkoren, innebära en förmögenhetsöverföring från bolaget till aktieägarna. Nuvärdet av denna förmögenhetsöverföring återspeglas då i det värde som uppkommer på företrädesrätten. Riksskatteverket har i det nämnda förhandsbeskedet tagit ställning för att beskatta en sådan förmögenhetsöverföring vid emissionstillfället. Riksskatteverket har därvid ansett att en uppdelning av företrädesrätten å ena sidan och den i skuldebrevet ingående konverteringsrätten å den andra sidan inte var praktiskt möjlig varför hela värdet av fordringsrätten hänfördes till utdelning.

Av intresse är att riksskatteverkets ställningstagande till frågan om utdelningsbeskattning således grundar sig på det konvertibla skuldebrevets egenskap av i huvudsak fordringsrätt.

Realisationsvinstbeskattningen av konvertibla skuldebrev bör enligt organisationens uppfattning styras av denna egenskap.

Sveriges aktiesparares riksförbund anför:

Nu föreliggande förslag till förändring av reavinstbeskattningen på konvertibla skuldebrev kan tyckas ge en god strömlinjeformning av beskattningen i förhållande till aktier. Förslaget kan uppfattas positivt av dem som gör frekventa affärer på börsen, liksom av aktiva kapitalförvaltare, rådgivare och fondkommissionärer.

Vårt förbund har emellertid också ett stort antal medlemmar, som i de konvertibla skuldebrev med deras annorlunda skatteform har ett place-ringsalternativ av tilltalande slag. Den längre bindningstiden uppvägs för dessa människor mer än väl av förmånen att inte bli beskattad efter fem år.

Tar man bort möjligheten till skattefrihet vid försäljningar efter fem år, kan konvertiblerna enligt Aktiespararnas sätt att se antas förlora i intresse

som placeringsform, d v s marknaden krymper ytterligare. Kombinationen av hög utdelning, som beskattas fullt ovanpå arbetsinkomster och alltså lämnar mycket litet kvar, och en mindre förmånlig reavinstbeskattning får denna effekt för privatpersoner.

Ur de emitterande företagens synvinkel bör en förändring av beskattningsformen innebära att man blir nödsakad att betala högre ränta, vilket måste uppfattas som negativt för företagens intressenter.

SHIO-Familjeföretagen anser vidare att ett genomförande av förslaget under alla omständigheter bör anstå till dess regeringsrätten avgjort de aktuella förhandsbeskedsmålen. Organisationen framhåller att det inte kan uteslutas att regeringsrättens besked medför att särskild lagstiftning inte behövs. Om regeringsrätten skulle fastslå de principer som angivits av riksskatteverket borde en lagreglering i sådant fall rikta in sig på den proportioneringsmetod som i förhandsbeskeden medfört att utdelningsbeskattning överhuvudtaget kommit i fråga.

Även *Svenska bankföreningen* och *Sveriges industriförbund* anser att någon lagstiftning inte bör ske i avvaktan på att de aktuella förhandsbeskeden avgörs. Organisationerna anför:

Förslaget att konvertibla skuldebrev, såvitt avser reavinstbeskattningen, skall jämföras med aktier är, vilket kommittén också framhåller, endast en dellösning i syfte att undvika en oklarhet som för närvarande råder. Det konvertibla skuldebrevet torde alltså i andra sammanhang – t ex i fråga om förmögenhetsbeskattning och beskattning vid utdelning och utskiftning i aktiebolag – böra behandlas inte som aktier utan liksom tidigare enligt de regler som gäller för vanliga skuldebrev. Detta är enligt organisationernas mening olyckligt. Flera andra oklarheter råder vad gäller den skattemässiga behandlingen av konvertibla skuldebrev. En fråga avser förluster som kan uppkomma vid betalningsinställelse eller konkurs. En annan fråga gäller konvertibla skuldebrev i fastighetsförvaltande bolag, där aktierna för ägarerna utgör omsättningstillgångar. Skall i sådant fall även konvertiblerna behandlas som omsättningstillgångar? En ytterligare fråga gäller konvertiblernas skattemässiga behandling i det nyligen framlagda förslaget om vinstdelningsskatt.

Även om det finns anledning att skapa klarhet också i bl a nyssnämnda frågor, anser organisationerna att den av kommittén gjorda avgränsningen av problemet med hänsyn till omständigheterna är lämpligt vald som grund för snara lagstiftningsåtgärder.

Organisationerna vill dock framhålla att frågan huruvida lagstiftning nu bör ske ännu bör hållas öppen. Som redan nämnts föranleds kommitténs förslag av ett par förhandsbesked från riksskatteverkets rättsnämnd. Beskeden har lett till, vilket också kommittén påpekar, att företagen avstår från att emittera konverteringslån. Om regeringsrätten efter prövning av förhandsbeskeden skulle besluta att *inte* undanröja desamma, är det enligt organisationernas mening angeläget att kommitténs förslag genomförs omgående. Skulle å andra sidan regeringsrätten besluta att undanröja förhandsbeskeden, saknas motiv för att nu genomföra kommitténs förslag. Lagstiftningen bör då i stället inriktas på den mer övergripande anpassning i fråga om beskattning av obligationer och optionsrätter som kommittén avser att fortsätta sitt arbete med.

TOR framhåller motsatt uppfattning och anför:

TOR delar uppfattningen att det är mycket väsentligt att enkla regler tillskapas för beskattningsfrågor vid konvertibla skuldebrev. Som finansieringsform får sådana skuldebrev anses som mycket betydelsefulla. Enligt TOR:s mening finns därför anledning att – oavsett vad regeringsrätten kommer till för ställningstagande i de underställda frågorna – kapitalvinstkommitténs förslag blir föremål för lagstiftning.

Stockholms fondbörs. Svenska fondhandlareföreningen och Sveriges föreningsbankers förbund beklagar att förslaget inte omfattar även optionslån.

Sveriges föreningsbankers förbund anför:

Det föreliggande lagförslaget omfattar blott rena konvertibla skuldebrev. Emellertid utges också konvertibler med därtill knutna optionsrätter samt rena optionslån. Rättsläget för sådana lån är också det oklart, vilket bl a visat sig i att flera lån dragits tillbaka. Det är beklagligt att förslaget inte kunnat omfatta alla de aktuella finansieringsformerna. Frågan är om det inte hade varit bättre att vänta med att lämna ett förslag till dess hela frågan hade kunnat behandlas. Ansågs saken inte kunna vänta, borde någon form av tillfällig lösning ha kunnat införas.

RSV tar upp frågan om vilka konvertibla skuldebrev som bör omfattas av en lagstiftning och anför:

De konvertibla skuldebrev har blivit föremål för civilrättslig reglering i aktiebolagslagen. I och för sig torde hinder dock inte föreligga att utforma de konvertibla skuldebrev så att de kan konverteras även mot annat än aktier, t ex. andelar i handelsbolag.

Emellertid avser kommitténs förslag uppenbarligen endast konvertibla skuldebrev, som kan konverteras mot aktier. För tydlighetens skull och för undvikande av ej förutsedda effekter, anser RSV därför att det i 35 § 3 mom kommunalskattelagen (KL) uttryckligen bör anges att med konvertibla skuldebrev avses skuldebrev enligt 5 kap 1 § aktiebolagslagen.

Vidare anser RSV att konvertibla skuldebrev som utges av sådana bostadsaktiebolag som avses i 24 § 3 mom KL uttryckligen bör undantas i 35 § 3 mom KL.

— — —

Skuldebrev kan utformas så att konverteringssyftet skjuts i bakgrunden så att de därigenom mer liknar obligationer. Utges de till underpris utlöser de enligt nuvarande regler utdelningsbeskattning. Genom de föreslagna reglerna utlöses beskattning först vid försäljning enligt realisationsvinstreglerna. RSV vill peka på att det härigenom kan uppstå opåkallad skattelättnad.

2 Anskaffningskostnad

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför:

Av förenklings skull föreslår kommittén att anskaffningskostnaden för ett skuldebrev som tecknats av en aktieägare med stöd av företrädesrätt på grund av tidigare aktieinnehav skall anses motsvara endast den likvid som erlagts vid emissionen. Detta innebär att avsteg från nuvarande regler som gäller vid nyemission av aktier, vilka innebär att även en del av den ursprungliga aktiens förvärvspris skall inräknas i anskaffningskostnaden för den nytteknade aktien. Med hänsyn till kravet på enkelhet i reglerna är kommitténs förslag på denna punkt befogat.

TOR anför:

Vidare föreslår kommittén att anskaffningskostnader för konvertibla skuldebrev – i förekommande fall sådant skuldebrev jämte optionsbevis – skall i det fall den förvärvats med stöd av företrädesrätt på grund av aktieinnehav anses motsvara vad som erlagts vid emissionen. Enligt *TOR*:s mening talar eftersträvad enkelhet för en sådan lösning.

Svenska bankföreningen och Sveriges industriförbund anför:

En svårighet är förknippad med reavinstberäkningen, främst i fråga om den s k genomsnittsbereäkningen beträffande äldre aktier. Beräkningarna blir inte sällan ytterst komplicerade om ett flertal köp och försäljningar har skett eller om emissioner har förekommit. Dessa svårigheter blir sannolikt inte mindre om hänsyn dessutom skall tas till köp och försäljningar av konvertibla obligationer. Svårigheterna uppkommer framför allt om den skattskyldige både har sålt och konverterat skuldebrev av samma slag. Skall i sådant fall vid beräkningen av ingångsvärdet på de aktier som erhållits genom konverteringen även beaktas att en del av anskaffningsvärdet kan ha konsumerats vid en tidigare försäljning av konvertibler? Denna situation inträffar om schablonregeln (25 % försäljningssumman) används vid reavinstbeskattningen av konvertiblerna. Det finns därför ett starkt intresse av att reavinstreglerna ses över och utformas på sådant sätt att beräkningarna inte blir onödigt betungande.

3 Upplupen ränta

Ett flertal remissinstanser har yttrat sig beträffande förslaget att upplupen ränta på ett konvertibelt skuldebrev skall ingå som en del av realisationsvinsten.

Göta hovrätt, allmänna pensionsfondens fjärde fondstyrelse, länsstyrelserna i Södermanlands, Kronobergs samt Göteborgs och Bohus län, Sveriges föreningsbankers förbund och *TOR* tillstyrker förslaget.

Göta hovrätt anför:

Hovrätten har från civilrättsliga och lagtekniska synpunkter inte funnit anledning till erinran mot förslaget. Förslaget rörande beskattning av upplupen ränta å konvertibelt skuldebrev aktualiserar emellertid, om det genomföres, frågan om 19 och 20 §§ köplagen bör ändras så att de bringas i överensstämmelse med vad som då kan antas bli handelsbruk. Detta torde få övervägas i det arbete som bedrivs i justitiedepartementet med en ny köplag.

Allmänna pensionsfondens fjärde fondstyrelse anför:

I fråga om behandlingen av räntan på konvertibla skuldebrev ansluter fondstyrelsen sig till kommittémajoriteten. Med hänsyn till önskemålet om likformighet med aktier anser fondstyrelsen alltså att upplupen ränta från senaste ränteutbetalning bör ingå som en del av realisationsvinstbeskattningen medan ränta i övrigt beskattas som inkomst av kapital.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anför:

När det gäller upplupen ränta vid överlåtelse av skuldebrev kan diskuteras om räntan skall beskattas som löpande inkomst eller som en del av köpeskillingen. Kommittén föreslår det senare alternativet, framför allt för att få överensstämmelse med aktievinstreglerna ("upplupen utdelning"). Länsstyrelsen kan i princip ansluta sig till denna bedömning, men befarar att regeln kan vålla problem vid tillämpningen, t ex genom att köpare av skuldebrev yrkar avdrag på en gång för räntan. Om förslaget genomföres bör det enligt länsstyrelsens mening föreskrivas att det skall framgå av avräkningsnotan att räntan endast får beaktas vid beräkning av realisationsvinst.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anför:

Civilrättsliga skäl kan visserligen anföras för en annorlunda behandling av upplupna räntor men ur enkelhetssynpunkt är förslaget att föredra.

Sveriges föreningsbankers förbund anför:

I och för sig kan det tyckas felaktigt att upplupen ränta skall behandlas som en del av köpeskillingen vid överlåtelse men inte heller i denna del vill SFF motsätta sig kommitténs förslag. Den skattskyldige har ju som regel möjlighet att själv avgöra om ersättning för ränta skattemässigt skall behandlas som ränta eller som realisationsvinst genom sin möjlighet att välja överlåtelsepunkt.

Länsstyrelsen i Jämtlands län, LO och TCO avstyrker förslaget.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anför:

Följande skäl talar mot att upplupen ränta skall ingå i realisationsvinstberäkningen.

1. Köplagens bestämmelser ålägger köparen av ett konvertibelt skuldebrev att särskilt betala upplupen ränta utöver vad han erlägger för skuldebrevet.

2. Att i princip tillämpa aktievinstreglerna på konvertibla skuldebrev innebär inte att något regelsystem behöver ändras. Enhetliga regler för realisationsvinstbeskattning av likartad egendom innebär i stället en förenkling och är dessutom ur rättvisesynpunkt tilltalande. Att realisationsvinstbeskatta upplupen ränta innebär emellertid avsteg från principen att ränta som inte härleds till viss verksamhet skall beskattas under inkomstslaget kapital. Röntan skulle dessutom beskattas olika beroende på om den erhålls i samband med försäljning av skuldebrevet eller annars. En sådan regel skulle enligt länsstyrelsens mening komplicera tillämpningen av skattebestämmelserna.

3. Möjligheter öppnas till inte önskvärda skatteplancringsåtgärder.

Även om i beskattningshänseende största möjliga likformighet mellan konvertibla skuldebrev och aktier bör eftersträvas, anser länsstyrelsen, på grund av det ovan anförda, att övervägande skäl för närvarande talar mot att ersättning för upplupen ränta skall ingå i realisationsvinstberäkningen.

LO anför:

Den föreslagna skattebehandlingen avviker från den vedertagna beskattningen av ränteinkomster vilket ger oacceptabla möjligheter att omvandla högbeskattade inkomster till lågbeskattade kapitalvinster.

TCO anför:

Oaktat strävandena att jämställa behandlingen av konvertibla skuldebrev med aktier så menar TCO att man inte kan behandla den ränta som det faktiskt är fråga om för de konvertibla skuldebreven på annat sätt och därtill gynnsammare än övriga räntor. Att del av den eventuella värdestegring som en aktie uppvisar kan vara beroende av att en utdelning är förestående som också rätteligen borde beskattas som inkomst av kapital innebär ändå inte att full jämförbarhet råder med förhållanden för de konvertibla skuldebreven. Den främsta skillnaden är att skuldebrevets avkastning är på förhand bestämd och därmed klart avskiljbar från värdepappers eventuella prisstegring. Detta förhållande gäller inte för aktier.

4 Övergångsbestämmelsen

Förslaget om särskild övergångsbestämmelse för de konvertibla skuldebrev som vid ikraftträdandet innehafts i fem år eller mer har fått ett blandat mottagande.

Svenska bankföreningen, Sveriges industriförbund, Sveriges aktiesparares riksförbund och Sveriges föreningsbankers förbund förordar en utvidgad övergångsbestämmelse.

Svenska bankföreningen och Sveriges industriförbund anför:

Av förslaget till övergångsbestämmelser framgår att anskaffningsvärdet för konvertibler som vid utgången av år 1983 innehafts i fem år eller mer alternativt får bestämmas efter det skattepliktiga förmögenhetsvärdet vid 1984 års taxering. I fråga om konvertibler som inte är börsnoterade uppkommer frågan om vilket värde som skall ligga till grund för bestämmande av ingångsvärdet. Varken av förslaget eller av gällande lagstiftning i övrigt framgår hur sådana konvertibler skall värderas. Kommittén synes emellertid i sitt förslag ha utgått från att konvertibler skall tas upp till marknadsvärdet. En sådan övergångsregel medför emellertid stora praktiska värderingsproblem. Enligt organisationernas mening bör därför övergångsregeln utformas så att för konvertibler som vid utgången av år 1983 har innehafts fem år eller längre skall äldre regler tillämpas. Om konvertiblerna byts ut mot aktier bör de inbyta aktiernas ingångsvärde beräknas med ledning av konvertiblernas beräknade marknadsvärde vid utgången av år 1983.

Sveriges aktiesparares riksförbund anför:

Redan under remisstiden har många mindre innehavare av konvertibler vänt sig till Aktiespararna angående de försämrade villkor, som kan komma att gälla för skuldebrev som innehavts fyra år men inte fem år eller som innehavts tre år eller kortare tid med avsikten att behållas över femårsgränsen.

Sådana skuldebrev har utgivits av företagen och köpts vid utgivningen eller i öppna marknaden under vissa i lag fastställda förutsättningar. Det är inte rimligt att en rättstat som Sverige retroaktivt skall förändra förutsättningarna. Därför behövs övergångsbestämmelser, om det är så att kapitalvinstkommitténs förslag genomförs.

Aktiespararna anser därför att bestämmelsen på sidan 35 i utredningens förslag ändras till "Har en skattskyldig vid utgången av år 1983 innehaft ett konvertibelt skuldebrev i fyra (fem enligt förslaget) år eller mer får han - i stället för det vederlag som erlagts vid förvärvet av skuldebrevet - vid beräkning av realisationsvinst eller realisationsförlust som anskaffningskostnad uppta det värde till vilket skuldebrevet skolat upptas i allmän självdeklaration för fysisk person per den 31 december 1983."

Dessutom anser Aktiespararna att, om kapitalvinstkommitténs förslag genomförs, skall för konvertibla skuldebrev som inköpts under tiden fram till dess ny lagstiftning införs, innehavarna ha möjlighet att tillämpa hittills gällande beskattningsregler.

Sveriges föreningsbankers förbund anför:

Endast på ett par punkter vill SFF föreslå en annan lösning. I övergångsreglerna föreskrivs att skattskyldig, som vid utgången av år 1983 innehaft ett konvertibelt skuldebrev i fem år eller mer, får som anskaffningskostnad uppta det värde till vilket skuldebrevet skolat upptas i allmän självdeklaration per den 31 december 1983. SFF menar att denna regel bör utvidgas till att gälla också den som av annat skäl kunnat sälja konvertibelt skuldebrev under 1983 utan att skattskyldighet för eventuell vinst förelegat. Skattefrihet föreligger beträffande konvertibla skuldebrev, som förvärvats t ex genom gåva från annan än närstående eller genom arv.

Länsstyrelsen i Jämtlands län, som framför ett alternativt förslag till övergångsbestämmelse, anför:

Föreslagna bestämmelser kan för ett obegränsat antal år framöver komplicera beräkningen av anskaffningskostnaden för ett konvertibelt skuldebrev. Kommitténs förslag att den värdestegring som kunnat realiserats skattefritt före ikraftträdandet skall undantagas från beskattning är också i jämförelse med tidigare övergångar till evig realisationsvinstbeskattning generöst. För den som inhaft skuldebrevet i fyra men mindre än fem år blir det dock en omedelbar skatteskärpning.

För att undvika tillämpningssvårigheter och då länsstyrelsen, även om förslaget är tilltalande, inte finner det särskilt angeläget med så långtgående övergångsbestämmelser med hänsyn till den förhållandevis gynnsamma aktievinstbeskattningen, bör det enligt länsstyrelsens mening övervägas att tidsbegränsa tillämpningen av övergångsbestämmelserna till förslagsvis ett år. Bestämmelsen skulle därvid kunna utformas på så sätt att vinsten på skuldebrev som säljs inom ett år från övergången och som vid övergången innehafts i fyra år förslagsvis beskattas till 20% och vinsten på sådana skuldebrev som vid övergången innehafts i fem år eller mer och som säljs inom ett år därefter beskattas till 10%. Härigenom skulle skäligen avvägning åstadkommas mellan kravet på enkla tillämpningsbestämmelser och en lindring av de tillbakaverkande effekterna av den skärpta realisationsvinstbeskattningen.

Länsstyrelserna i Södermanlands samt Göteborgs och Bohus län avstyrker förslaget i denna del.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anför:

Kommittén har vidare föreslagit en övergångsregel som tar sikte på sådana konvertibla skuldebrev, som vid ikraftträdandet innehafts i fem år eller mer, och som därför enligt nuvarande regler kunnat avyttras skattefritt. Vid tidigare liknande ändringar av reavinstbeskattningen har övergångsregler inte utfärdats. Länsstyrelsen ifrågasätter därför behovet av den föreslagna regeln, eftersom den medför praktiska olägenheter. Bl a blir det nödvändigt att för lång tid framåt ha särskilda deklarationsvärden tillgängliga för det relativt begränsade antalet fall som regeln kan bli tillämplig på.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför:

Länsstyrelsen ifrågasätter om det är lämpligt eller ens önskvärt att införa särskilda övergångsbestämmelser. För icke börsnoterade konvertibla skuldebrev kan utredningssvårigheter föreligga att vid en försäljning långt efter anskaffningstidpunkten bestämma förmogenhetsvärdet vid utgången av år 1983. Börskurserna för konvertibla skuldebrev vid denna tidpunkt måste vidare hållas aktuella vid varje deklarationstillfälle. Härtill kommer att efter det att några år är förflutit sannolikt blir fråga om ett relativt fåtal skattskyldiga som kan tänkas komma att tillämpa övergångsreglerna ifråga. Som kommittén framhållit har dessutom evig realisationsvinstbeskattning införts tidigare för såväl aktier som fastigheter utan några särskilda övergångsregler. Även förenklingsskäl talar för att några övergångsregler inte införs.

Sammanställning av remissyttranden över promemorian (Ds Fi 1984:24) Reavinst på optionslån

Remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över förslagen i promemorian avgivits av riksskatteverket (RSV), Göta hovrätt, kammarrätterna i Stockholm och Jönköping, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Kronobergs, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Jämtlands län, bankspektionen, riksgäldskontoret, allmänna pensionsfondens fjärde fondstyrelse, Stockholms fondbörs, Aktiefremjandet, Föreningen auktoriserade revisorer (FAR), Landsorganisationen i Sverige (LO), Svensk industriförening, Svenska fondhandlareföreningen, Företagareförbundet (SFR), Svenska OTC-föreningen, Svenska revisorssamfundet (SRS), Svenska sparbanksföreningen, Sveriges aktiesparares riksförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation – Familjeföretagen (SHIO-Familjeföretagen), Näringslivets skattedelegation, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund (TOR) och Tjänstemännens centralorganisation (TCO).

Näringslivets skattedelegation har avgett sitt yttrande på uppdrag av Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska bankföreningen, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska handelskammareförbundet och Sveriges industriförbund. I yttrandet har Post- och Kreditbanken, PK-banken, instämt.

Svenska OTC-föreningen har endast yttrat sig över den del av promemorian som rör förmögenhetsbeskattningen. Svenska fondhandlareföreningen har begränsat sitt yttrande till frågan om förslagets inverkan på riskkapitalmarknaden. Mot riksgäldskontorets yttrande har en minoritet omfattande tre fullmäktigeledamöter reserverat sig.

1 Allmänna synpunkter

Kommitténs förslag har fått ett i huvudsak gott mottagande av remissinstanserna. Ingen av dem avstyrker förslaget helt. Den kritik som förekommer inriktas mestadels på detaljfrågor.

Förslagen i promemorian tillstyrks helt eller lämnas utan erinran av Göta hovrätt, kammarrätten i Jönköping, länsstyrelserna i Kronobergs och Malmöhus län, bankspektionen, riksgäldskontoret, allmänna pensionsfondens fjärde fondstyrelse, Stockholms fondbörs, LO, Svensk Industriförening, Svenska Revisorssamfundet, Svenska sparbanksföreningen och TCO.

RSV ifrågasätter om det är lämpligt att nu lagreglera detta delområde och anför:

Den svenska kapitalmarknaden har under senare år utvecklats på ett sätt som få personer har förutsett och en skattelagstiftning på området torde vara ofrånkomlig. De nya former som uppträtt på marknaden har från civilrättslig synpunkt visat sig vara av mycket sammansatt natur och det torde i dag vara för tidigt att ange vilka former utvecklingen under den närmaste tiden kommer att ta. Man kan dock utan vidare påstå att civilrättsliga regler lämnar utrymme för emissioner av vitt skilda innehåll och att det blir allt svårare att upprätthålla gränsdragningen mellan tillämpningen av reglerna beträffande inkomst av kapital respektive realisationsvinst.

– Mot denna bakgrund är det viktigt att ett nytt lagförslag inte endast framstår såsom riktigt utan även medför att reglerna blir möjliga att på ett lättillgängligt sätt tillämpa inte endast för myndigheterna utan även för de skattskyldiga, vilka bör ges rimliga möjligheter att överblicka sin skattemässiga situation. Den stora allmänheten har redan idag svårigheter att se skillnaden mellan en inköpsrätt och en teckningsrätt till nyemission. De nya rätter som vuxit fram på kapitalmarknaden komplicerar bilden. – För beskattningsmyndigheternas del skulle ett genomförande av kommitténs förslag medföra ett avsevärt merarbete. Förutom att tjänstemän på alla nivåer måste sätta sig in i problematiken från såväl civilrättslig som skatterättslig synpunkt framstår kontrollproblemen som om inte oöverstigliga så i vart fall som ytterst svåra att hantera. Redan i dag medför gällande rättsläge i vissa hänseenden stor villrådighet på många håll och kraven på myndigheternas information på framförallt kapitalbeskattningens område ökar kraftigt. Det föreligger således ett starkt behov av enklare regler än de kommittén föreslagit. – Kommitténs betänkande berör endast en del av dess uppdrag, varför den fortsatta översynen kan komma att ske från delvis andra utgångspunkter med delvis andra resultat som följd. Den komplexitet som numera kommit att känneteckna värdepappersmarknaden har medfört att ursprungligen tämligen strikta gränser kommit att suddas ut och rättsläget har i många fall blivit osäkert. Det kan därför ifrågasättas om man vid införandet av nya realisationsvinstregler inte borde ha en samlad syn på hela realisationsvinstbeskattningen.

Ett flertal remissinstanser framhåller dock behovet av lagstiftningsåtgärder. Vissa av dem kommenterar också förslaget ur helhetssynpunkt.

Kammarrätten i Stockholm anför:

Kammarrätten delar kommitténs uppfattning om behovet av lagreglering beträffande realisationsvinstbeskattningen av optionslånen. Det nu föreliggande förslaget är i huvudsak konsekvent och redigt samt så enkelt som kan begäras med hänsyn till materians beskaffenhet.

Kammarrätten i Jönköping anför:

Det är en allvarlig brist i vårt skattesystem att regler saknas om den skattemässiga behandlingen av optionslån. Den behandling lånen fått i rättspraxis har lett till att denna finansieringsform kommit att användas enbart därför att den varit förmånlig ur skattesynpunkt och inte därför att den varit motiverad från civilrättsliga utgångspunkter. Eftersom beskattningen så långt möjligt bör vara neutral i förhållande till olika finansieringsformer är detta självfallet otillfredsställande. – Kommitténs nu framlagda

förslag är grundat på att finansieringsformerna skall utnyttjas av bolagen i enlighet med de syften som ligger till grund för den civilrättsliga regleringen av låneformen. Detta är en naturlig utgångspunkt. — Den genomgångskommittén gör av de olika delproblemen är såvitt kammarrätten har kunnat finna grundlig. Kammarrätten kan inte heller rikta några väsentliga invändningar mot de framlagda förslagen. De är så klara och entydiga som man rimligtvis kan begära i vårt invecklade skattesystem.

Länsstyrelsen i Stockholms län anför:

Länsstyrelsen finner det angeläget att regler skapas för realisationsvinstbeskattning av konvertibla skuldebrev, vinstandelslån och skuldebrev med optionsrätt till nyteckning av aktier. — Länsstyrelsen delar kommitténs uppfattning att regeringsrättens överprövade förhandsbesked (RÅ 83 1: 77 1 och 2) medfört orimliga skatteförmåner då avdrag medgivits för fiktiva förluster.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anför:

Det får anses principiellt riktigt att utvidga aktievinstreglerna till att omfatta också optionslånen och länsstyrelsen biträder därför förslaget i denna del. Jämfört med vad som gäller nu uppnås större enhetlighet i regelsystemet och tillämpningen blir enklare.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anför:

Kommitténs förslag att beskatta försäljning av optionsrätter, optionskuldebrev och företrädesrätter enligt samma regler som gäller för aktier synes logiskt och riktigt. Accepterar man denna lösning gäller det att skapa en praktiskt tillämpbar metod för vinstberäkning som samtidigt ger ett materiellt godtagbart resultat. Länsstyrelsen anser att kommitténs förslag uppfyller dessa krav och tillstyrker därför förslaget.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anför:

Kommunalskattelagen saknar särskilda realisationsvinstregler för optionslån och konvertibla skuldebrev. Gällande praxis leder inte till enhetlig vinstbeskattning. Därtill kommer att avdrag i visst fall medges för fiktiva förluster. Länsstyrelsen anser det därför angeläget att vinstbeskattningen regleras genom uttryckliga bestämmelser i kommunalskattelagen. — Kommitténs förslag innebär att nuvarande aktievinstregler i princip skall tillämpas på optionslån och konvertibla skuldebrev. När avsteg från nuvarande praxis föreslås såsom vid bestämmandet av anskaffningsvärde för optionsrätt och företrädesrätt vid en emission betingas detta av en strävan att nå enkelhet i tillämpningen. Länsstyrelsen finner kommitténs förslag väl ägnat att läggas till grund för lagstiftning.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför:

Kapitalvinstkommittén konstaterar att det i skattelagstiftningen saknas realisationsvinstregler för de nya finansieringsformer som tillskapats under 1970-talet. Beskattningen sker i dag på grundval av praxis som i huvudsak

uppkommit genom ett par regeringsrättsdomar under år 1983. Kommittén anser att denna praxis leder till otillfredsställande resultat. Länsstyrelsen delar kommitténs uppfattning att nuvarande praxis i vissa fall leder till ett icke önskvärt resultat. Härtill kommer att flera frågor alltfjämt är oklara. Det är därför bra att kommittén tagit upp beskattningsfrågorna kring de nya finansieringsformerna och föreslagit lagreglering av desamma. – En vägledande tanke vid all skattelagstiftning måste dock vara att reglerna blir så enkla och lätta att tillämpa som möjligt. Det är tveksamt om de förslag som kommittén lägger fram i betänkandet uppfyller rimliga krav på enkelhet. Länsstyrelsen är medveten om att det är ett komplicerat område att lagreglera. Men frågan är om inte kommittén gått väl långt på vissa punkter. Man har strävat efter en perfektionism som knappast torde vara möjlig att uppfylla vid tillämpningen ute i det praktiska taxeringsarbetet. Även för de skattskyldiga torde det i många fall bli svårt att följa de invecklade regler som föreslås. Enligt länsstyrelsens mening är den nuvarande praxis som används på området avsevärt enklare att tillämpa och förstå än de regler som kommittén föreslår. Detta innebär dock inte att länsstyrelsen ställer sig avvisande till de framlagda förslagen. En lagreglering är önskvärd och i vissa fall nödvändig. En avvägning bör dock ske mellan kravet på teoretisk rättvisa och kravet på enkelhet. – Kommittén säger att dess ställningstagande baseras på grundinställningen att de nya finansieringsformerna skall kunna utnyttjas av bolagen i enlighet med de syften som ligger till grund för den civilrättsliga regleringen av låneformerna utan att beskattningskonsekvenserna blir sådana att aktieägarna kan befaras inte vara beredda att delta i emissionen. Avsikten är också att försöka komma fram till sådana regler i detta avseende som gör bolagets val av låneform så litet beroende av beskattningskonsekvenserna som möjligt. Detta mål kan dock enligt kommittén inte uppnås förrän vid den översyn av hela regelsystemet för realisationsvinstbeskattning av värdepapper som kommittén enligt sina direktiv skall göra. Kommittén konstaterar att en sådan allmän översyn kan komma att leda till förslag som något avviker från de som kommittén nu framför och tidigare lämnat. – Detta uttalande är ägnat att väcka oro. Enligt länsstyrelsens mening måste det anses olämpligt att nu införa regler, som dessutom kraftigt avviker från hittills tillämpad praxis på området, för att inom en inte alltför lång tidsrymd göra ändringar i desamma. En lagstiftning nu måste vara så väl genomtänkt att den inte behöver ändras inom överskådlig tid. – Länsstyrelsen har svårt att bedöma om kommitténs förslag tillgodoser önskemålet att lagstiftningen så litet som möjligt skall påverka företagens låneformer. Det är inte uteslutet att de framlagda förslagen i vissa delar kan komma att fungera som en stopplagstiftning. En sådan måste emellertid vara enkel. Att införa en omfattande och komplicerad lagstiftning, vars enda syfte är att stoppa ett visst förfarande, måste anses olämpligt. Lagstiftningen kompliceras med ett omfattande regelsystem, som det i praktiken aldrig blir aktuellt att tillämpa. Tyvärr finns det exempel på sådan lagstiftning från de senaste åren.

I propositionen 1984/85: 97 föreslås en provisorisk lösning som innebär att en realisationsförlust på grund av avyttring av optionsskuldebrev inte blir avdragsgill. Härigenom blir det inte möjligt att emittera optionslån som löper med ränta understigande marknadsräntan. Detta innebär i sin tur att marknadsvärdet för ett sådant skuldebrev inte kommer att understiga det nominella värdet. Någon underkurs uppkommer inte och följdaktligen inte heller någon fiktiv realisationsförlust vid avyttring av optionsskuldebrev. Hela den problematik som föranlett utredningens förslag skulle med andra

ord kunna lösas genom att det provisoriska förbudet mot avdrag för realisationsförlust permanentas. Alternativt kan ett kvittningsförbud införas som innebär att realisationsförlust på optionskuldebrev endast får kvittas mot realisationsvinst på samma slags värdepapper.

Riksgäldskontoret anför:

Fullmäktige finner kommitténs förslag om beskattning av optionslån väl motiverade. Det gäller framförallt förslaget om anskaffningskostnadens fördelning på skuldebrev och optionsrätt. Det löser problemet med den kvittningsmöjlighet som enligt gällande praxis uppkommer vid omedelbar avyttring av enbart skuldebrev. En sådan utveckling ligger väl i linje med begränsningen av kvittningsmöjligheterna på premiemarknadens område. Vidare anser fullmäktige att kommittén löst gränsdragningen mellan kapitalinkomst och kapitalvinst på det enklaste och mest logiska sättet. Fullmäktige tillstyrker således kommitténs förslag.

Aktiefrämjandet anför:

Aktiefrämjandet delar kommitténs inkl reservanternas grunduppfattning att företagens val av finansieringsformer inte skall behöva styras av skatteregler. Kommitténs förslag innebär dock inget steg i denna riktning. Tvärtom. Företag finansieras med eget och främmande kapital. Det egna kapitalet består dels av vinstmedel, dels av aktiekapital. I dag skattediskrimineras eget kapital i förhållande till främmande. Kostnaden för främmande kapital är en avdragsgill kostnad för rörelsen medan motsvarande kostnad för eget kapital, t.ex. aktieutdelning är belagd med bolagsskatt. Detta försvårar näringslivets konsoliderings-, utvecklings- och investeringsmöjligheter. Den hårda aktiebeskattningen, såväl i företags- som placerarledet har medfört att man utvecklat andra aktieliknande finansieringsformer med lägre skatt. Kommitténs förslag innebär nu att skattereglerna för dessa skärps så att de jämställs med aktier, vilket i och för sig kan vara motiverat. Därmed har man dock bara åstadkommit likställdhet inom den mest värdefulla, men hårdast beskattade formen av företagsfinansiering. Samtidigt har man totalt skärpt de stora olikheterna mellan finansiering genom främmande och eget kapital.

Föreningen auktoriserade revisorer anför:

I likhet med kommittén anser FAR att ett aktiebolags val av finansieringsform bör vara så litet beroende av beskattningskonsekvenserna som möjligt.

LO anför:

LO anser att förslaget till skärpning av kapitalvinst- och förmögenhetsbeskattningen av de s k optionslånen är skattepolitiskt motiverad. Det är speciellt angeläget att skatteflykten i form av handel med fiktiva förluster på optionsrätter stoppas genom den föreslagna ändringen av reavinstreglerna. LO tillstyrker därför förslaget att i sin helhet tillämpa aktievinstreglerna för optionslånen samt att optionsrätter som omsätts på marknaden i fortsättningen förmögenhetsbeskattas.

Svenska fondhandlareföreningen anför:

Fondhandlareföreningen vill till en början framhålla att företagens möjlighet att under de närmaste åren anskaffa riskvilligt kapital är av avgörande betydelse för det samlade näringslivets utveckling och tillväxt. Sett ur denna aspekt kan den nuvarande skattemässiga behandlingen av optionslån sägas ha varit till gagn för företagen och säkerligen starkt bidragit till den höga emissionsvolymen under 1984 där optionslån varit den helt dominerande finansieringsformen. Det kan å andra sidan inte bestridas att neutraliteten i beskattningshänseende mellan olika finansieringsformer torde ha rubbats genom den nu rådande praxisen på skatteområdet ifråga om optionslån. Fondhandlareföreningen kan därför för sin del instämma i kommitténs principiella uttalande att ett aktiebolags val av finansieringsform bör vara så litet beroende av beskattningsekvenserna som möjligt. – När det gäller den närmare utformningen av kommitténs förslag har uppmärksammats att vissa regeländringar verkar i skärpande riktning, t ex fördelningen av emissionspriset och beskattningen av värdestegringen på optionsskuldebrev medan andra åter kan sägas verka i lindrande riktning, t ex bestämning av anskaffningstidpunkt, användningen av schablonregeln och 3000-kronorsavdraget samt regeln om avdrag för en värdelös optionsrätt. Den avvägning som inom kommittén skett i olika detaljfrågor synes lämplig. Skulle förändringar i skärpande riktning vidtas kan det ifrågasättas om optionslån i fortsättningen överhuvudtaget kan emitteras på marknaden. Redan de nu föreslagna reglerna kommer säkerligen att ha en stark återhållande effekt på företagens benägenhet att emittera optionslån.

Företagareförbundet anför:

Vi delar i alla väsentliga hänseenden kommitténs uppfattning och ställer oss därför bakom lagstiftning i enlighet med förslagen i betänkandet.

Aktiespararnas riksförbund anför:

Då skattelagstiftningen hittills saknat regler vad gäller beskattning av optionslån, optionsrätter och optioner, och då praxis inom området inte heller varit helt entydig, är det angeläget att skattelagstiftningen på detta område kompletteras. Aktiespararnas Riksförbund anser dock inte att kapitalvinstkommitténs förslag till alla delar bör ligga till grund för denna lagstiftning. – Kommitténs huvuduppgift kan sägas ha varit att hantera frågan om de s k "fiktiva" reaförluster, som placerare kunnat tillgodogöra sig vid tecknad av nytugivna optionslån, i det fall placeraren därefter sålt förlagslånebeviset och behållit optionsrätterna. Enligt kapitalvinstkommitténs förslag skall den erlagda teckningslikviden fördelas mellan förlagsbeviset och optionsrätterna på sådant sätt, att varken reaförlust eller reavinst uppkommer för placeraren i ovannämnda situation. Förbundet anser att denna lösning är rimlig. Förbundet ifrågasätter dock en del av de argument som i betänkandet framförs för denna lösning. Kapitalvinstkommittén påstår att nuvarande system "uppmuntrar spekulation", och ger upphov till "handel med realisationsförluster". Man pekar vidare på den väldiga volym som utgivandet av optionslån fått under 1984. Kommitténs främsta argument förefaller vara, att nuvarande system måste ändras därför att det ger bolagen och placerarna alltför stora skattefördelar. Förbundet anser att man även bör beakta skattereglernas praktiska konsekvenser.

Faktum är att möjligheten att ge ut optionslån enligt hittillsvarande regler på flera sätt medfört positiva effekter för riskkapitalmarknaden. En sådan positiv effekt är att många investmentbolag, som tidigare på grund av den s k investmentbolagsrabatten inte kunnat göra vanliga nyemissioner, genom optionslånen kunnat dra till sig nytt kapital. En annan positiv effekt är, att en helt ny marknad dvs optionsrättsmarknaden, genom dessa stora optionslån kunnat utvecklas betydligt både i omfattning och funktionsduglighet. Facit av 1984 års optionslån är således på sikt stärkta balansräkningar hos börsföretagen och en bättre kapitalmarknad. Förbundet har svårt att se detta som något "problem" som nödvändigtvis måste "korrigeras".

SHIO-Familjeföretagen anför:

Enligt SHIO-Familjeföretagens uppfattning bör ett företags val av finansieringsform vara så lite beroende av beskattningskonsekvenser som möjligt. Det är viktigt att skattereglerna utformas så att de mindre företagens finansieringsmöjligheter underlättas.

Näringslivets skattedelegation anför:

Hittillsvarande skatteregler för behandling av optionslån har varit av utomordentligt stor betydelse för företagens kapitalanskaffning. Under 1984 har sålunda riskvilligt kapital i storleksordningen 7 miljarder kronor tillförts näringslivet i samband med utgivande av emissionslån. Genom att riksdagen antog förslaget i regeringens proposition 1984/85: 97 att avdrag inte skall medges för realisationsförluster vid avyttring av optionsskuldebrev om beslut om utgivning av skuldebrevet fattats efter den 5 december 1984 har ett mycket väsentligt incitament för att teckna skuldebrev försvunnit för presumtiva långivare. Företagens möjligheter att anskaffa riskvilligt kapital genom utgivande av optionslån har därför starkt beskurits. Kapitalvinstkommitténs förslag innehåller åtgärder som ytterligare försämrar för företagen att denna väg anskaffa erforderligt kapital.

— — —
Trots detta anser sig skattedelegationen i stort kunna instämma i de grundläggande principer som varit vägledande för kapitalvinstkommitténs förslag.

TCO anför:

TCO tillstyrker utredningens förslag. Dessa ligger i linje med TCOs principiella uppfattning om vikten av vidgade skattebaser och rimligare fördelning av skatteuttaget mellan arbets- och kapitalinkomster.

2 Emissionsprisets fördelning

Kommitténs förslag att unitens emissionspris skall fördelas så att skuldebrevet åsatts sitt marknadsvärde och optionsrätten tillförs det resterande beloppet, (metod C), tillstyrks eller lämnas utan erinran av flertalet remissinstanser. Några remissinstanser förordar dock en proportionering

med ledning av skuldebrevets och optionsrättens resp. marknadsvärden (metod B). Två remissinstanser anser att nuvarande praxis (metod A) skall bibehållas.

*RSV och länsstyrelsen i Jämtlands län förordar användning av metod B.
RSV anför:*

Kommittén har framfört tre olika metoder till grund för fördelning av emissionspriset. Vid val av metod måste denna så nära som möjligt ansluta sig till marknadens bedömningar, eftersom det annars uppstår skevheter i relationen marknaden – teoretiskt pris med åtföljande inte önskvärda beskattningskonsekvenser. Den av kommittén angivna metod A kan därför inte anses lämplig i detta sammanhang. – Enligt fast praxis inom skatterätten har värdehandlingars anskaffningskostnad i samband med emission bestämts med utgångspunkt i värderationerna mellan marknadsvärdena. Har sådana inte funnits under den aktuella tidsperioden har man utgått från de första noteringarna på börsen eller motsvarande. Den tidsperiod som kunnat förflyta mellan emissionen och första noteringarna har i vissa fall uppgått till sex månader eller mera. Det har dock då varit under andra omständigheter när börskurserna inte varit så starkt fluktuerande som under de senaste åren. Då det här är frågan om en bevisvärdering har naturligen den nästkommande börskursen sitt största värde om den ligger nära i tiden och kursutvecklingen har varit jämn. De rättsfall vari denna metod har tillämpats har varit av äldre datum och avsett andra förhållanden än de som råder nu och som kan förväntas komma att gälla med ett alltmer stigande intresse för kapitalmarknaden. Det bevisvärde som en sådan metod har måste därför antas bli lägre än vad som hittills gällt. Metoden har dessutom den nackdelen att det kan komma att ta lång tid innan den första marknadsnoteringen görs. Vid transaktioner runt ett årsskifte måste många gånger ett värde fastställas oaktat notering inte skett. Problemet är dock inte nytt och RSV har i tidigare anvisningar om beskattningskonsekvenser i samband med utbyte av aktier utgått från ett beräknat marknadsvärde. I synpunkterna på val av värderingsmetod har RSV även vägt in de praktiska förutsättningarna för tillämpning av dessa. – Vid val mellan metod B och C kan mot bakgrund av det tidigare anförda inte entydigt anges att den ena i alla lägen kan anses ha fördelar framför den andra. Metod C har fördelen av att snabbt kunna tillämpas och att man relativt säkert kan fastställa ett beräknat marknadsvärde. Metoden ger också ett marknadsvärde som ligger rätt i tiden. Fördelarna med metod B ligger främst däri att den bygger på ett etablerat system och att det finns en fast praxis att falla tillbaka på. Dessutom kan – vid emission av flera komponenter – man annars komma att tillämpa olika metoder. En för fastställande av anskaffningsvärdet på skuldebrevet med utgångspunkt i marknadsvärdet och en annan som tar sikte på värderationerna vid första noteringstillfället. Vad som talar starkt för metod B är att den är fast etablerad även inom andra områden inom skatterätten. Trots att metod C kan anses mer rättvisande, vill RSV understryka principen om enhetlighet inom beskattningsområdet och anser därför att övervägande skäl talar för metod B.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anför:

Metod A (=nuvarande rättsläge) har avvisats av kommittén då det inte kan anses vara riktigt att hävda att optionsrätten förvärvats utan kostnad. Länsstyrelsen ansluter sig till detta ställningstagande då nuvarande rättspraxis att medge avdrag för fiktiva realisationsförluster vid avyttring av skuldebrevet måste anses stötande. – Kommittén har lämnat en redogörelse för fördelar och nackdelar med metoderna B och C samt slutligen stannat för att föreslå att emissionspriset fördelas enligt metod C. Länsstyrelsen finner inte att kommitténs argument för metod C är övertygande. – Metod B innebär att anskaffningskostnaden fördelas på skuldebrevet och optionsrätten med ledning av värderelationen mellan dessa papper när de kommit ut i marknaden. Inom skatterätten används denna metod vid fördelning av gemensam köpeskilling på olika delvärden. De skatterättsliga reglerna är sammantagna mycket komplicerade. Länsstyrelsen anser att man inte inom skatterätten utan mycket starka skäl bör införa ytterligare en fördelningsmetod vid gemensam köpeskilling. Kommittén kan inte anses ha anfört sådant skäl för sitt ställningstagande. Kommittén har anfört att emissionspriset vanligtvis sätts under marknadsvärdet för uniten (skuldebrev + optionsrätt). Kommittén anser att underpriset i sin helhet skall hänföras till optionsrätten. Länsstyrelsen anser att detta ställningstagande är tveksamt. En emission till underkurs av skuldebrev innebär i princip att aktieägaren erhåller utdelningsinkomst med skillnad mellan marknadsvärdet och emissionspriset. Kommitténs förslag skulle i flertalet fall innebära att underpriset endast beskattas till 40 % då det kan förutsättas att innehavstiden för optionsrätten i normalfallet överstiger två år. Schablonregeln vid beräkning av anskaffningsvärde kan även medföra att underpriset inte beskattas. Om optionslån emitteras till underkurs anser länsstyrelsen det vara mera riktigt att underkursen fördelas mellan skuldebrevet och optionsrätten. – Vid bedömning av fördelar och nackdelar mellan metoderna B och C anser länsstyrelsen att metod B är att föredra i förhållande till metod C.

Länsstyrelsen ger även förslag till en alternativ regel och anför:

I prop. 1984/85: 97 föreslås som provisorisk lösning att avdrag ej medges för realisationsförlust vid avyttring av ett optionsskuldebrev. Optionslånet består av skuldebrev och optionsrätt. Skuldebrevet är värdemässigt den dominerande delen. Om räntesatsen på skuldebrevet ligger under gällande marknadsränta vid emissionstillfället blir marknadsvärdet på skuldebrevet lägre än skuldebrevets nominella värde. Länsstyrelsen ifrågasätter om sakliga marknadsmässiga eller företagsekonomiska skäl finns för att utge skuldebrev till lägre ränta än gällande marknadsränta. Sådana emissioner synes huvudsakligen ha skett av skatteskal. Med hänsyn härtill kan ifrågasättas om inte den kommande lagstiftningen kan utvecklas från den i prop. 1984/85: 97 föreslagna provisoriska "stoppregeln". Den föreslagna "stoppregeln" kan ändras på så sätt att avdrag ej medges för realisationsförluster vid avyttring av ett optionsskuldebrev om optionsskuldebrevet utgetts till lägre ränta än marknadsräntan vid emissionstillfället. Någon svårighet att fastställa marknadsräntan torde inte föreligga. En sådan "stoppregel" skulle troligtvis hindra utgivning av optionslån till lägre ränta än marknadsränta.

TOR anför:

Kommittén har visat på tre metoder för beräkning av värdet på optionskuldebrev och optionsrätten. TOR anser att ur principiell synpunkt en fördelning av emissionspriset mellan komponenterna efter deras verkliga värde vore en riktigare lösning. Med hänsyn emellertid till svårigheter att fastställa ett rättvisande marknadsvärde på optionsrätten anser TOR den föreslagna lösningen fullt godtagbar. Det är vidare väsentligt att den på optionskuldebrevet belöpande delen av emissionspriset fastställs förhållandevis snabbt. Denna del torde i flertalet fall kunna beräknas med hänsyn till ränta och löptid, då dessa faktorer torde vara vägledande även för marknaden. Enligt TOR:s mening är det värdefullt om beloppet kan fastställas bindande genom en föreskrift av RSV.

Endast en remissinstans, *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, förordar direkt att nuvarande praxis skall kodifieras.

Länsstyrelsen anför:

Kommittén redovisar tre olika metoder för fördelning av anskaffningskostnaden mellan skuldebrevet och optionsrätten. Metod A som innebär att hela likviden läggs på skuldebrevet och att optionsbeviset anses förvärvat utan kostnad har, som kommittén anført, den fördelen att den är enkel att tillämpa. Den överensstämmer också med den praxis som regeringsrätten tillämpat i de aktuella domarna under år 1983. Den leder emellertid till icke önskvärda skattefördelar. Som länsstyrelsen visat kan man emellertid komma till rätta härmed genom en enkel regel om kvittningsförbud liknande den som föreslås i proposition 1984/85: 97 som en provisorisk lösning. Om ett permanent kvittningsförbud införes, kan metod A tillåtas även i fortsättningen. Den är överlägsen övriga metoder när det gäller enkelhet. Länsstyrelsen förordar en sådan lösning före införandet av fördelningsregler enligt någon av metoderna B eller C. – Kommittén förordar för sin del metod C som innebär att så stor del av anskaffningskostnaden får anses belöpa på skuldebrevet som det värde detta paper kommer att åsättas då ett rättvisande värde finns i marknaden. Skillnaden mellan anskaffningskostnaden och skuldebrevets marknadsvärde anses då belöpa på optionsrätten. Denna metod garanterar att skuldebrevet inte kan säljas med avdragsgill realisationsförlust. Från denna synpunkt är den att föredraga framför de andra metoderna. Länsstyrelsen anser dock att metod B, som innebär en fördelning av anskaffningskostnaden på skuldebrevet och optionsrätten med ledning av värderelationen mellan dessa paper när de kommit ut på marknaden, som mera rättvis. Metoden används inom skatterätten vid fördelning av gemensam köpeskilling på olika delvärden. Förenklingsskäl talar för att man så långt möjligt bör anknyta till regler som redan finns inom skatterätten. Enligt länsstyrelsens mening bör man inte utan mycket starka skäl införa ännu en metod för fördelning av gemensam köpeskilling. Kommittén har inte visat att sådana skäl finns. Man säger endast att man vid "en samlad bedömning" stannat för att emissionspriset bör fördelas enligt metod C. Vilken metod man väljer är för övrigt i första hand beroende på vilket resultat man vill uppnå med lagstiftningen. Länsstyrelsen anser att metod B ger ett från taxeringsynpunkt godtagbart resultat. Metoderna B och C leder emellertid till en onödigt komplicerad

lagstiftning. Den enklaste lösningen är metod A i kombination med ett kvittningsförbud.

Frågan om hur skuldebrevets marknadsvärde skall bestämmas kommenteras av två remissinstanser.

RSV anför:

Enligt den föreslagna lagtexten skall som anskaffningskostnad för optionsskuldebrev förvärvat genom teckning upptas skuldebrevets marknadsvärde vid förvärvet. Såsom kommittén anført (sid 93) kommer viss tid att förflyta efter teckningen till dess marknadsvärde noteras. Lagtextens utformning i detta hänseende är därför något missvisande. Någon precisering av begreppet marknadsvärde finns inte heller. För att undvika tvister i denna fråga bör anges huruvida med marknadsvärde avses en första notering, medianvärdet av de marknadsvärden som noterats första veckan eller något annat, mer bestämt, begrepp. En skattskyldig kan annars hävda att realisationsförlust uppkommit vid försäljning av skuldebrev på grund av att man som anskaffningskostnad använt en inofficiell notering medan däremot en första officiell notering varit lägre. I detta sammanhang bör särskilt beaktas den situationen när notering saknas, antingen detta beror på att hembudsskyldighet till visst pris föreligger, omsättning inte förekommer eller annat. – Vad beträffar kommitténs förslag om att *RSV* skall utfärda anvisningar angående värdet på delarna i uniten (sid 95) synes man inte ha beaktat de uttalanden som gjorts i prop 1983/84: 119 om förenkling av myndigheternas föreskrifter, anvisningar och råd. Beaktas dessa uttalanden blir det oklart vad kommittén åsyftar med "anvisningar". Eftersom någon notering inte sker av optionsrätter utan fördelningen föreslås ske utifrån "etablerade marknadsprinciper", anser *RSV* det mycket tveksamt om "anvisningar" i form av allmänna råd är en tillräcklig vägledning. Om *RSV* skall utfärda anvisningar eller motsvarande krävs en utförligare beskrivning i lagtext hur värderingen skall ske. *RSV* har vidare uppfattat kommitténs förslag så att anvisningar eller motsvarande skulle komma att ges ut i väsentligt större utsträckning än vad som för närvarande sker. *RSV* vill dock understryka att anvisningsformen används när berörda parter utgör ett större antal personer med spridning över i vart fall en del av landet. Regionala problem behandlas i skattechefernas meddelandeserie. *RSV*'s anvisningar har därför riktat sig till aktieägare i börsnoterade företag eller företag som i vart fall varit noterade på den allmänna marknaden. Anvisningar som avser andra värdepapper eller annat som kan komma att ingå i en unit medför ett utredningsarbete av ett helt annat slag än hittills och riktar sig till endast ett begränsat antal personer. På grund härav och då anvisningarnas främsta uppgift inte innebär en kontrollfunktion, bör hittills gällande principer i detta hänseende inte ändras.

Kammarrätten i Stockholm anför:

Kommittén har stannat för att optionsskuldebrevets marknadsvärde bör bestämmas med användning av det faktiska marknadsvärdet. Kammarrätten ifrågasätter lämpligheten av denna metod. I betänkandet har framhållits vissa fördelar med alternativet att utgå från en teoretisk beräkning av värdet. Kommittén påpekar också att ett värde beräknat enligt sistnämnda metod endast marginellt kommer att avvika från faktiskt marknadsvärde.

Till dessa fördelar bör enligt kammarrätten läggas det förhållandet att svårigheter uppkommer när det faktiska värdet skall fastställas. När skall t ex detta anses vara avläsbart? Vad skall man göra i de fall där en förändring i det allmänna ränteläget inträffar mellan teckningstillfället och den tidpunkt då värdepapperen kommer ut på marknaden? Kommittén har inte övertygat domstolen om att de faktiska värdena bör användas: åtminstone kräver en sådan modell precisering genom klara och entydiga anvisningar.

3 Beskattningsmetod

Förslaget att aktievinstreglerna skall tillämpas på såväl optionsskuldebrev som optionsrätter tillstyrks av flertalet remissinstanser.

Länsstyrelsen i Kronobergs län finner förslaget logiskt och riktigt. Samma uppfattning framförs av *riksgäldskontoret*. *Näringslivets skattedelegation* tillstyrker förslaget trots att reglerna enligt delegationens mening kommer att medföra försämrade möjligheter för företagen att anskaffa riskkapital.

TOR anför:

TOR har i ett flertal yttranden uttalat sig för enkla regler vid beskattningen. Förslaget innebär att optionsskuldebrev kommer att behandlas på annat sätt än obligationer, skuldebrev och liknande handlingar. Att bryta ut en form av skuldebrev från reglerna i 35 § 4 mom. KL kommer givetvis att ställa vissa krav såväl på deklaranter som taxeringsnämnder. De skäl kommittén anfört för sitt förslag kan emellertid enligt *TOR*:s mening motivera en sådan åtgärd. *TOR* anser sig därför kunna ställa sig bakom förslaget men förutsätter att man kommer att göra dessa optionsskuldebrev klart åtskiljbara från andra skuldebrev.

Föreningen auktoriserade revisorer godtar beskattningsprincipen men tillägger:

Det bör påpekas att beskattningen av optionsskuldebrev enligt 3 mom. i vissa fall kan leda till egendomliga konsekvenser. Ett rent optionsskuldebrev utan konverteringsmöjligheter från vilket optionsbeviset avskiljts torde som regel vara identiskt med skuldebrev utgivna med kapitalrabatt vilka beskattas enligt 35 § 4 mom. KL.

Några remissinstanser avstyrker kommitténs förslag att realisationsvinstbeskatta optionsskuldebrevet enligt aktievinstreglerna i 35 § 3 mom. KL.

RSV anför:

Vad avser val av beskattningsmetod torde generellt gälla beträffande skuldebrev att sådan värdestegring som framgår av emissionsvillkoren beskattas som inkomst av kapital medan värdförändringar som hänför sig

till marknadsmässiga fluktuationer anses utgöra realisationsvinst eller förlust. RSV menar att den värdestegring som är avhängig en emission till underkurs vad avser ett optionsskuldebrev bör likställas med ränta (metod III) eftersom den kan förutsägas och har samband med optionsrätten. Ofta vidare säljs emellertid skuldebrevet av den som deltagit i emissionen och endast optionsrätten behålls. I den nya ägarens hand saknar emellertid skuldebrevet anknytning till optionsrätten och för honom föreligger ingen skillnad om ett skuldebrev utgetts med eller utan optionsrätt. På marknaden skulle alltså kunna finnas i och för sig likvärdiga skuldebrev men med olika prissättning beroende på att olika beskattningsregler är tillämpliga. Nackdelarna med ett sådant system är uppenbara och det bör starkt ifrågasättas om inte fänget skall vara avgörande för beskattningskonsekvenserna. Den som förvärvat skuldebrev som vid förvärvet saknade anknytning till aktie bör beskattas i enlighet med de regler som normalt gäller beträffande skuldebrev.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför:

Kommittén har redovisat tre alternativ för beskattning av den värdestegring som uppkommer genom att skuldebrevet anses utgivet till underkurs. Metod I innebär att den förutsebara värdestegringen, dvs ett belopp motsvarande underkursen, anses utgöra ränta, medan annan värdestegring anses utgöra realisationsvinst. Kommittén avvisar denna metod såsom varande alltför komplicerad. Länsstyrelsen delar denna uppfattning. Kommittén förordar i stället metod II som innebär att endast den formella räntan beskattas som inkomst av kapital, medan all annan avkastning av skuldebrevet beskattas som realisationsvinst. Under skuldebrevets löptid beskattas således endast utbetald ränta. Vid överlåtelse under löptiden eller inlösen beskattas vinsten som realisationsvinst. Enligt nuvarande regler för realisationsvinstbeskattning skulle vinsten vid avyttring eller inlösen av skuldebrevet efter fem år bli skattefri. Detta anser kommittén inte vara tillfredsställande. Man föreslår därför att vinst på skuldebrevsdelen av optionslån skall beskattas enligt reglerna för aktier i 35 § 3 mom. KL. Enligt kommittén förefaller det naturligt att beskatta skuldebrevsdelen enligt detta moment eftersom avyttring av konvertibla skuldebrev enligt tidigare förslag skall beskattas som aktieöverlåtelse. Förslaget att beskatta vinst vid avyttring av konvertibelt skuldebrev som aktie är logiskt och riktigt. Ett konvertibelt skuldebrev kan sägas vara ett substitut för aktie. Dess kursutveckling anknyter nära till aktiens. Innehavaren har rätt att när han vill inom en i förväg angiven tidsperiod påkalla konvertering till aktie i bolaget efter en i förväg fastställd kurs. Detta gäller inte vanliga skuldebrev även om de utges tillsammans med optionsrätt att teckna aktie. Sedan optionsrätten avskiljts är det civilrättsligt ingen skillnad mellan detta skuldebrev och vilket annat skuldebrev eller förlagsbevis som helst. Länsstyrelsen kan inte finna att kommittén visat, att det föreligger skäl att införa en speciell regel för beskattning av realisationsvinst vid avyttring av skuldebrev som en gång emitterats tillsammans med optionsrätt (optionskuldebrev). Det måste anses som en icke önskvärd komplicering av skattelagstiftningen att införa två helt olika beskattningsmetoder för skuldebrev/förlagsbevis och liknande handlingar beroende på om det vid emissionen funnits en optionsrätt knuten till detsamma eller inte. Länsstyrelsen avstyrker därför kommitténs förslag i denna del. — När det gäller beskattning av den förutsebara värdestegring som ligger i underkursen är rätts-

praxis helt klar. Värdestegringen beskattas som ränta. Värdestegringen kan givetvis avvika något från vad som kan förutses om marknadsräntan förändras kraftigt under lånets löptid. Av förenklingsskäl får man dock bortse härifrån. Länsstyrelsen kommer på detta sätt fram till att beskattning av underkursen bör ske enligt metod III.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anför:

Kommittén föreslår bl a att optionsskuldebrev skall beskattas enligt aktievinstreglerna. Motsvarande har tidigare föreslagits för konvertibla skuldebrev. Finansieringsformerna konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt skulle därigenom vid realisationsvinstbeskattningen behandlas på annat sätt än övriga skuldebrev och obligationer. Förslaget innebär att i huvudsak lika finansieringsformer (skuldebrev, obligationer) kommer att realisationsvinstbeskattas antingen enligt aktievinstreglerna eller enligt reglerna för övrig lös egendom. Länsstyrelsen ifrågasätter om inte samma realisationsvinstregler bör gälla för samtliga dessa finansieringsformer.

— — —

Kommittén har angivit tre alternativ för beskattning av den värdestegring som uppkommer som en följd av att optionsskuldebrevet utges till underkurs i förhållande till optionsskuldebrevets nominella värde. Metod I har avvisats av kommittén som alltför komplicerad. Länsstyrelsen delar detta ställningstagande. Kommittén har lämnat en redogörelse för metoderna II och III samt förordat att optionsskuldebreven skall beskattas enligt metod II. Länsstyrelsen ställer sig tveksam till kommitténs förslag. Av rättspraxis framgår att den förutsebara värdestegringen har ansetts utgöra ränta. Underkursen är en förutsebar värdestegring och bör enligt rättspraxis jämföras med ränta. Underkursen vid optionsskuldebrev kan uppgå till avsevärda belopp. Det får därför anses vara principiellt fel att beskatta denna del som realisationsvinst. Nackdelen med metod III är att en realisationsvinst som uppkommer till följd av förändring i det allmänna ränteläget m m även beskattas som ränta. Av 41 e § KL framgår att realisationsvinster på bankcertificat, statsskuldväxlar m m beskattas som ränta. Viss jämförelse kan ske härmed. För att inte erhålla en alltför komplicerad skattelagstiftning måste vissa förenklingar i förhållande till vad som är teoretiskt riktigt ske. Den huvudsakliga värdestegringen under löptiden på optionsskuldebreven kan sannolikt hänföras till underkursen så vida inte stora förändringar sker av den långa marknadsräntan. Av förenklingsskäl bör därför hela värdestegringen beskattas som ränta. Metoden får anses vara enkel att tillämpa.

Aktiespararnas riksförbund anför:

I syfte att erhålla bättre "neutralitet" mellan olika finansieringsformer, föreslår kommittén att värdetillväxt på förlagslån, utgivna tillsammans med optionsrätter, skattemässigt ska behandlas på samma sätt som realvinst på aktier och optionsrätter. Förbundet finner denna ordning helt orimlig, och kommitténs argumentation i dessa stycken mycket diskutabel. Skall neutralitet eftersträvas, är det rimliga tvärtom att värdetillväxt på förlagslån av denna typ beskattas på precis samma sätt som andra räntebärande papper. Det finns nämligen åtskilliga räntebärande papper, såväl förlagslån som obligationer, på kreditmarknaden, som handlas till under-

kurs. Med kommitténs förslag skulle vi få två olika skattesystem för räntebärande papper, vilket skulle skapa åtskillig förvirring. Förslaget i detta stycket bör därför avvisas. Förlagslån utgivna med optionsrätter bör självfallet realisationsvinstbeskattas på samma sätt som andra förlagslån.

Reservanterna i riksgäldsfullmäktige anför:

Vi ställer oss tveksamma till huruvida realisationsvinst vid avyttring av enbart skuldebrevet i ett optionslån bör beskattas enligt bestämmelserna för aktier. Enligt vårt förmenande saknas det logiska samband mellan aktier och skuldebrevet, efter det att optionsrätten har avskiljts, som finns mellan aktier och optionsrätten respektive optionslånet i sin helhet. Därför bör beskattningen av enbart skuldebrevet ske enligt de bestämmelser som gäller för obligationer och övriga skuldebrev fram till den tidpunkt då dessa värdepappers beskattning i sin helhet prövats. I samband med den prövningen bör även frågorna om beskattning av optionsrätt till nyteckning eller köp av obligationer samt obligationsfonder lösas.

Ett par remissinstanser kritiserar utformningen av den föreslagna lagtexten.

Kammarrätten i Stockholm anför:

Kammarrätten delar kommitténs uppfattning att formell ränta på optionsskuldebrev bör beskattas som intäkt av kapital och övrig avkastning enligt aktievinstreglerna. Uppdelningen är praktisk och lättillämpad.

— — —
Den överkurs, som — framför allt genom fördelningen av emissionspriset — uppstår vid inlösen av optionsskuldebrevet, skall enligt förslaget beskattas som realisationsvinst enligt 35 § 3 mom. Kammarrätten kan inte finna att kommitténs inställning i denna del har kommit till uttryck i den föreslagna lagtexten. Denna avser — liksom tidigare — endast avyttring. Ett tillägg bör därför göras om att inlösen i angivna situationer är att jämställa med avyttring.

Kammarrätten anser vidare att legaldefinitionen av optionsskuldebrev blivit oklar och anför:

Med den föreslagna definitionen avses varje slag av skuldebrev, alltså — som uttryckligen anges i författningskommentaren — även sådana konvertibler och vinstandelsbevis, som ges ut i förening med en optionsrätt. Denna definition, i förening med de föreslagna ändringarna i lagtexten, t ex 38 § 1 mom KL, ger snarast vid handen att termen "konvertibla skuldebrev" i lagtexten skulle avse endast de konvertibla skuldebrev som inte getts ut i förening med optionsrätt. Det är tveksamt om detta har varit kommitténs mening. Det framstår i vart fall inte som självklart att beskattningen av konvertibler skall göras beroende av huruvida de är förenade med en optionsrätt.

En liknande kritik kommer från *Näringslivets skattedelegation* som anför:

I det till punkt 2 b föreslagna tionde stycket av anvisningarna till 36 § KL regleras fördelningen av anskaffningskostnaden mellan optionsskuldebrev och optionsbevis. Med hänsyn till den ordalydelse författningsrummet fått i den föreslagna texten kommer det inte att vara tillämpligt på konvertibelt skuldebrev med tillhörande optionsrätt. Enligt samma stycke skall köpt företrädesrätt avseende optionsbevis som utgivits tillsammans med optionsskuldebrev inräknas i anskaffningskostnaden för optionsbeviset. Ej heller på denna punkt finns bestämmelser om hur köpt företrädesrätt som avser optionsbevis utgivet tillsammans med konvertibelt skuldebrev skall behandlas. För att täcka in beskattningen av konvertibla skuldebrev med optionsbevis i dessa situationer bör lagtexten omformas.

4 Avdrag för s.k. kapitalrabatt

Förslaget att det emitterande bolaget vid taxeringen inte skall få avdrag för den s.k. kapitalrabatten – skillnaden mellan unitens emissionspris och optionsskuldebrevets marknadsvärde – stöds av flertalet remissinstanser. En relativt stor minoritet är dock av motsatt uppfattning.

Näringslivets skattedelegation anför:

I betänkandet har kommittén relativt utförligt diskuterat och analyserat emitterande bolags avdragsrätt för kapitalrabatt. Kommittén har därvid kommit fram till att övervärdet inte utgör låneskuld utan fastmer en låntagares kostnad för anskaffande av kapital. Detta visar sig också därigenom att man som princip för den föreslagna realisationsvinstbeskattningen av skuldebrevet och optionsbeviset ansett att skuldebrevsdelen skall värderas till sitt marknadsvärde och inte till det nominella värdet. Eftersom optionsdelen därför redan från början åsätts ett värde som motsvarar värdestegringen kan samma övervärde inte också behandlas som låneskuld. Nämda övervärde utgör i stället en kompensation eftersom den för skuldebrevet fastställda räntan understiger tillämplig marknadsränta. Kommitténs uttalanden och den föreslagna uppdelningen av emissionsbeloppet på skuldebrev och optionsbevis visar därför att den ansett att värdestegringen, dvs kapitalrabatten, vid en skattemässigt riktig behandling skall betraktas som kapitalkostnad. Härav följer därför att kapitalrabatten skall vara avdragsgill som lånekostnad för det emitterande bolaget. Av olika praktiska och skatteadministrativa skäl har dock kommittén föreslagit att långgivaren skall beskattas för övervärdet enligt 35 § 3 mom. KL. – Näringslivets skattedelegation tillstyrker på de av kommittén anförda skälen att långgivarnas beskattning skall ske enligt realisationsvinstreglerna. Däremot anser vi inte att en sådan beskattning hindrar ett emitterande bolag från att få avdrag för kapitalrabatter. I detta hänseende har kommittén ansett den s.k. reciprocitetsprincipen vara ett avgörande skäl mot avdragsrätten. Mot vad kommittén anför i detta avseende kan olika principiella invändningar riktas. Om man nämligen granskar reciprociteten på grundval av det förslag kommittén lagt kan följande noteras. Kommittén har, som ovan nämnts, kommit fram till att den omständigheten att långgivaren realisationsvinstbeskattas för övervärdet förhindrar att bolaget skulle erhålla avdragsrätt. Man måste då först konstatera att stora grupper av dem som

köper optionsskuldebrev är institutionella placerare för vilka skuldebrev utgör omsättningstillgång. Detta gäller banker, försäkringsbolag, finansbolag och andra skattskyldiga som anses bedriva handel med värdepapper. För dessa placerares del blir därför realisationsvinstbeskattning inte aktuell utan hela övervärdet beskattas oavsett innehavstid fullt ut som rörelseinkomst. Eftersom det helt övervägande flertalet av sådana placerare är aktiebolag kommer övervärdet att beskattas efter samma procentsats som gäller för det emitterande bolagets avdragsrätt. En beloppsmässig reciprocitet kommer därför att gälla i dessa fall. — Vad härefter gäller sådana skattskyldiga långgivare som beskattas enligt de föreslagna hårdare realisationsvinstreglerna kommer skattebelastningen visserligen att vara olika beroende på om skuldebrevet avyttras före tvåårsperiodens utgång eller senare men väsentligast är att beskattning sker. Om skuldebrevet innehafts mindre än två år beskattas 100% av vinsten vilket vid en 70-procentig marginalskatt väl kompenserar effekten av bolagets avdragsrätt. Om skuldebrevet däremot i stället avyttras efter två år eller mera kommer vid samma marginalskattesats skatten på övervärdet att uppgå till 28%. Vid motsvarande bolagsskatt på 52% blir därför underkompensationen 24%. Som synes kan inte heller en tillämpning av realisationsvinstskattereglerna för långgivarens del utgöra ett motiv för att vägra låntagaren avdragsrätt för kapitalrabatten. Detta om något skulle nämligen strida mot reciprocitetsprincipen och visar att kommitténs ståndpunkt är helt orimlig. — Med hänsyn till vad Näringslivets skattedelegation sålunda anfört tillstyrker vi att långgivaren realisationsvinstbeskattas samt hemställer att vid en eventuell kommande lagstiftning kapitalrabatter blir avdragsgilla för de emitterande bolagen. Eftersom de föreslagna skärpta reglerna för beskattning av optionsskuldebrev och optionsbevis kommer att gälla såväl samtliga hittills utgivna skuldebrev som skuldebrev som framdeles utges bör avdragsrätten omfatta även tidigare utgivna optionsskuldebrev.

Föreningen auktoriserade revisorer anför:

Skuldebrevets del av emissionspriset skall tas upp till marknadsvärdet vilket torde ligga under det nominella värdet. Om bolaget utfärdat ett självständigt skuldebrev med en dylik kapitalrabatt skulle bolaget erhålla avdrag för rabatten såsom för räntekostnad. För att från beskattningssynpunkt erhålla neutralitet mellan olika låneformer förordat FAR att bolag även vid utgivande av ett optionsskuldebrev skall erhålla avdragsrätt såsom för räntekostnad för skillnaden mellan det nominella värdet och skuldebrevets marknadsvärde.

Aktiespararnas riksförbund anför:

Enligt det synsätt som ligger bakom kommitténs förslag är de förlagslån företagen emitterar med optionsrätter emitterade till underkurs, eftersom en del av den influtna likviden ska betraktas som betalning för optionsrätterna. Enligt detta synsätt ger företaget placeraren en "kapitalrabatt" motsvarande mellanskillnaden mellan lånets nominella värde och dess marknadsvärde. Företaget ersätter således långgivaren på två olika sätt: Dels genom räntan och dels genom en värdestegring på lånet, som är lika stor som denna kapitalrabatt. Företagets kostnad för lånet består därför av räntan och kapitalrabatten. Enligt gällande redovisningspraxis tas emeller-

tid förlagslånet upp till fullt nominellt värde i företagets balansräkning, *inte* till marknadsvärdet. Detta gör att företaget inte redovisar någon förlust, och alltså inte heller kan göra avdrag för denna. Följden blir, att företaget får en icke avdragsgill kapitalkostnad. – Enligt amerikansk redovisningspraxis tas lån utgivna till underkurs upp till marknadsvärde i bolagets balansräkning. Bolaget får i konsekvens härmed göra avdrag för kapitalrabatten, som en kostnad på samma sätt som ränteutgifter. Följden av den ordning som Kapitalvinstkommittén föreslår blir att optionslån blir dyrare för bolagen än andra typer av lån. Det normala förhållandet vid andra typer av lån är ju att företaget betalar en marknadsmässig ränta, vilken till sin helhet är en avdragsgill kostnad. Kommitténs förslag kommer därför i praktiken att starkt inskränka, i värsta fall helt förhindra, utgivandet av nya optionslån. En sådan utveckling är inte önskvärd. Förbundet instämmer därför i professor Dag Helmers särskilda yttrande på denna punkt. Företagen bör beviljas avdragsrätt för kapitalrabatten vid optionslån, under förutsättning att förslaget i övrigt går igenom.

SHIO-Familjeföretagen anför:

Vi anser att företaget skall erhålla avdrag för den så kallade kapitalrabatten, dvs skillnaden mellan optionslånets nominella värde och marknadsvärde. Detta är naturligt eftersom hela det nominella värdet är att betrakta såsom en skuld och enligt gällande redovisningspraxis skall bokföras på sådant sätt. För mindre företag kan optionslån ha stor betydelse eftersom det höga ränteläget medför att räntekostnaderna för många småföretag är mycket betungande och optionslånets ränta kan sättas under marknadsräntan. En nekad avdragsrätt skulle därför försvåra för småföretagen att finansiera verksamheten.

Även länsstyrelsen i Jämtlands län, Företagareförbundet och reservanterna i riksgäldsfullmäktige förordar att bolagen skall få avdrag.

5 Avdrag för realisationsförluster

Samtliga remissinstanser utom *Näringslivets skattedelegation* godtar förslaget om den allmänna rätten till avdrag för realisationsförluster.

Näringslivets skattedelegation anför:

Förslaget innehåller att enligt en ny punkt 4 c) i anvisning till 36 § KL vinst vid avyttring av börsnoterat konvertibelt skuldebrev skall få kvittas mot förlust på avyttade premieobligationer som utfärdats 1980 eller tidigare. Däremot föreslås ingen motsvarande kvittningsrätt för optionsrätter. – De grundläggande tankarna i kommittéförslaget är att bl a aktier, konvertibla skuldebrev och optionsrätter skall behandlas på samma sätt i realisationsvinsthänseende. I konsekvens med detta bör därför samma kvittningsmöjligheter som gäller för börsnoterade aktier och som föreslås för konvertibla skuldebrev också gälla för börsnoterade optionsskuldebrev och optionsbevis. Näringslivets skattedelegation föreslår att under punkt 4 a) i anvisningarna till 36 § KL efter orden "sådan aktie" tillägges "eller optionsbevis".

Vidare bör på samma sätt den förelagna punkten 4 c) kompletteras med "och optionsskuldebrev".

Även förslaget att avdrag skall medges för förlusten på en optionsrätt som är värdelös vid optionstidens slut tillstyrks eller lämnas utan erinran av det helt övervägande antalet remissinstanser.

RSV anför:

Genom förslaget om avdrag för realisationsförlust för option som saknar värde vid teckningstidens utgång införs ett nytt moment inom beskattningsområdet då detta torde strida mot principen om att avyttring skall ha skett för att avdrag skall medges. Mot bakgrund av helhetssynen i kommitténs förslag, vill RSV dock inte motsätta sig förslaget i den delen.

Några remissinstanser avstyrker förslaget.

Kammarrätten i Stockholm anför:

Kommitténs förslag att avdrag skall medges för förlust på grund av att ett optionsbevis saknar marknadsvärde vid optionstidens utgång bryter mot principen att förlust skall vara realiserad genom att avyttring har skett till lägre pris än anskaffningskostnaden. De argument som kommittén framfört i denna del – om den stundom hårfina skillnaden mellan de situationer där avdrag medges och där så inte är fallet, om risken för konstruerade försäljningar m.m. – kan i huvudsak anföras även för andra situationer. Förslaget innebär i denna del ett så stort avsteg från en grundprincip att det inte bör genomföras utan samband med en mer samlad översyn av reavinstantbeskattningen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför:

Kommittén föreslår att skattskyldig skall få avdrag såsom för realisationsförlust om optionsrätt är värdelös vid optionstidens utgång. Förslaget får ses som en konsekvens av den valda fördelningsprincipen. Det innebär dock ett allvarligt avsteg från gällande principer för avdrag för realisationsförlust. Den föreslagna regeln är dessutom komplicerad genom att avdragsrätten enligt förslaget inte skall gälla om företaget går i konkurs eller likvideras eller optionsrätten blir värdelös på grund av att innehavaren inte utnyttjar densamma. Länsstyrelsen avstyrker kommitténs förslag i denna del.

6 Förmögenhetsbeskattningen

Samtliga remissinstanser godtar principen om förmögenhetsbeskattning av optionsrätter. Flertalet tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Länstyrelsen i Stockholms län anför:

Beträffande förmögenhetsvärderingen av optionsrätter föreslår länsstyrelsen att dessa blir skattepliktiga endast om de varit föremål för notering. Detta innebär en förenkling i jämförelse med kommitténs förslag då svårighet kan föreligga att dra gränsen huruvida en optionsrätt skall anses ha omsatts på kapitalmarknaden eller inte.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anför:

Vad beträffar förmögenhetsbeskattningen delar länsstyrelsen kommitténs uppfattning att optioner tills vidare skall förmögenhetsbeskattas i den omfattning som föreslås. Avgörande för om förmögenhetsbeskattning skall ske är således att optionsrätten är föremål för *omsättning* på kapitalmarknaden. Enligt länsstyrelsens mening skulle denna princip möjligen komma till ett klarare uttryck om i stället frågan huruvida optionsrätten har varit föremål för *notering* eller inte blev avgörande. Det förutsätts därvid, att optionsrätter, emitterade av bolag, vars aktier börsnoteras, också kommer att noteras på börs eller liknande form. Detta förefaller vara en enklare metod att fastställa huruvida omsättning på kapitalmarknaden ägt rum eller inte. I allt väsentligt torde gränsdragningsproblem härigenom kunna undvikas.

Ett antal remissinstanser anser att optionsrätter i bolag, vars aktier inte är inregistrerade på börsen, skall värderas till ett till 30 % reducerat marknadsvärde.

RSV anför:

Enligt kommitténs förslag talar övervägande skäl för att enhetliga värderingsregler bör gälla för samtliga optionsrätter på marknaden. Kommittén föreslår därför att optionsrätter ur förmögenhetsbeskattningssynpunkt skall upptas till det noterade värdet. Enhetliga regler för samma typer av beskattningsobjekt är eftersträvänsvärt för såväl de skattskyldiga som för taxeringsmyndigheterna. Möjligen kan därför ifrågasättas om det inte är mer enhetligt att såväl aktier som optionsrätter i OTC-bolagen förmögenhetsbeskattas enligt samma regler, dvs till 30 % av reducerat substansvärde, medan börsnoterade aktier och optionsrätter till sådana aktier följer det noterade värdet.

Kammarrätten i Stockholm anför:

När det gäller värderingen av optioner i OTC-bolag finner domstolen de i reservationen framförda argumenten bestickande. Det framstår inte som rimligt att en optionsrätt skulle kunna åsättas ett högre värde än den aktie som den till viss kostnad kan utbytas mot.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför:

Länsstyrelsen delar helt den uppfattning som ledamoten Göran Atterwall redovisat i sin reservation och särskilda yttrande. Det synes inte

rimligt att optionsrätter skall tas upp till fullt marknadsvärde vid förmögenhetsbeskattningen. Optionsrätten motsvaras inte av någon reell substans. Dess värde är helt immateriellt. Mot detta står att optionsrätt normalt har ett marknadsvärde. Det finns dock sannolikt optionsrätter som inte omsätts och som inte heller har något marknadsvärde. Dessa kan givetvis inte tas upp till förmögenhetsbeskattning. Länsstyrelsen anser att Atterwalls förslag att optionsrätt bör upptagas till ett förmögenhetsvärde motsvarande 30 procent av marknadsvärdet är en bra lösning.

Aktiefrämjandet anför:

Aktiefrämjandet instämmer i reservanten Atterwalls självklara uppfattning att optioner i icke börsnoterade företag inte får förmögenhetsvärderas efter andra principer än företagets aktier. Medan aktierna värderas till 30 % av dagsvärdet skall optionerna värderas till 100 %, vilket kan ge optionerna ett högre värde än aktierna.

Föreningen auktoriserade revisorer anför:

Kommittén har föreslagit att optionsrätt som är föremål för omsättning skall förmögenhetsbeskattas och tas upp till det noterade värdet. När det gäller bolag vars aktier omsätts vid sidan av börsen, exempelvis OTC-bolag, skall dessa aktier värderas efter ett till 30 % reducerat substansvärde medan enligt kommitténs förslag optionsrätter utgivna av dylika bolag skall tas upp till det noterade värdet. Detta försvårar för dessa bolag att utnyttja optionslån som finansieringsform eftersom en presumtiv investerare kan föredra att som alternativ till att förvärva optionsrätter välja att förvärva aktier i bolaget. Mot bakgrund av att valet av finansieringsform så litet som möjligt bör vara beroende av beskattningskonsekvenserna förordar FAR att optioner utgivna av bolag, vars aktier omsätts vid sidan av fondbörsen, tas upp till 30 % av det noterade värdet.

Svenska fondhandlareföreningen anför:

Kommittén har också tagit upp frågan om förmögenhetsbeskattningen av optioner och föreslagit att optioner som omsätts marknadsmässigt skall förmögenhetsbeskattas medan andra optioner tills vidare bör vara fria från förmögenhetsskatt. I denna fråga har en reservation avgivits av en ledamot, innebärande att optioner utgivna av marknadsbolag vars aktier omsätts vid sidan av fondbörsen, vid förmögenhetsbeskattningen skall tas upp till 30 procent av det noterade värdet. Fondhandlareföreningen anser att kommitténs förslag i denna fråga bryter mot den tidigare redovisade neutralitetsprincipen mellan olika finansieringsformer. Det måste vara direkt olämpligt att optioner, utgivna av t ex ett OTC-bolag, vid förmögenhetsbeskattningen kan komma att värderas högre än själva aktien. Kommitténs förslag i denna fråga avstyrkes därför. Någon annan lämplig värderingsmetod än den som föreslås i reservationen torde inte stå till buds.

SHIO-Familjeföretagen anför:

Kommitténs förslag beträffande förmögenhetsbeskattning av optioner innebär att småföretagens möjligheter att utnyttja optionslån försvåras.

Organisationen instämmer därför i reservationen av kommitténs ledamot Göran Atterwall. Denne framhåller bland annat att en jämförelse mellan det värde som noteras för optioner utgivna av OTC-bolag är mångdubbelt högre än dessa företags aktiers taxeringsvärde. Eftersom optioner kan ses som alternativ till placeringar i aktier är förslaget olämpligt. Enligt vår mening borde man i första hand avstå helt från att förmögenhetsbeskatta optioner utgivna av bolag vars aktier omsätts vid sidan av börsen. I andra hand kan Atterwalls förslag om att optionerna vid förmögenhetsbeskattningen skall tas upp till 30 procent av det noterade värdet accepteras.

Näringslivets skattedelegation anför:

Enligt förslaget skall optionsrätten i s k OTC-bolag vid förmögenhetsbeskattningen tas upp till det noterade värdet. Mot detta har ledamoten Göran Atterwall med instämmande av sakkunnige Dag Helmers reserverat sig och föreslagit att i stället 30 % av det noterade värdet skall tas upp. Eftersom den av reservanterna förordade värderingen bättre överensstämmer med den värdering som vid förmögenhetsbeskattningen görs av OTC-bolagens aktier bör reservanternas förslag läggas till grund för en eventuell lagstiftning. En sådan värdering överensstämmer dessutom bättre med den neutralitet av beskattningen som eftersträfvats.

Även *Företagareförbundet*, *Svenska OTC-föreningen* och *reservanterna i riksgäldsfullmäktige* förordar att optionsrätter i inte börsnoterade bolag får värderas till 30 % av marknadsvärdet.

Aktiespararnas riksförbund föreslår en annorlunda utformad förmögenhetsbeskattning och anför:

Kapitalvinstkommittén föreslår att samtliga marknadsnoterade optioner och optionsrätter ska tas upp till full förmögenhetsbeskattning. Förbundet vill i denna fråga anför följande: För det första kan det anses rimligt att optioner och optionsrätter förmögenhetsbeskattas i samma utsträckning som börsaktier. Emellertid anser förbundet att börsnoterade aktier bör tas upp till 50 % av marknadsvärde vid förmögenhetsbeskattning, och samma bör därför gälla för optioner och optionsrätter. För det andra är det inte rimligt att optionsrätter avseende OTC-företag förmögenhetsbeskattas till fullt marknadsvärde, när de underliggande OTC-aktierna endast tas upp till 30 % av sitt substansvärde. Det skapar en omotiverad skevhet i skattesystemet. Optionsrätter avseende OTC-företag bör i analogi härmed förmögenhetsbeskattas exempelvis till 30 % av marknadsvärdet.

7 Övriga frågor

7.1 Realisationsvinstbeskattningen

7.1.1 Anskaffningstidpunkt och anskaffningskostnad

RSV anför:

Beträffande beräkning av anskaffningskostnaden och bestämmandet av anskaffningstidpunkten för de olika värdepapper som kan förekomma i

detta sammanhang, föreligger ett stort antal olika situationer med olika resultat som följd. Det föreslagna systemet synes emellertid vara alltför komplext och svårgenomträngligt mot bakgrund av önskemålen om en enkel och snabb taxering. Till detta kommer att skattskyldiga och taxeringsnämnder i många fall kan antas få svårigheter med utredning om de faktiska förutsättningarna för tillämpning av reglerna. För att erhålla ett fungerande system torde inslaget av schabloner öka markant.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför:

Länsstyrelsen delar kommitténs uppfattning att ingen del av moderaktiens anskaffningskostnad skall överföras till optionsrätten. Företrädesrättens anskaffningskostnad blir således noll kronor. I konsekvens härmed ändrar kommittén det ställningstagande som gjordes i föregående betänkande beträffande konvertibla skuldebrev. Där föreslog kommittén, att företrädesrättens värde skulle proportioneras fram på samma sätt som gäller för en teckningsrätt till aktie i det fall att företrädesrätten försåldes. Man föreslår nu att även företrädesrätten att teckna ett konvertibelt skuldebrev skall åsättas anskaffningsvärdet noll kronor. Länsstyrelsen tillstyrker detta förslag. - I övrigt är de förslag som kommittén lägger fram under detta avsnitt mycket komplicerade. Detta är åtminstone delvis en följd av att kommittén valt att fördela emissionspriset enligt metod C. Om man som länsstyrelsen föreslår väljer metod A i kombination med ett kvittningsförbud blir det enkelt att beräkna anskaffningsvärdena för såväl skuldebrev som optionsrätter. Några matematiska formler behövs inte.

De förslag kommittén lägger fram när det gäller bestämmandet av anskaffningstidpunkter för optionsrätter, skuldebrev och aktier som förvärvats på grund av optionsrätt är komplicerade. För en inte alltför förfaren aktieägare torde de komma att framstå som svårförståeliga. Även på detta område måste gälla att reglerna är enkla och lätta att tillämpa.

En sammanställning av kommitténs förslag när det gäller anskaffningstidpunkt för aktier som förvärvats med stöd av optionsrätt eller företrädesrätt visar följande.

Förvärv	Förvärv genom	Anskaffningstidpunkt för aktierna
1. Aktie (nytecknad)	Köp av optionsrätten	Förvärvet av optionsrätten
2. Aktie (nytecknad)	Köp av företrädesrätten	Teckning av optionsrätten
3. Aktie (nytecknad)	Erhållit företrädesrätt p g a tidigare aktieinnehav	Dagen för förvärvet av de gamla aktierna
4. Aktie (köp)	Optionsrätt	Utnyttjandet av optionsrätten

Det kan ifrågasättas om inte de av kommittén föreslagna reglerna när det gäller anskaffningstidpunkterna för de genom optionsrätt eller företrädesrätt erhållna aktierna gjorts onödigt komplicerade. Den naturliga och enklaste vägen att bestämma anskaffningstidpunkten i alla de ovan angivna fallen är enligt länsstyrelsens mening att utgå från dagen för utnyttjandet av optionsrätterna. Denna princip överensstämmer med nuvarande praxis.

Kommitténs förslag att anskaffningstidpunkten i vissa fall skall gå tillbaka till en tidpunkt som ligger före utnyttjandet av optionsrätten synes kunna vålla komplikationer när det gäller utnyttjande av förlustavdrag i fåmansbolag. Ett fåmansföretag har inte rätt till förlustavdrag om aktier med mer än hälften av röstetalet i bolaget på utgångsdagen ägs av person som på ingångsdagen inte ägde aktier med så stor andel av röstetalet. Ger fåmansföretaget ut ett optionslån kan genom kommitténs förslag hälften av röstetalet på utgångsdagen komma att ägas av utomstående. Som kommittén anfört är löptiden på optionsrätterna ofta lång. Det kan därför visa sig långt i efterhand att ett yrkat förlustavdrag i ett visst fall inte skulle ha medgivits. Även detta förhållande talar för att de nya aktierna bör anses förvärvade när optionsrätten utnyttjas. Om kommitténs förslag på denna punkt ändå genomförs bör uppgiftsskyldigheten för fåmansföretagen utökas med uppgift om eventuella ägare till optionsrätter som berättigar till nyteckning för att förhindra att reglerna om förlustavdrag kringgås.

7.1.2 Företrädesrättens behandling

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför:

Företrädesrättens skattemässiga behandling är, som kommittén framhåller, av stor betydelse. Enligt aktiebolagslagen hänför sig företrädesrätten civilrättsligt till skuldebrevet. Värdet av densamma hänför emellertid sig otvivelaktigt till optionsrätten. Detta framgår redan av att marknadsvärdet för skuldebrevet ligger under det nominella värdet. Under sådana förhållanden är det naturligt att beskatta vinst genom avyttring av företrädesrätt att teckna optionslån enligt de regler som gäller för aktier, dvs 35 § 3 mom. KL. Länsstyrelsen kommer på denna punkt fram till samma ståndpunkt som kommittén men motiveringen är delvis en annan.

7.1.3 Övriga frågor

Kammarrätten i Stockholm anför:

Enligt kommitténs förslag skall möjligheten att medge skattefrihet vid avyttring av äldre aktier och dylikt, om det kan främja strukturrationalisering, inte omfatta realisationsvinst vid avyttring (inlösenfallet nämns inte) av optionsskuldebrev. Kommittén motiverar detta endast med att reglerna om strukturrationalisering inte påkallar någon skattelindring beträffande optionsskuldebreven. Det presenterade materialet gör det inte möjligt att bedöma riktigheten av en sådan begränsning. Med hänsyn till bl a att optionsskuldebreven skall omfatta även vissa konvertibla skuldebrev och möjligheten av att såväl emissionernas utformning som ägarnas benägenhet att behålla optionslånet odelat kan komma att ändras på grund av de nu föreslagna reglerna, kan det ifrågasättas, om inte dispens borde kunna medges även i dessa fall.

Kommittén har inte motiverat varför den som är bosatt utomlands inte skulle vara skattskyldig för reavinst vid avyttring eller inlösen av optionsskuldebrev enligt de regler som föreslås gälla för konvertibler och optionsrätter. Kammarrätten kan därför inte bedöma riktigheten av den föreslagna begränsningen.

Allmänna pensionsfondens fjärde fondstyrelse anför:

De tillfälliga förändringar i beskattningsreglerna för optionsrätter som infördes när kapitalvinstkommittén överlämnade sitt betänkande omöjliggör i praktiken emissioner av optionslån under större delen av innevarande år. Därför vore det önskvärt att en lagstiftning baserad på det nu framlagda förslaget – till den del den berör *nyutgivna* optionslån – kan träda i kraft snarast möjligt.

7.2 Övriga typer av optionslån och optionsrätter

RSV anför:

Kommittén behandlar optionslån och den skattemässiga problematiken kring dessa. Däremot tar man inte upp vanliga optionsavtal även om avtalet har anknytning till aktier. *RSV* menar att mot bakgrund av de nya företeelser som aviserats på kapitalmarknaden bör även det slaget av avtal regleras. Fråga är emellertid om två olika typer av företrädesrätter som lätt kan förväxlas. I det fortsatta ansluter sig *RSV* till den distinktion som på senare tid vuxit fram. Med *option* förstås – utan större exakthet – företrädesrätt i en mer vidsträckt bemärkelse (se sid 143 i betänkandet). Denna företrädesrätt kan avse såväl materiella ting som rättigheter av olika slag. Med *optionsrätt* brukar förstås ett särskilt slag av företrädesrätt och som regleras i 5 kap aktiebolagslagen. *RSV* anser att det klart skall framgå vilka regler som skall gälla i olika situationer.

Kommittén anför i betänkandet att s k sekundäremissioner knappast torde vålla problem. Påståendet är riktigt så till vida att endast en sådan av någorlunda storleksordning förekommit hittills. De komponenter som kan ingå i en unit kan emellertid ha blandat ursprung med kanske olika beskattningskonsekvenser. Detta leder till frågan om man över huvudtaget skall behandla de två typerna av emissioner i ett sammanhang. Utdelningsbeskattning skall ju ske om förmögenhetsöverföring skett, medan så inte anses vara fallet om optionsrätt erhålls på grund av tidigare aktieinnehav. Detta framgår emellertid inte heller av den föreslagna författningstexten enligt vilken företrädesrätt till teckning av optionslån beskattas enligt 35 § 3 mom. KL.

Länsstyrelsen i Göteborgs- och Bohus län anför:

Kommittén föreslår att avyttring av optionsrätt som avser rätt att köpa en redan existerande aktie skall beskattas enligt 35 § 3 mom. KL. Länsstyrelsen tillstyrker detta förslag. Optionsrätt att köpa en existerande aktie kan emellertid förvärvas utan samband med utgivande av optionslån. Även sådan optionsrätt bör beskattas enligt ifrågavarande bestämmelse. När det gäller anskaffningstidpunkt för aktie som köpes på grund av optionsrätt föreslår kommittén tidpunkten för utnyttjande av optionsrätten. Detta avviker från vad som föreslås för andra förvärv på grund av optionsrätt. Reglerna bör emellertid så långt möjligt vara lika. Länsstyrelsen har ovan föreslagit att anskaffningstidpunkten alltid skall överensstämma med dagen för utnyttjandet av optionsrätten. – En rätt att av ett företag köpa en redan existerande aktie innebär regelmässigt att aktieägaren tillföres ett

värde från företaget. Detta värde beskattas som utdelning. Som kommittén framhåller bör beskattning ske redan vid emissionstillfället för utdelning. Det beskattade värdet får läggas till inköpspriset. Även om marknadsvärdet för aktien är högre vid köptillfället bör någon ytterligare beskattning för utdelning inte ske.

Länssstyrelsen i Kronobergs län anför:

Kommittén har på angivna skäl inte behandlat frågan om anställdas köp av optionsrätter i det egna bolaget. Det är dock angeläget att denna fråga klarläggs. Tyvärr har det visat sig att rådande oklarheter på närliggande områden skapat problem vid taxeringen.

Svenska fondhandlareföreningen anför:

Fondhandlareföreningen har vidare uppmärksammat att kommittén i delbetänkandet (s. 57) redovisat gällande rätt för s.k. call options, d v s optioner som ger innehavaren rätt att köpa en redan existerande aktie. Nuvarande praxis torde – enligt fondhandlareföreningens bedömning – förhindra eller i vart fall starkt försvåra handeln med dessa optioner, som inom en snar framtid avses startas i Sverige. – En positiv utveckling av denna marknad är önskvärd, då den kan bidra till en ytterligare vitalisering av riskkapitalmarknaden. Med hänsyn härtill har fondhandlareföreningen låtit utarbeta ett förslag till lagstiftning beträffande köp- och säljoptioner, som inom kort kommer att överlämnas till regeringen. Fondhandlareföreningen kommer att hemställa att förslaget behandlas i samband med den proposition om optionslån, som regeringen aviserat.

7.3 Övrigt

Näringslivets skattedelegation anför:

Vad angår frågan i vilka fall avdrag för realisationsförlust bör medges anser vi att sådant avdrag bör gälla i alla situationer förlust uppkommer. Detta betyder att vi anser det principiellt felaktigt att inte avdrag medges även vid konkurs, likvidation och fusion. Sistnämnda avdragsrätt kan dock inte isoleras till att avse enbart optionsrätter utan gäller även förlust på aktier i konkursdrabbat bolag. Att avdrag inte medges vid konkurs sammanhänger med att aktierna i dessa fall inte ansetts varit föremål för avyttring. Med hänsyn till att gällande rätt i detta hänseende måste uppfattas som principiellt felaktig och i vissa fall stötande anser Näringslivets skattedelegation att kapitalvinstkommittén i sitt fortsatta arbete bör utreda förutsättningarna för avdrag för förlust vid konkurs m m som uppkommer på aktier och andra liknande värdepapper.

— — —
Eftersom aktiebolagens utdelningar beskattas med dels företagens inkomstskatt, dels vinstdelningsskatten, dels aktieägarnas skatt på utdelning och dels i form av tvångsavsättningar till s.k. förnyelsefonder uppställs så höga krav på företagens avkastning före skatter och tvångsavsättningar att mycket stora svårigheter föreligger att genom nyemission av aktier anskaffa nytt riskvilligt kapital. Denna mycket hårda beskattning av aktiebolagens avkastning och hittills företagna och nu föreslagna beskattningsåt-

gärder för optionslånen medför därför att Näringslivets skattedelegations i olika sammanhang framförda krav på lindring av dubbelbeskattningen inom aktiebolagssektorn ytterligare accentueras. Delegationen får därför yrka att åtgärder för att lindra dubbelbeskattningen snarast vidtages.

Aktiefremjandet anför:

I vårt aktiepolitiska program föreslår vi att en skälig avkastning på företagens egna kapital eller aktieutdelningarna blir en avdragsgill kostnad i företagets rörelse på samma sätt som kostnaden för främmande kapital.

Svenska fondhandlareföreningen anför:

Det bör starkt understrykas att snabba och ofta förekommande förändringar i skattelagstiftningen för med sig en betydande osäkerhet hos aktieplaceraarna som är till stor skada för riskkapitalmarknaden. Ännu viktigare torde dock vara att statsmakterna har en stor förståelse för och insikt om riskkapitalmarknadens betydelse och funktion för svenskt näringsliv. Det som närmast åsyftas är lättnader i dubbelbeskattningen av företag, vilka sedan flera år är införda i andra länder. Det är fondhandlareföreningens förhoppning att åtgärder av denna natur i fortsättningen kommer att prioriteras.

Länsstyrelsen i Stockholms län anför:

Länsstyrelsen vill peka på att det i taxeringsarbetet har konstaterats att skattskyldiga åsamkat sig fiktiva förluster i andra sammanhang än vid försäljning av skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning av aktier. Följande exempel kan belysa detta. En person säljer sina aktier i sitt fämansbolag för 2 milj. kr. Marknadsvärdet på aktierna är 1,4 milj.kr. Skälet till att köparen är villig att betala 2 milj. kr. är att säljaren accepterar en revers på 1 milj. kr. med 5 % ränta amorteringsfritt i 10 år. Med tanke på den låga räntesatsen uppgår skuldebrevets marknadsvärde inte till nominellt belopp utan till ett betydligt lägre värde. Antag att skuldebrevets marknadsvärde är 400 000 kr. Genom att sälja skuldebrevet strax efter aktieförsäljningen gör säljaren en förlust på 600 000 kr, vilken är avdragsgill till 100 % mot vinsten på aktieförsäljningen. Å andra sidan redovisas en 600 000 kr för hög vinst på aktieförsäljningen, vilken dock endast är skattepliktig till 40 % eller 240 000 kr. Av vad som framgår ovan har säljaren gjort en skattevinst på 360 000 kr samtidigt som köparen har en anskaffningskostnad på 2 milj. kr. — De nu angivna transaktionerna kan, enligt länsstyrelsens uppfattning, inte underkännas med stöd av generalklausulen. — Länsstyrelsen anser således att transaktioner av ovanstående slag bör behandlas på likartat sätt som optionslån.

Göta hovrätt anför:

Hovrätten ifrågasätter om inte åtskilliga av de redovisade problemen skulle kunna lösas genom ändring i 5 kap. 1 § aktiebolagslagen på så sätt att möjligheten för borgenär att skilja optionsbevis från skuldebrev togs bort.

GÄLLANDE RÄTT

Aktiebolagslagen

Ett aktiebolags behov av nytt kapital kunde tidigare i huvudsak tillgodoses endast genom nyemission eller genom lån. Under 1960- och 1970-talen framfördes från skilda håll önskemål om alternativ till dessa finansieringsformer och från industrin påpekades också att utländska konkurrenter hade tillgång till flera finansieringsalternativ som saknades för de svenska företagen. Som möjliga finansieringsformer nämndes konvertibla skuldebrev, vinstandelslån och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. Ett konvertibelt skuldebrev ger innehavaren rätt att på vissa villkor byta ut skuldebrevet mot en aktie i bolaget. På ett vinstandelslån är räntan beroende av bolagets vinst eller utdelning till aktieägarna. En optionsrätt berättigar innehavaren att för ett i förväg bestämt pris genom nyteckning förvärva en aktie i bolaget.

I aktiebolagsutredningens betänkande Förslag till aktiebolagslag m.m. (SOU 1971: 15) lämnades förslag till civilrättsliga regler för konvertibla skuldebrev och vinstandelsbevis. Utredningen fann dock inte tillräckliga skäl föreligga att föreslå särskilda bestämmelser om optionslån. Vid arbetet med aktiebolagsutredningens förslag behandlades frågan om lagstiftning beträffande de nya finansieringsformerna med förtur. Från näringslivets sida hade behovet av lagstiftning om optionslån starkt framhållits, främst med hänsyn till de möjligheter utländska företag hade att uppta sådana lån. Det framhölls som nödvändigt att svenska företag fick finansieringsmöjligheter likartade de som utländska företag hade. Dessa synpunkter beaktades vid den lagstiftning som genomfördes 1973 om nya finansieringsformer för aktiebolag genom att uttryckliga regler infördes för såväl konverteringslån som optionslån. Bestämmelserna togs in i en särskild lag (1973: 302) om konvertibla skuldebrev m.m. Dessa bestämmelser överfördes i sak oförändrade till aktiebolagslagen (1975: 1385). I denna lag infördes också regler om vinstandelslån.

Konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning behandlas i 5 kap. aktiebolagslagen.

Ett konvertibelt skuldebrev skall innehålla en utfästelse från bolaget om att borgenären har rätt att helt eller delvis byta ut sin fordran enligt skuldebrevet mot en aktie i bolaget. Skuldebrevet, som skall vara löpande, kan ges ut mot betalning i pengar eller mot annat vederlag t.ex. aktier i annat bolag.

Vederlaget för ett konvertibelt skuldebrev får inte understiga det nominella beloppet på den aktie som erhålls vid konverteringen om inte mellanskillnaden täcks genom kontant betalning vid utbytet (1 §). Denna regel

är en konsekvens av att ett aktiebolag i princip inte får emittera aktier till underkurs. Vid nyemission i börsnoterade bolag medges dock emission till en kurs under pari under förutsättning att skillnaden mellan vad som skall betalas för de nya aktierna och deras sammanlagda nominella belopp skall tillföras aktiekapitalet genom överföring från bolagets eget kapital i övrigt eller genom uppskrivning av anläggningstillgångar i bolaget (4 kap. 1 §).

Bestämmelserna om skuldebrev utgivna i optionslån är i många hänseenden desamma som gäller för konvertibla skuldebrev. Skuldebrevet skall vara löpande och kan ges ut mot betalning i pengar eller mot annat vederlag. Inget hindrar att skuldebrevet är konvertibelt eller att det är ett vinstandelsbevis. Optionsrätten skall ge innehavaren rätt att teckna aktie i bolaget mot betalning i pengar. Vanligtvis är optionsrätten knuten till en vid skuldebrevet fogad kupong, ett optionsbevis. Så är alltid fallet när optionsrätten får skiljas från skuldebrevet av borgenären och överlåtas särskilt. Ett sådant optionsbevis skall vara ett löpande skuldebrev och det kan således cirkulera självständigt. En optionsrätt som inte får avskiljas från skuldebrevet kan frikopplas från detta endast vid nyteckning av aktie (1 §).

Vid kontantemission har aktieägarna företrädesrätt att teckna konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt såvida inte annat föreskrivs i emissionsbeslutet (2 §, 4 §).

Bolagsstämman beslutar om emission av konverterings- och optionslån. Styrelsen kan dock fatta beslut om en sådan emission om stämman senare godkänner styrelsens beslut eller om styrelsen erhållit stämmans bemyndigande att fatta ett emissionsbeslut (3 §, 8-9 §§).

Av emissionsbeslutet skall framgå bland annat emissionens belopp, vilka som har företrädesrätt att delta i emissionen, skuldebrevens nominella belopp, emissionskurs och räntefot samt tid och villkor för konvertering eller nyteckning. Beslutet skall också ange den rätt som tillkommer borgenär eller innehavare av optionsbevis för den händelse aktiekapitalet ökas eller nedsätts före konvertering eller nyteckning eller om bolaget före samma tidpunkt ger ut nya konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt eller om bolaget upplöses eller upphör genom fusion (4 §).

Bland de viktigare frågor som skall regleras i emissionsbeslutet är de villkor som skall gälla vid konverteringen eller nyteckningen. Hit hör beträffande konvertibla skuldebrev utbytesförhållandet, konverteringskursen och den tid under vilken konvertering får ske (konverteringstiden). Motsvarande frågor vid optionslån rör fastställandet av det antal aktier som optionsrättsinnehavaren får teckna, teckningskursen samt den tid under vilken teckningen får ske (optionstiden).

Utbytesförhållandet kan bestämmas så att skuldebrevets nominella värde avräknas mot aktiens nominella belopp. På så sätt byts ett visst antal skuldebrev ut mot ett visst antal aktier. Vanligare är att konverteringskur-

sen sätts till ett belopp högre än aktiens nominella värde, som sedan räknas av mot det nominella värdet på skuldebrevet.

I emissionsbeslutet för ett optionslån skall anges det antal aktier som en innehavare av ett optionsbevis får teckna. Bolaget är inte bundet av några tvingande bestämmelser härom. I beslutet kan därför föreskrivas att en optionsrätt skall ge rätt att teckna en eller flera aktier men också att flera optionsrätter skall krävas för att teckna en aktie.

Teckningskursen får inte understiga aktiens nominella belopp men väl dess marknadsvärde. En i princip motsvarande regel gäller för konverteringskursen. Det är möjligt att bestämma en under hela konverterings- eller teckningstiden fast kurs, men inget hindrar bolaget att föreskriva varierande belopp. Detta kan ske genom att priset för en aktie sätts högre ju senare konverteringen eller teckningen sker. Även om konverterings- eller teckningskursen är fast kan den komma att ändras som en följd av beslut om fondemission, nyemission, aktiesammanläggning, aktieuppdelning eller genom ny emission av konverteringslån eller optionslån under lånets löptid. Detsamma gäller vid nedsättning av aktiekapitalet. Det är vanligt att teckningskursen sätts högre än aktiernas marknadsvärde vid emissionstillfället, varför ingen konvertering eller nyteckning sker inledningsvis.

En vanlig utformning av konverteringstiden är att varken bolaget eller borgenären får vidta några åtgärder under lånets första tid. Därefter medges konvertering.

Inte heller för optionstiden gäller några tvingande bestämmelser. Denna kan, om optionsbeviset får avskiljas från skuldebrevet, sträcka sig längre än lånets löptid. Ofta bestäms att nyteckning inte får ske förrän en viss tid gått efter emissionstillfället.

Aktiebolagslagen saknar bestämmelser om hur teckningen av ett konvertibelt skuldebrev eller ett skuldebrev med optionsrätt skall ske. Anledningen är att teckningen av skuldebrevet inte medför någon skyldighet utan endast en rätt att vid ett senare tillfälle konvertera till eller nyteckna en aktie. Det har därför inte ansetts nödvändigt att införa motsvarande förföreskrifter som gäller vid en nyemission, t.ex. att teckningen måste ske på en särskild teckningslista där emissionsvillkoren anges.

När teckningen av skuldebreven avslutats skall emissionsbeslutet registreras (7 §).

Vid utbyte av ett skuldebrev mot en aktie skall skuldebrevet förses med påskrift om utbytet (11 §).

Nyteckning av aktie skall ske på teckningslista som innehåller emissionsbeslutet (12 §). Betalning av aktien skall ske i pengar (1 §). Den genom konvertering eller nyteckning utfärdade aktien skall därefter ofördröjligen upptas i aktieboken (12 §). Sedan detta skett kan rösträtt utövas för aktien.

Senast tre månader efter det att tiden för konvertering eller teckning gått ut skall bolagets styrelse för registrering anmäla hur många aktier som utgetts genom konvertering eller nytecknats och till fulla betalats. Om

konverterings- eller teckningstiden är längre än ett år skall anmälan göras senast tre månader efter utgången av varje räkenskapsår under vilket konvertering eller nyteckning har skett. Genom registreringen är aktiekapitalet ökat med sammanlagda nominella beloppet av de anmälda aktierna (14 §).

De nya aktierna berättigar till utdelning enligt vad som bestämts i emissionsbeslutet. Rätten till utdelning får dock inte inträda senare än för räkenskapsåret efter det under vilket aktierna skall ha till fullo betalats (15 §).

Aktiebolagslagen medger inte bolagen rätt att emittera fristående optionsbevis. Inte heller föreligger möjlighet att emittera aktier till vilka knuuts optionsbevis. Dessa måste vid emissionen vara knutna till skuldebrev. På marknaden förekommer erbjudanden om köp av units bestående av exempelvis en aktie i ett bolag jämte ett optionsbevis som gäller för teckning av nya aktier i bolaget. Sådana erbjudanden kan åstadkommas genom sammanförande av en större post aktier i bolaget med avskiljda optionsbevis från ett av bolaget utgivet vanligt optionslån. För sådana units gäller vanliga civilrättsliga regler för överlåtelse av värdepapper.

Vinstandelslån behandlas i 7 kap. 2–3 §§.

Det är numera förbjudet att ge ut lån på villkor att lånet skall betalas på annat sätt än mot ett nominellt penningbelopp eller med ett penningbelopp som bestäms med hänsyn till förändringar i penningvärdet. Genom denna bestämmelse har s.k. delägardebentures förbjudits (2 § första stycket).

Däremot är det tillåtet att uppta lån mot skuldebrev med rätt till ränta, vars storlek är helt eller delvis beroende av utdelningen till aktieägare i bolaget eller bolagets vinst (lånedebentures). Upptagande av sådana lån beslutas av bolagsstämman eller, efter dess bemyndigande, av styrelsen (2 § andra stycket).

Om vinstandelsbevisen skall kunna konverteras till aktier eller om de utges i kombination med optionsrätter gäller de mera utförliga bestämmelserna i 5 kap. om emissionen.

Realisationsvinstbeskattningen

Kommunalskattelagen (1928: 370). KL, innehöll ursprungligen gemensamma regler för beskattning av realisationsvinst på alla slag av värdepapper. Beskattningen avsåg att träffa egendom som förvärvats i spekulations-syfte. För lös egendom ansågs ett sådant syfte föreligga när egendomen innehafts kortare tid än fem år. Vidare betraktades inte egendom som erhållits genom gåva, arv, testamente och bodelning (benefikt fång) som förvärvad i spekulations-syfte. Realisationsvinstbeskattningen av aktier och andra värdepapper begränsades därför till de fall där tillgången förvärvats genom köp, byte eller liknande oneröst fång och vid avyttringstillfället innehafts under kortare tid än fem år.

År 1951 infördes en fallande skala för beräkning av skattepliktig vinst inom femårsperioden. Dessutom tillkom den s.k. skyldemansregeln, varigenom beskattning kom att ske även när egendomen förvärvats genom gåva från make eller skyldeman eller genom bodelning om överlåtaren förvärvat egendomen genom ett oneröst fång inom femårsperioden.

Evig realisationsvinstbeskattning för aktier samt andelar i handelsbolag och ekonomiska föreningar infördes år 1966. För övrig lös egendom som obligationer, förlagsbevis och lösöre behölls tidigare bestämmelser. I fråga om värdepapper gjordes således åtskillnad mellan å ena sidan andelsrätter och å andra sidan fordringsrätter.

Realisationsvinstkommittén föreslog år 1975 gemensamma realisationsvinstregler för all lös egendom utom visst lösöre (SOU 1975:53). Enligt förslaget skulle beskattningen vid en försäljning av en optionsrätt ske på samma sätt som gällde för en försäld teckningsrätt till aktie. I förslaget intogs också en specialregel enligt vilken en aktie, som erhållits genom konvertering eller genom utnyttjande av optionsrätt förenad med eller fogad vid ett skuldebrev, skulle anses anskaffad när skuldebrevet förvärvades. Kommittén föreslog vidare att en konvertering inte skulle utlösa realisationsvinstbeskattning.

Förslaget genomfördes emellertid inte. Vid den reform av realisationsvinstbeskattningen, med det nämnda betänkandet som grund, som beslutades år 1976 då aktievinstbeskattningen i huvudsak fick sin nuvarande utformning, företogs överhuvudtaget inga lagstiftningsåtgärder beträffande konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt. Den enda lagstiftningsåtgärd som rört beskattningen av de nya finansieringsformerna för aktiebolag vidtogs år 1977 och gällde frågorna om bolagets rätt till avdrag för den ränta som utbetalas på vinstandelslån samt behandlingen av en aktieägares företrädesrätt att delta i ett sådant lån.

Realisationsförlust beräknas i princip enligt samma grunder som gäller för realisationsvinst. Endast verklig förlust är avdragsgill. Avdrag tillåts således inte om förlust uppkommer vid användning av olika schablonregler.

Avdrag för realisationsförlust får vid taxeringen till kommunal inkomstskatt göras från sådan realisationsvinst eller lotterivinst som är hänförlig till samma förvärvskälla som förlusten. Vid taxeringen till statlig inkomstskatt är däremot kvittning mellan underskott av tillfällig förvärvsverksamhet i en förvärvskälla och inkomst av sådan verksamhet i annan förvärvskälla tillåten. Vid båda taxeringarna gäller att underskott inte får avräknas som allmänt avdrag från den skattskyldiges inkomst från förvärvskällor inom andra inkomstslag. Avdrag medges dock för sådan förlust mot realisationsvinst eller lotterivinst under ett senare beskattningsår, dock senast sjätte beskattningsåret efter det till vilket förlusten är hänförlig.

KL saknar således särskilda realisationsvinstregler för konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. Beskatt-

ningen måste därför grundas på en analog tillämpning av bestämmelserna i 35 § och 36 § KL samt på praxis. Av regeringsrätten prövade fall inskränker sig dock f.n. till två, nämligen RÅ 83 1: 77 I och II. Dessa mål gällde beskattningen vid avyttring av dels ett konvertibelt skuldebrev förenat med en avskiljbar optionsrätt till nyteckning, dels en obligation förenad med samma rätt och av delar av en sådan unit. Avgörandena innefattar många olika delfrågor. Härigenom har på betydelsefulla punkter klargjorts vad som utgör gällande rätt på området. Allmänt kan om avgörandena sägas följande. En avyttring av ett avskilt optionsbevis samt – givetvis – en genom konvertering eller option nyförvärvad aktie skall beskattas enligt aktievinstreglerna i 35 § 3 mom. KL. Vid avyttring av konvertibla skuldebrev sker beskattningen enligt 35 § 4 mom. KL. Ett skuldebrev utgivet i ett optionslån skall vid avyttring beskattas enligt 4 mom. samma paragraf och detta även i den situationen att optionsbeviset ej avskiljts utan följer med vid överlåtelsen.

Beskattningen vid avyttring av en optionsrätt kan således komma att ske enligt olika regelsystem. Den avskilda optionsrätten beskattas enligt 35 § 3 mom. KL medan 4 mom. samma paragraf tillämpas om optionsrätten överläts gemensamt med skuldebrevet. En innehavare av en unit kan alltså själv välja vilken beskattningsregel som skall tillämpas vid avyttring genom att försälja optionsrätten avskiljd från eller sammanhållen med skuldebrevet.

Vid avyttring av ett konvertibelt skuldebrev eller av skuldebrevet eller av hela uniten i ett optionslån gäller sålunda att beskattning sker enligt 35 § 4 mom. KL. Detta innebär att den skattepliktiga realisationsvinsten reduceras ju längre tid som skuldebrevet innehafts.

Innehavstid	Skattepliktig realisationsvinst
Mindre än 2 år	100 %
2 år men mindre än 3 år	75 %
3 år " " " 4 år	50 %
4 år " " " 5 år	25 %

Efter fem års innehav är hela vinsten skattefri. Beskattning av vinst vid avyttring inom femårsperioden sker vidare endast om skuldebrevet anskaffats genom köp, byte eller därmed jämförligt fång. I syfte att förhindra missbruk har den s.k. skyldemansregeln införts. Den innebär att avyttring av egendom som förvärvats från en närstående genom benefikt fång i vissa fall föranleder realisationsvinstbeskattning.

Värdestegring på skuldebrev anses således normalt utgöra realisationsvinst. I vissa fall har dock ändringar i kapitalvärdet på skuldebrev ansetts utgöra ränta. Sålunda har vinst vid inlösen eller överlåtelse av s.k. finansväxlar beskattats som ränta (RÅ 1972 ref. 51). En liknande bedömning gjordes avseende ett skuldebrev som skulle ges ut till en kurs som motsvarade 45 procent av nominellt belopp. Vinsten vid inlösen betraktades som

ränta (RÅ 82 Aa 152). Även inlösen av ett konvertibelt skuldebrev till överkurs har i praxis behandlats som ränta (RÅ 1969 Fi 1396). Har skuldebrev från begynnelsen emitterats till pari men kursen sedan sjunkit behandlas däremot värdeförändringen på vanligt sätt enligt realisationsvinstreglerna.

Av särskilda bestämmelser följer att vinster och förluster på bankcertifikat, statsskuldväxlar och skattkamarväxlar skall betraktas som ränta (41 c § KL).

Som ovan nämnts beskattas avyttring av ett avskilt optionsbevis och en aktie förvärvad med stöd av en optionsrätt enligt 35 § 3 mom. KL. Detta innebär att vinsten beskattas fullt ut om innehavstiden understiger två år och att 40% av vinsten tas till beskattning om innehavstiden är längre. Någon ytterligare inskränkning i beskattningen sker inte oavsett innehavstidens längd.

Om skuldebrev med optionsrätt emitteras till pari slås i de tidigare nämnda regeringsrättsavgörandena fast att hela emissionsbeloppet för uniten faller på skuldebrevet. Optionsbeviset följer således med utan någon kostnad. Denna bedömning är en följd av regeringsrättens grundläggande synsätt att en aktieägare, som tecknar och betalar det nominella beloppet för ett skuldebrev, härigenom lämnar bolaget ett lån på detta belopp. Bolagets utfästelse av en optionsrätt innefattar ingen kostnad för bolaget utan representerar för detta en möjlighet att få ännu ett kapitaltillskott genom en ökning av aktiekapitalet vid en efterföljande nyteckning. Det förhållandet att utfästelsen representerar ett värde för aktieägaren medför, enligt regeringsrätten, ej att denne skall anses ha lånat bolaget ett lägre belopp än vad skuldebrevet nominellt anger och han faktiskt betalat in till bolaget.

Om skuldebrevet förvärvas på annat oneröst sätt än genom deltagande i emissionen gäller att inköpspriset är anskaffningskostnad. Är skuldebrevet vid förvärvet förenat med ett optionsbevis men har någon kurs ännu inte registrerats för detta anses inköpspriset i sin helhet falla på skuldebrevet. Om förvärvet skett efter den tidpunkt då optionsbeviset börjat noteras som ett fristående värdepapper, skall särskild anskaffningskostnad beräknas för skuldebrevet och för optionsbeviset, varvid inköpspriset fördelas på dessa värdepapper med ledning av kursrelationen dem emellan på förvärvsdagen.

Tecknas ett skuldebrev med optionsrätt utan företrädesrätt uppgår anskaffningskostnaden likaså till emissionsbeloppet. Har företrädesrätten köpts blir anskaffningskostnaden dels vad som erlagts för företrädesrätten dels emissionspriset. Anskaffningskostnaden för en inköpt företrädesrätt anses således till ingen del belöpa på optionsrätten.

När ett skuldebrev anskaffas med stöd av en företrädesrätt anses skuldebrevet förvärvat genom teckningen. Detsamma gäller om företrädesrätten förvärvats genom köp. Vid ett köp av själva skuldebrevet utgör köpetillfället anskaffningstidpunkt.

Anskaffningskostnaden för en optionsrätt är 0 kr. för aktieägaren enligt regeringsrättens ovan redovisade grundläggande synsätt. För en inköpt sådan rätt utgör köpeskillingen anskaffningskostnad. För en aktie som tecknas med stöd av en optionsrätt blir anskaffningskostnaden lika med det belopp som betalas in till bolaget vid teckningen jämte i förekommande fall vad som betalats för optionsrätten.

En optionsrätt som förvärfvas genom en företrädesrätt på grund av ett aktieinnehav eller genom en förvärvad företrädesrätt anses anskaffad vid tidpunkten för deltagande i lånet. Har optionsrätten inköpts blir dagen för köpet anskaffningstidpunkt.

Ett utbyte av ett konvertibelt skuldebrev mot en aktie likställs med en avyttring av skuldebrevet och ett förvärv av aktien. Skuldebrevet anses avyttrat till ett pris som motsvarar antalet aktier som erhållits för skuldebrevet multiplicerat med aktiekursen. Anskaffningskostnaden för aktien torde motsvara skuldebrevets marknadsvärde vid utbytet.

En aktie som förvärfvas genom utnyttjande av en optionsrätt anses anskaffad vid tidpunkten för teckningen av aktien. Anskaffningstiden för en sådan aktie får således inte härledas bakåt i tiden till tidpunkten för förvärvet av moderaktien om förvärvet av optionsrätten gjorts av en aktieägare med företrädesrätt på grund av aktieinnehavet. Detta är en följd av att företrädesrätten endast anses ha avseende på skuldebrevet och inte på optionsbeviset. Optionsrätten anses alltså inte som ett direkt utflöde av det aktieinnehav som kvalificerar för deltagande i lånet. Genom att företrädesrätten endast avser rätt att teckna ett skuldebrev bryts sambandet med de underliggande aktierna.

Om en aktieägare inte vill delta i en emission som avser utgivande av konvertibla skuldebrev förenade med optionsrätt och därför säljer sin företrädesrätt skall beskattningen ske enligt reglerna 35 § 3 mom. KL. Regeringsrättens motivering till detta är att rätten såsom varande en rätt att teckna ett skuldebrev som kan konverteras till en aktie är jämförlig med en teckningsrätt till aktie.

För inköpta företrädesrätter bestäms anskaffningstidpunkt och anskaffningskostnad genom köpeavtalet.

Optionsrätten utslocknar när den utnyttjas. Detta medför att ett utnyttjande av en optionsrätt inte innebär att rätten anses avyttrad. Några beskattningsekvenser uppkommer således inte vid utnyttjande av en optionsrätt för nyteckning.

En annan typ av optionsrätter är de som ger innehavaren rätt att på vissa villkor köpa en redan existerande aktie. Även för dessa optionsrätter bygger gällande rätt på praxis, främst regeringsrättens avgöranden i målen RÅ 80 Aa 151 och RÅ 83 I: 90. Av rättsfallen kan bland annat följande slutsatser dras. Vederlaget vid upplåtelse av en sådan optionsrätt skall beskattas enligt bestämmelserna i 35 § 1 mom. KL. Om själva optionsrätten avyttras sker beskattningen enligt 4 mom. samma paragraf. Utnyttjar

innehavaren optionsrätten för köp av aktie anses denna förvärvad vid köpetillfället. Anskaffningskostnaden för aktien blir köpeskillingen jämte vederlaget för optionsrätten. Vid utnyttjandet av optionsrätten utslocknar denna. Utnyttjandet föranleder alltså ingen beskattning.

Bilaga 5

De remitterade
förslagen

1 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Häri genom föreskrivs i fråga om kommunalskattelagen (1928:370)

dels att 35 § 3 mom., 53 § 1 mom., punkterna 2 b och 4 av anvisningarna till 36 § samt punkterna 4 och 4 a av anvisningarna till 41 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i anvisningarna till 35 § skall införas en ny punkt, 9, av nedan angivna lydelse.

35 §

3 mom.¹ Realisationsvinst på grund av avyttring av aktie, andel i aktiefond, delbevis eller teckningsrätt till aktie eller andel i ekonomisk förening eller i handelsbolag eller annan rättighet som är jämförlig med här avsedd andelsrätt eller aktie är i sin helhet skattepliktig, om den skattskyldige innehaft egendomen mindre än två år. För vissa aktier och andelar tillämpas bestämmelserna i 3 a mom.

3 mom. Realisationsvinst på grund av avyttring av aktie, andel i aktiefond, delbevis eller teckningsrätt till aktie eller andel i ekonomisk förening eller i handelsbolag, *konvertibelt skuldebrev, optionsbevis, företrädesrätt till teckning av konvertibelt skuldebrev eller skuldebrev förenat med optionsrätt* eller annan rättighet som är jämförlig med här avsedd andelsrätt eller aktie är i sin helhet skattepliktig, om den skattskyldige innehaft egendomen mindre än två år. *Med optionsbevis avses bevis om optionsrätt till nyteckning eller köp av aktie utgivet i förening med skuldebrev.* För vissa aktier och andelar tillämpas bestämmelserna i 3 a mom.

Avyttrar skattskyldig egendom som avses i detta moment och som den skattskyldige innehaft två år eller mera, är 40 procent av vinsten skattepliktig. Från sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke under ett beskattningsår, minskat med avdragsgill del av förlust vid avyttring samma år av egendom som avses i detta stycke, äger skattskyldig åtnjuta avdrag med 3 000 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med sin make, får sådant avdrag åtnjutas för dem båda gemensamt med 3 000 kronor. I intet fall får dock skattskyldig åtnjuta avdrag med högre belopp än som svarar mot sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke minskat med avdragsgill del av förlust som nyss nämnts.

¹ Senaste lydelse 1984: 1060.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Kan tillämpning av föregående stycke antas hindra strukturrationalisering som är önskvärd från allmän synpunkt, kan regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer medge befrielse därifrån helt eller delvis, om företag som berörs av strukturrationaliseringen gör framställning om detta senast den dag avyttringen sker.

Har egendom som avses i detta moment avyttrats genom sådan tvångsförsäljning som anges i 2 § första stycket 1) lagen (1978: 970) om uppskov med beskattning av realisationsvinst, är – oavsett tidpunkten för förvärvet – endast 40 procent av vinsten skattepliktig.

Bestämmelsen i 2 mom. tredje stycket äger motsvarande tillämpning på egendom som avses i detta moment.

Har fastighet överlåtits på aktiebolag, handelsbolag eller ekonomisk förening genom fång på vilket lagfart sökts efter den 8 november 1967 av någon som har ett bestämmande inflytande över bolaget eller föreningen, beräknas skattepliktig realisationsvinst vid hans avyttring av aktie eller andel i bolaget eller föreningen som om avyttringen avsett mot aktien eller andelen svarande andel av fastigheten. Vad nu sagts får inte föranleda att skattepliktig realisationsvinst beräknas lägre eller att avdragsgill realisationsförlust beräknas högre än enligt reglerna i detta moment. Bestämmelserna i detta stycke gäller endast om sådan fastighet utgör bolagets eller föreningens väsentliga tillgång. De gäller dock inte vid avyttring av aktie i sådant bostadsaktiebolag eller andel i sådan bostadsförening som avses i punkt 2 femte stycket av anvisningarna till 38 §, om avyttringen avser endast rätt till viss eller vissa men ej alla bostadslägenheter i fastigheten. Lika med lagfartsansökan anses annan ansökan hos myndighet om viss åtgärd med återopande av fångeshandlingen. Om vinsten vid försäljning av aktie eller andel på grund av bestämmelserna i detta stycke beräknas enligt de regler, som gäller för beräkning av vinst vid avyttring av fastighet, skall avyttringen anses ha avsett den mot aktien eller andelen svarande andelen av fastigheten.

Har fastighet överlåtits på aktiebolag, handelsbolag eller ekonomisk förening genom fång på vilket lagfart sökts efter den 8 november 1967 av någon som har ett bestämmande inflytande över bolaget eller föreningen, beräknas skattepliktig realisationsvinst vid hans avyttring av aktie eller andel i bolaget eller föreningen som om avyttringen avsett mot aktien eller andelen svarande andel av fastigheten. Vad nu sagts får inte föranleda att skattepliktig realisationsvinst beräknas lägre eller att avdragsgill realisationsförlust beräknas högre än enligt reglerna i detta moment. Bestämmelserna i detta stycke gäller endast om sådan fastighet utgör bolagets eller föreningens väsentliga tillgång. De gäller dock inte vid avyttring av aktie i sådant bostadsaktiebolag eller andel i sådan bostadsförening som avses i punkt 2 femte stycket av anvisningarna till 38 §, om avyttringen avser endast rätt till viss eller vissa men ej alla bostadslägenheter i fastigheten. Lika med lagfartsansökan anses annan ansökan hos myndighet om viss åtgärd med återopande av fångeshandlingen. Om vinsten vid försäljning av aktie eller andel på grund av bestämmelserna i detta stycke beräknas enligt de regler, som gäller för beräkning av vinst vid avyttring av fastighet, skall avyttringen anses ha avsett den mot aktien eller andelen svarande andelen av fastigheten. *Motsvarande*

Nuvarande lydelse

Avyttrar skattskyldig aktie i aktiebolag och finns vid avyttringen obeskattade vinstmedel i bolaget till följd av att större delen av dess tillgångar före avyttringen av aktien överlåts på den skattskyldige eller annan, skall som skattepliktig realisationsvinst räknas vad den skattskyldige erhåller för aktien. Vid bedömning av frågan om överlåtelse av större delen av bolagets tillgångar ägt rum skall även beaktas tillgång i bolaget som inom två år efter avyttringen av aktien, direkt eller genom förmedling av annan, överlåts på den skattskyldige eller honom närstående person eller på aktiebolag, handelsbolag eller ekonomisk förening, vari den skattskyldige eller honom närstående person har ett bestämmande inflytande. Har överlåtelse av tillgång i bolaget ägt rum efter utgången av det beskattningsår då skattskyldighet för realisationsvinst vid avyttringen av aktie i bolaget uppkom, skall realisationsvinst enligt detta stycke tas till beskattning på samma sätt som vid eftertaxering för nämnda beskattningsår. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning vid avyttring av andel i handelsbolag eller ekonomisk förening. Riksskatteverket får medge undantag från detta stycke, om det kan antas att avyttringen av aktien eller andelen skett i annat syfte än att erhålla

Föreslagen lydelse

gäller vid avyttring av konvertibelt skuldebrev eller optionsbevis utgivet av aktiebolag som nu sagts. Har aktiebolaget utgivit konvertibla skuldebrev eller optionsbevis skall aktiens, skuldebrevets eller optionsbevisets andel av fastigheten anses motsvara aktiens, skuldebrevets eller optionsbevisets andel av alla aktier i bolaget och alla de aktier till vilka konvertibla skuldebrev kan utbytas samt alla de aktier vilka kan nytecknas med stöd av optionsrätter.

Avyttrar skattskyldig aktie i aktiebolag och finns vid avyttringen obeskattade vinstmedel i bolaget till följd av att större delen av dess tillgångar före avyttringen av aktien överlåts på den skattskyldige eller annan, skall som skattepliktig realisationsvinst räknas vad den skattskyldige erhåller för aktien. Vid bedömning av frågan om överlåtelse av större delen av bolagets tillgångar ägt rum skall även beaktas tillgång i bolaget som inom två år efter avyttringen av aktien, direkt eller genom förmedling av annan, överlåts på den skattskyldige eller honom närstående person eller på aktiebolag, handelsbolag eller ekonomisk förening, vari den skattskyldige eller honom närstående person har ett bestämmande inflytande. Har överlåtelse av tillgång i bolaget ägt rum efter utgången av det beskattningsår då skattskyldighet för realisationsvinst vid avyttringen av aktie i bolaget uppkom, skall realisationsvinst enligt detta stycke tas till beskattning på samma sätt som vid eftertaxering för nämnda beskattningsår. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning vid avyttring av konvertibelt skuldebrev eller optionsbevis utgivet av sådant aktiebolag som avses i första meningen av detta stycke eller andel i handelsbolag eller ekonomisk förening. Riksskatteverket får

Nuvarande lydelse

obehörig förmån vid beskattningen. Mot beslut av verket i sådan fråga får talan inte föras.

Avytttrar skattskyldig aktie i ett aktiebolag, vari aktierna till huvudsaklig del ägs eller på därmed jämförligt sätt innehas – direkt eller genom förmedling av juridisk person – av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer (fämansbolag), till ett annat fämansbolag, vari aktie – direkt eller genom förmedling av annan – ägs eller inom två år efter avyttringen vid något tillfälle kommer att ägas av den skattskyldige eller honom närstående person, skall som skattepliktig realisationsvinst räknas vad den skattskyldige erhåller för aktien. Lika med aktieinnehav i det bolag, som förvärvat aktien, anses den skattskyldiges aktieinnehav i ett annat fämansbolag, som inom två år efter avyttringen förvärvat större delen av tillgångarna i något av fämansbolagen. Har överlåtelse av aktie i det förvärvande bolaget eller i bolag, som förvärvat större delen av tillgångarna i något av fämansbolagen, ägt rum efter utgången av det beskattningsår då skattskyldighet för realisationsvinst enligt detta stycke uppkom får realisationsvinsten tas till beskattning på samma sätt som vid eftertaxering för nämnda beskattningsår. Vad nu föreskrivits äger motsvarande tillämpning i fråga om handelsbolag eller ekonomisk förening eller andel i sådant bolag eller förening liksom teckningsrätt till aktie eller annan rättighet jämförlig med aktie. Sker avyttringen av organisatoriska eller marknadstekniska skäl eller föreligger andra synnerliga skäl, kan regeringen eller myndighet, som regeringen bestämmer, för särskilt fall medge undantag från tillämpning av

Föreslagen lydelse

medge undantag från detta stycke, om det kan antas att avyttringen skett i annat syfte än att erhålla obehörig förmån vid beskattningen. Mot beslut av verket i sådan fråga får talan inte föras.

Avytttrar skattskyldig aktie i ett aktiebolag, vari aktierna till huvudsaklig del ägs eller på därmed jämförligt sätt innehas – direkt eller genom förmedling av juridisk person – av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer (fämansbolag), till ett annat fämansbolag, vari aktie – direkt eller genom förmedling av annan – ägs eller inom två år efter avyttringen vid något tillfälle kommer att ägas av den skattskyldige eller honom närstående person, skall som skattepliktig realisationsvinst räknas vad den skattskyldige erhåller för aktien. Lika med aktieinnehav i det bolag, som förvärvat aktien, anses den skattskyldiges aktieinnehav i ett annat fämansbolag, som inom två år efter avyttringen förvärvat större delen av tillgångarna i något av fämansbolagen. Har överlåtelse av aktie i det förvärvande bolaget eller i bolag, som förvärvat större delen av tillgångarna i något av fämansbolagen, ägt rum efter utgången av det beskattningsår då skattskyldighet för realisationsvinst enligt detta stycke uppkom får realisationsvinsten tas till beskattning på samma sätt som vid eftertaxering för nämnda beskattningsår. Vad nu föreskrivits äger motsvarande tillämpning i fråga om avyttring av konvertibelt skuldebrev eller optionsbevis utgivet av sådant aktiebolag som avses i första meningen av detta stycke samt i fråga om handelsbolag eller ekonomisk förening eller andel i sådant bolag eller förening liksom teckningsrätt till aktie eller företrädesrätt till teckning av konvertibelt skuldebrev eller skuldebrev förenat med optionsrätt el-

Nuvarande lydelse

detta stycke.

Föreslagen lydelse

ler annan rättighet jämförlig med aktie. Sker avyttringen av organisatoriska eller marknadstekniska skäl eller föreligger andra synnerliga skäl, kan regeringen eller myndighet, som regeringen bestämmer, för särskilt fall medge undantag från tillämpning av detta stycke.

Som närstående person räknas i detta moment föräldrar, fareller morföräldrar, make, avkomling eller avkomlings make, syskon eller syskons make eller avkomling samt dödsbo vari den skattskyldige eller någon av nämnda personer är delägare. Med avkomling avses jämväl styvbarn och fosterbarn.

53 §

I mom.² Skyldighet att erlægga skatt för inkomst åligger så framt ej annat föreskrives i denna lag eller i särskilda bestämmelser, meddelade på grund av överenskommelse eller beslut, varom i 72 och 73 §§ sågs:

a) fysisk person:

för tid, under vilken han varit här i riket bosatt:

för all inkomst, som förvärvats inom eller utom riket; samt

för tid, under vilken han ej varit här i riket bosatt:

för inkomst av här belägen fastighet;

för inkomst av rörelse, som här bedrivits;

för avlöning eller annan därmed jämförlig förmån, som utgått av anställning eller uppdrag hos svenska staten eller svensk kommun;

för avlöning eller annan därmed jämförlig förmån, som utgått av annan anställning eller annat uppdrag, i den mån inkomsten uppburits härifrån och förvärvats genom verksamhet här i riket;

för pension enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring till den del beloppet överstiger 7500 kronor och för annan ersättning enligt nämnda lag;

för pension på grund av anställning eller uppdrag hos svenska staten eller svensk kommun;

för belopp, som utgår på grund av annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring, om försäkringen meddelats i här i riket bedriven försäkringsrörelse:

för ersättning enligt lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring eller lagen (1976: 380) om arbetsskadeförsäkring och lagen (1956: 293) om ersättning åt smittbärare samt enligt annan lag eller författning, som utgått till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring eller i fall som avses i lagen (1977: 265) om statligt personskadeskydd eller lagen (1977: 267) om krigsskadeersättning till sjömän;

för dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa enligt lagen

(1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring och kontant arbetsmarknadsstöd enligt lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd;

för timstudiestöd och inkomstbidrag enligt studiestödslagen (1973: 349);

² Senaste lydelse 1984: 1060.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

för annan härifrån uppbyren, genom verksamhet här i riket förvärvad inkomst av tjänst;

för återfört avdrag för egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter samt – i den mån avdrag har medgetts för avgifterna – restituerade, avkortade eller avskrivna egenavgifter;

för vinst vid icke yrkesmässig avyttring av fastighet eller rörelse här i riket eller tillhör till sådan fastighet eller rörelse och av egendom som avses i 35 § 3 a mom. och som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller del av ett hus här i riket; samt

för vinst vid icke yrkesmässig avyttring av aktier och andelar i sådana svenska företag som avses i punkt 4 a av anvisningarna till 41 §, om överlåtaren vid något tillfälle under de tio kalenderår som närmast föregått det år då avyttringen skedde haft sitt egentliga bo och hemvist här i riket eller stadigvarande vis tats här;

för vinst vid icke yrkesmässig avyttring av aktier och andelar i sådana svenska företag som avses i punkt 4 a av anvisningarna till 41 § *samt konvertibla skuldebrev och optionsbevis utgivna av svenska aktieföretag*, om överlåtaren vid något tillfälle under de tio kalenderår som närmast föregått det år då avyttringen skedde haft sitt egentliga bo och hemvist här i riket eller stadigvarande vistats här;

b) dödsbo:

för all inkomst som förvärvats inom eller utom riket.

*Anvisningar
till 35 §*

9. *Skattepliktig realisationsvinst eller avdragsgill realisationsförlust skall inte anses uppkomma när ett konvertibelt skuldebrev byts ut mot en aktie eller en optionsrätt utnyttjas för teckning eller köp av en aktie.*

En aktie, som förvärvats vid utbyte av ett konvertibelt skuldebrev efter utgången av juni 1985 eller genom nyteckning eller köp med stöd av en optionsrätt anses anskaffad vid tidpunkten för förvärvet av skuldebrevet respektive optionsrätten. Har utbyte av ett konvertibelt skuldebrev skett före nyss nämnda tidpunkt anses aktien förvärvad i och med utbytet.

Har en aktieägare med företrädesrätt på grund av aktieinnehav förvärvat ett konvertibelt skuldebrev eller en optionsrätt till nyteckning anses skuldebrevet respektive optionsrätten anskaffad

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

vid tidpunkten för förvärvet av de aktier på vilka företrädesrätten grundats. Har annan skattskyldig än aktieägare med företrädesrätt förvärvat ett konvertibelt skuldebrev eller en optionsrätt anses skuldebrevet respektive optionsrätten anskaffad vid tidpunkten för förvärvet av företrädesrätten.

Ett skuldebrev som utgivits förenat med en optionsrätt och som förvärvats med stöd av en företrädesrätt till teckning anses anskaffat vid tidpunkten för teckningen.

till 36 §

2 b.³ Avyttras aktie eller andel i aktiefond och har aktien eller andelen innehafts två år eller mera (äldre aktie eller andel), gäller bestämmelserna i andra och tredje styckena.

Som anskaffningskostnad för äldre aktie eller andel anses i regel den genomsnittliga anskaffningskostnaden för samtliga äldre aktier eller andelar av samma slag som den avyttrade, beräknat med hänsyn till faktiska anskaffningskostnader och inträffade förändringar beträffande innehavet.

Anskaffningskostnad för äldre aktie, som är noterad på börs eller föremål för liknande notering, och för äldre andel i aktiefond får bestämmas till ett belopp som motsvarar 25 procent av vad den skattskyldige erhåller för aktien eller andelen efter avdrag för kostnad för avyttringen. Kan den skattskyldige göra sannolikt att en beräkning enligt andra stycket leder till ett högre belopp, skall dock detta högre belopp anses som anskaffningskostnad.

Avyttras delbevis eller teckningsrätt till äldre aktie, som avses i tredje stycket, tillämpas bestämmelserna i det stycket. Därvid avser andra meningens den del av anskaffningskostnaden för aktien, beräknad enligt andra stycket, som belöper på delbeviset eller teckningsrätten.

Vid avyttring för senare leverans av aktie som är avsedd att förvärfas i anslutning till leveransen (terminsaffär), skall skattepliktig realisationsvinst anses ha uppkommit, trots att aktien förvärfas efter avyttringen. Motsvarande gäller om avyttringen avsett lånad aktie, som skall återställas till långivaren genom överlämnande av aktie av samma slag förvärfad i anslutning till återställandet (blankningsaffär). Vinst eller förlust vid blankningsaffär skall beräknas som skillnaden mellan vad som erhålls vid avyttringen av den lånade aktien och anskaffningskostnaden för motsvarande aktie, som återställs till långivaren. Har aktien inte återställts till långivaren före utgången av det år, som följer närmast efter avyttringsåret, skall skillnaden mellan vad den skattskyldige erhållit för den avyttrade aktien och värdet av motsvarande aktie – beräknat efter den lägsta betalkurs eller, om sådan saknas, den lägsta köpkurs, som noterats från avyttringsdagen till utgången av sistnämnda år – anses som skattepliktig reali-

³ Senaste lydelse 1983: 1116.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

sationsvinst. Avdragsgill realisationsförlust skall därvid ej anses ha uppkommit. Om vid återlämnandet av ifrågavarande aktie denna anskaffats till ett pris, som är lägre än det som beräknats vid tidigare vinstberäkning, skall skillnaden tas upp som skattepliktig realisationsvinst det år då aktien återställts till långivaren. Har i stället förlust uppkommit är denna att anse som avdragsgill realisationsförlust.

Har här i riket bosatt skattskyldig förvärvat utländsk aktie från annan sådan skattskyldig och samtidigt förvärvat en rättighet att omplacera aktien i annan utländsk aktie (switchrätt) gäller följande. Kostnad för förvärvet av denna rättighet eller ersättning i samband med avyttring av densamma skall vid beräkningen av skattepliktig realisationsvinst eller avdragsgill realisationsförlust i samband med avyttring av den utländska aktien inte inräknas i anskaffningskostnaden eller den erhållna likviden för aktien.

Vad i femte och sjätte styckena sägs om aktie gäller även annan egen- dom som avses i 35 § 3 mom.

Vid avyttring av ett konvertibelt skuldebrev eller ett optionsbevis som innehafts två år eller mer (äldre konvertibelt skuldebrev eller äldre optionsbevis) beräknas anskaffningskostnaden för sådana skuldebrev eller bevis av samma slag på sätt som anges i andra stycket. För äldre konvertibelt skuldebrev som är noterat på börs eller föremål för liknande notering gäller bestämmelserna i tredje stycket. I fråga om äldre optionsbevis gäller bestämmelserna i tredje stycket om beviset utgivits av bolag vars aktier vid avyttringen av beviset är noterade på börs eller föremål för liknande notering.

En företrädesrätt till teckning av konvertibelt skuldebrev eller skuldebrev förenat med optionsrätt som grundas på aktieinnehav i bolaget anses anskaffad utan kostnad.

Som anskaffningskostnad för ett skuldebrev som utgivits förenat med optionsrätt och som förvärvats genom teckning upptas skuldebrevets marknadsvärde vid förvärvet. Som anskaffningskostnad för ett optionsbevis upptas i nu angivna fall skillnaden mellan emissionskursen och marknadsvärdet för det skuldebrev med vilket beviset var förenat. Har teckningen skett med stöd av en företrädesrätt som för-

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

värvats genom köp eller byte medräknas vederlaget för företrädesrätten i anskaffningskostnaden för optionsbeviset. Bestämmelserna i detta stycke tillämpas inte om teckningen skett före den 1 juli 1985.

Är ett skuldebrev förenat med flera optionsbevis skall skillnaden mellan emissionskursen och marknadsvärdet för skuldebrevet fördelas mellan optionsbevisen med ledning av deras marknadsvärden.

4.⁴ Avdrag för realisationsförlust, beräknad enligt punkt 3 ovan, får, om inte annat följer av andra stycket, göras från sådan realisationsvinst eller lotterivinst som enligt punkt 5 av anvisningarna till 18 § är hänförlig till samma förvärvskälla som förlusten.

Avdrag för realisationsförlust på grund av avyttring av premieobligationer, som har utfärdats här i riket, får göras endast från realisationsvinst som har uppkommit vid avyttring av sådana premieobligationer. Har de med förlust avyttrade premieobligationerna utfärdats år 1980 eller tidigare, får dock avdrag för förlusten göras även från realisationsvinst vid avyttring av

a) sådan aktie i svenskt aktiebolag som vid tidpunkten för avyttringen av aktien är inregistrerad vid Stockholms fondbörs och

b) andel i sådan svensk aktiefond som, vid ingången av det år då andelen avyttras, till minst två tredjedelar består av vid Stockholms fondbörs inregistrerade aktier i svenska aktiebolag.

Avdrag för realisationsförlust skall i första hand göras från den realisationsvinst eller lotterivinst som är hänförlig till samma beskattningsår som realisationsförlusten. Har en förlust inte kunnat utnyttjas för avdrag nämnda beskattningsår, får avdrag för förlusten göras ett senare beskattningsår, dock senast sju år efter det till vilket förlusten är hänförlig. En på detta sätt förskjutna realisationsförlust får dras av endast mot den realisationsvinst eller lotterivinst som det senare beskattningsåret återstår sedan avdrag har gjorts för de realisationsförluster som är hänförliga till det året.

Avdrag medges ej för förlust vid avyttring av ett skuldebrev som utgivits i förening med optionsrätt till nyteckning eller köp av aktier, om avyttringen inte också innefattar en överlåtelse av optionsrätten.

⁴ Senaste lydelse 1985: 74.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

till 41 §

4.⁵ I fråga om annan förvärvskälla än jordbruksfastighet, annan fastighet varav inkomsten beräknas enligt bokföringsmässiga grunder eller rörelse gäller såsom allmän regel, att inkomst skall anses hava åtnjutits under det år, då densamma från den skattskyldiges synpunkt är att anse såsom verkligen förvärvad och till sitt belopp känd. Detta är framför allt förhållandet, då inkomsten av den skattskyldige uppburits eller blivit för honom tillgänglig för lyftning eller, såsom i fråga om bostadsförmån och andra förmåner in natura, då den på annat sätt kommit den skattskyldige till godo, detta oberoende av huruvida inkomsten intjänats under året eller tidigare. Vissa intäkter, t.ex. av tjänst, ränta å i bank eller annan penninginrättning inestående medel o.s.v. kunna dock hänföras till nästföregående års inkomst, ehuru de icke uppburits eller varit tillgängliga för lyftning förrän efter nämnda års utgång. Förutsättningen härför är emellertid, att de intjänats under beskattningsåret och uppburits eller blivit för lyftning tillgängliga omedelbart efter det årets utgång eller i varje fall så tidigt under nästföljande år, att de praktiskt taget kunna hänföras till inkomsten under beskattningsåret. Likaledes böra vissa intäkter, t.ex. hyror av en hyresfastighet, vilka influtit redan före beskattningsårets ingång, hänföras till nämnda års inkomst, därest de avse beskattningsåret eller del därav samt influtit omedelbart före årets ingång. Särskilda regler gäller vidare enligt punkt 4 a i fråga om intäkt på grund av icke yrkesmässig avyttring av aktier och andelar i vissa fall.

4. I fråga om annan förvärvskälla än jordbruksfastighet, annan fastighet varav inkomsten beräknas enligt bokföringsmässiga grunder eller rörelse gäller såsom allmän regel, att inkomst skall anses hava åtnjutits under det år, då densamma från den skattskyldiges synpunkt är att anse såsom verkligen förvärvad och till sitt belopp känd. Detta är framför allt förhållandet, då inkomsten av den skattskyldige uppburits eller blivit för honom tillgänglig för lyftning eller, såsom i fråga om bostadsförmån och andra förmåner in natura, då den på annat sätt kommit den skattskyldige till godo, detta oberoende av huruvida inkomsten intjänats under året eller tidigare. Vissa intäkter, t.ex. av tjänst, ränta å i bank eller annan penninginrättning inestående medel o.s.v. kunna dock hänföras till nästföregående års inkomst, ehuru de icke uppburits eller varit tillgängliga för lyftning förrän efter nämnda års utgång. Förutsättningen härför är emellertid, att de intjänats under beskattningsåret och uppburits eller blivit för lyftning tillgängliga omedelbart efter det årets utgång eller i varje fall så tidigt under nästföljande år, att de praktiskt taget kunna hänföras till inkomsten under beskattningsåret. Likaledes böra vissa intäkter, t.ex. hyror av en hyresfastighet, vilka influtit redan före beskattningsårets ingång, hänföras till nämnda års inkomst, därest de avse beskattningsåret eller del därav samt influtit omedelbart före årets ingång. Särskilda regler gäller vidare enligt punkt 4 a i fråga om intäkt på grund av icke yrkesmässig avyttring av aktier, *konvertibla skuldebrev, optionsbevis* och andelar i vissa fall.

⁵ Senaste lydelse 1983: 452.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Å andra sidan skola utgifterna och omkostnaderna för inkomstförvärvet avdragas från intäkten under det år, då de verkligen blivit av den skattskyldige bestridda, även om de avse inkomst, som tidigare förvärvats eller först under ett senare år beräknas inflyta. Även här gäller, att en utgift, som verkställt under året före eller efter beskattningsåret, kan vara att praktiskt taget hänföra till utgift under beskattningsåret. Så kan exempelvis, om ränta å en i en hyresfastighet intecknad skuld erlagts omedelbart efter beskattningsårets utgång, räntan vara att anse såsom utgift under beskattningsåret, nämligen för det fall, att räntan hänför sig till beskattningsåret. Om avdrag för kostnader för reparation och underhåll av sådan fastighet, varav intäkterna beräknas enligt 24 § 1 mom., gäller även punkt 8 av anvisningarna till 25 §. I fråga om avdrag för utgifter, som hänföra sig till realisationsvinst, gälla särskilda bestämmelser (jfr anvisningarna till 36 § punkt 1).

I enlighet härmed skola fordringar för utfört arbete räknas såsom intäkt för det år, varunder de inflyta, och utgifter, vilka icke omedelbart guldits, avräknas från intäkterna för det år, varunder de betalas. Ränta å penningar, som innestå i bank å sådan räkning, å vilken räntan gottskrives insättaren per den 31 december anses såsom nämnda dag influten intäkt, medan däremot ränta å penningar, som innestå å annan räkning, räknas såsom inkomst för det år, då räntan förfaller till betalning, även om räntan till någon del belöpt å ett tidigare eller senare år. Om någon upplåtit avverkningrätt till skog mot betalning, som skall erläggas under loppet av flera år, skall såsom intäkt för varje år upptagas den del av köpeskillingen, som under samma år influtit. Avdrag för minskning i ingående virkesförråd m.m., vartill upplåtaren kan vara berättigad, fördelas därvid på de särskilda åren i förhållande till den under varje år influtna likviden. Detsamma gäller i tillämpliga delar i fråga om annan terminsvis inflytande intäkt i egentlig mening. I fråga om intäkt vid icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom är det däremot utan betydelse om intäkten skall uppbäras på en gång eller i särskilda terminer.

Så skall realisationsvinst respektive realisationsförlust beräknas med hänsyn till köpeskillingens totala belopp, oavsett om detta skall betalas på en gång eller terminsvis.

4 a.⁶ Flyttar en skattskyldig utomlands och har han tidigare avyttrat aktier eller andelar i ett svenskt företag, skall intäkt på grund av avyttringen anses ha åtnjutits när flyttningen sker, om intäkten inte blivit tillgänglig för lyftning dessförinnan. Avyttrar en skattskyldig aktier eller andelar i ett svenskt företag efter det att han flyttat utomlands skall intäkten anses ha åtnjutits i och med avyttringen. Är i fall som nu sagts intäktens storlek be-

4a. Flyttar en skattskyldig utomlands och har han tidigare avyttrat aktier eller andelar i ett svenskt företag, skall intäkt på grund av avyttringen anses ha åtnjutits när flyttningen sker, om intäkten inte blivit tillgänglig för lyftning dessförinnan. Avyttrar en skattskyldig aktier eller andelar i ett svenskt företag efter det att han flyttat utomlands skall intäkten anses ha åtnjutits i och med avyttringen. Är i fall som nu sagts intäktens storlek be-

⁶ Senaste lydelse 1984: 1060.

Nuvarande lydelse

roende av viss framtida händelse och kan till följd härav intäktens totala belopp inte fastställas vid den taxering som är i fråga, skall tillkommande belopp beskattas vid taxeringen för det år då beloppet blir tillgängligt för lyftning. Därvid skall beskattningen ske på grundval av förhållandena vid avyttringen och med tillämpning av de beskattningsregler som gällde vid taxeringen för avyttringsåret.

Som ett svenskt företag räknas vid tillämpningen av denna anvisningspunkt svenskt aktiebolag och handelsbolag samt svensk ekonomisk förening, dock ej bostadsaktiebolag och bostadsförening som avses i punkt 2 femte stycket av anvisningarna till 38 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985 och tillämpas i fråga om avyttringar som sker efter ikraftträdandet om inte annat följer av punkterna 2 och 3 och med iakttagande av vad som föreskrivs i punkterna 4 och 5.

2. Bestämmelserna i punkt 2 b åttonde stycket tredje meningen av anvisningarna till 36 § är inte tillämpliga beträffande ett optionsbevis om teckningen av skuldebrevet med optionsrätt skett före ikraftträdandet.

3. Äldre bestämmelser i punkt 4 av anvisningarna till 36 § tillämpas i fråga om förlust som uppkommer vid avyttring av ett skuldebrev som utgivits förenat med optionsrätt till nyteckning eller köp av aktie om skuldebrevet förvärvats före ikraftträdandet.

4. Har en skattskyldig vid ikraftträdandet innehått ett konvertibelt skuldebrev i fem år eller mer får han i stället för det vederlag som erlagts vid förvärvet av skuldebrevet vid beräkning av realisationsvinst eller realisationsförlust som anskaffningskostnad uppta skuldebrevets marknadsvärde vid ikraftträdandet.

5. De nya bestämmelserna om konvertibla skuldebrev, optionsbevis och företrädesrätter i 35 § 3 mom., 53 § 1 mom. samt punkt 4 a av anvisningarna till 41 § tillämpas vid 1986 års taxering utan hinder av vad som föreskrivs i övergångsbestämmelserna till Lagen (1984: 1060) om ändring i kommunal-skattelagen (1928: 370).

Föreslagen lydelse

roende av viss framtida händelse och kan till följd härav intäktens totala belopp inte fastställas vid den taxering som är i fråga, skall tillkommande belopp beskattas vid taxeringen för det år då beloppet blir tillgängligt för lyftning. Därvid skall beskattningen ske på grundval av förhållandena vid avyttringen och med tillämpning av de beskattningsregler som gällde vid taxeringen för avyttringsåret. *Vad nu sagts gäller även vid avyttring av konvertibla skuldebrev och optionsbevis utgivna av ett svenskt aktiebolag.*

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att 2 § 9 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagna lydelse

2 §

9 mom.¹ Har svenskt aktiebolag eller svensk ekonomisk förening upptagit lån som löper med ränta vars storlek är helt eller delvis beroende av företagets utdelning eller av dess vinst (vinstandelslån), medges avdrag för räntan i den utsträckning som anges nedan.

För sådan ränta på vinstandelslån som inte är beroende av det låntagande företagets utdelning eller vinst får företaget avdrag enligt bestämmelserna i 22, 25, 29, 36 och 39 §§ kommunalskattelagen (1928:370).

Ränta, vars storlek är beroende av företagets utdelning eller vinst (rörlig ränta), anses som avdragsgill omkostnad för företaget i den förvärvskälla vari det lånade kapitalet har nedlagts endast under förutsättning att

a) lånet har utjudits till teckning på den allmänna marknaden eller

b) ensamrätt eller företrädesrätt till teckning av lånet har lämnats någon som inte äger aktier eller andelar i det låntagande företaget och inte har sådan intressegemenskap med företaget som avses i punkt 1 av anvisningarna till 43 § eller i 57 § 3 mom. kommunalskattelagen samt – såvitt gäller fåmansföretag som avses i 35 § 1 a mom. kommunalskattelagen – inte heller är företagsledare i företaget eller närstående till sådan företagsledare eller till aktie- eller andelsägare i företaget eller

c) aktierna eller andelarna i det låntagande företaget är noterade på svensk börs eller föremål för liknande notering här i riket och företrädesrätt till teckning av lånet har lämnats aktie- eller andelsägarna i företaget i förhållande till deras innehav av aktier eller andelar.

I fall som avses i tredje stycket c skall det låntagande företaget dock som intäkt i den förvärvskälla vari det lånade kapitalet har nedlagts uppta ett belopp motsvarande det sammanlagda värde som genom företrädesrätterna kan anses ha tillförts aktie- eller andelsägarna. Beloppet tas till beskattning vid taxeringen för det beskattningsår under vilket teckningen av lånet har avslutats.

På ansökan av låntagande företag får riksskatteverket, under förutsättning att lånevillkoren med hänsyn till omständigheterna vid lånets upptagande får antas ha bestämts på affärsmässig grund, besluta att rörlig ränta skall anses som avdragsgill omkostnad för företaget utan hinder av att rätt till teckning av lånet har förbehållits person eller personer som äger aktier eller andelar i företaget. Beslut av riksskatteverket i fråga som här avses får inte överklagas.

Är det låntagande företaget sådant fåmansföretag som avses i 35 § 1 a mom. kommunalskattelagen, gäller – oberoende av bestämmelserna i tredje och fjärde styckena – att rörlig ränta, som utbetalas till aktie- eller andelsägare eller företagsledare i företaget eller dem närstående personer

¹ Senaste lydelse 1984: 1061.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

eller någon som på annan grund har intressegemenskap med företaget, inte är avdragsgill.

Uttrycken företagsledare och närstående personer har den innebörd som anges i 35 § 1 a mom. kommunalskattelagen.

Har svenskt aktiebolag utgivit skuldebrev förenat med optionsrätt till nyteckning eller köp av aktie medges bolaget ej avdrag för skillnaden mellan emissionskursen och skuldebrevets marknadsvärde.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985 och tillämpas första gången vid 1987 års taxering.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs att 3 § 1 mom. lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

1 mom.¹ Vid förmögenhetsberäkningen skola, i den mån ej annat framgår av 2 mom. här nedan, såsom tillgångar upptagas:

a) fastighet;

b) tomträtt, vattenfallsrätt;

c) lös egendom, som är avsedd för stadigvarande bruk i skattskyldigs förvärvsverksamhet eller att däri omsättas eller förbrukas, såsom djur samt maskiner och andra inventarier, råämnen, varor, jordbruks- och skogsprodukter, förbrukningsartiklar och dylikt, gruvor, patent- och förlagsrätter, rätt till skogsavverkning å annans mark samt rätt till stenbrott och dylikt;

d) kapital, som finnes kontant tillgängligt eller utlånats eller nedlagts i obligationer eller insatts i bank eller annorstädes eller bestått av andra fordringar eller av aktier eller andelar i ekonomiska föreningar, bolag, aktiefonder eller rederier eller av andel i oskiftat dödsbo som vid taxering till statlig inkomstskatt skall behandlas såsom handelsbolag, i den mån samma kapital icke är att hänföra till i c) här ovan nämnd egendom;

d) kapital, som finnes kontant tillgängligt eller utlånats eller nedlagts i obligationer eller insatts i bank eller annorstädes eller bestått av andra fordringar eller av aktier eller andelar i ekonomiska föreningar, bolag, aktiefonder eller rederier eller optionsrätt till nyteckning eller köp av aktier om optionsrätten är föremål för omsättning på kapitalmarknaden, eller av andel i oskiftat dödsbo som vid taxering till statlig inkomstskatt skall behandlas såsom handelsbolag i den mån samma kapital icke är att hänföra till i c) här ovan nämnd egendom;

e) lös egendom, som är avsedd för ägarens och hans familjs personliga bruk och bekvämlighet och av beskaffenhet att böra hänföras till yttre inventarier, såsom ekipage, ridhästar, automobiler, motorcyklar, lustjakter, motorbåtar och dylikt, så ock smycken;

f) besittningsrätt till fastighet, där innehavaren ej enligt 7 § skall likställas med ägare, såvida rättigheten är utan vederlag eller mot visst belopp en gång för alla upplåten för innehavarens livstid eller för tid, som icke kommer att utlöpa inom fem år efter beskattningsårets utgång;

g) rätt till ränta, avkomst av fastighet eller annan stadigvarande förmån, som icke avses i f) här ovan, såvida rättigheten är förhandenvarande och

¹ Senaste lydelse 1974: 998.

bestämd att tillgodonjutas för den berättigades livstid eller för tid, som icke kommer att utlöpa inom fem år efter beskattningsårets utgång.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985 och tillämpas första gången vid 1986 års taxering.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1985-03-25

Närvarande: f.d. justitierådet Hult, regeringsrådet Björne, justitierådet Gregow.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 14 mars 1985 har regeringen på hemställan av statsrådet Feldt beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370).
2. lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,
3. lag om ändring i lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Peter Kindlund.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen

Det remitterade förslaget innefattar *ikraftträdande- och övergångsbestämmelser* som tagits upp i fem punkter. Enligt punkt 1 gäller att de föreslagna ändringarna träder i kraft den 1 juli 1985 och tillämpas i fråga om avyttringar som sker efter ikraftträdandet om inte annat följer av punkterna 2–5.

Punkt 3 innebär att punkt 4 fjärde stycket av anvisningarna till 36 § i punktens nuvarande lydelse fortfarande skall tillämpas, om skuldebrev som avses där förvärvats före ikraftträdandet av bestämmelserna i det remitterade förslaget. Lagrådet vill påpeka att denna fortsatta tillämpning kommer att omfatta även övergångsbestämmelserna till nämnda punkt 4 (se SFS 1985: 74). Detta innebär att förbudet i vissa fall mot avdrag för förlust vid avyttring av ett skuldebrev som utgetts i förening med optionsrätt inte gäller i fråga om skuldebrev beträffande vilka beslut om utgivning fattats av bolagsstämma eller bolagets styrelse före den 6 december 1984.

I punkt 5 anges att de nya bestämmelserna om konvertibla skuldebrev, optionsbevis och företrädesrätter i 35 § 3 mom., 53 § 1 mom. och punkt 4 a av anvisningarna till 41 § tillämpas vid 1986 års taxering utan hinder av vad som föreskrivs i övergångsbestämmelserna till lagen (1984: 1060) om ändring i kommunalskattelagen. Sistnämnda övergångsbestämmelser avser de nyssnämnda lagrummen i deras nuvarande lydelse. I dessa övergångsbestämmelser föreskrivs att lagen 1984: 1060 träder i kraft den 1 januari 1985 och tillämpas första gången vid 1986 års taxering; dock skall äldre bestäm-

meler fortfarande tillämpas vid nämnda taxering i fråga om skattskyldiga som då taxeras för beskattningsår som har påbörjats före den 1 januari 1985. Det skall anmärkas att de remitterade förslagen inte innebär ändring i 35 § 1 mom., 53 § 1 mom. och punkt 4 a av anvisningarna till 41 § i de delar dessa erhöll ny lydelse genom lagen 1984: 1060.

Syftet med övergångsbestämmelserna i punkt 5 är att klargöra att de nu föreslagna reglerna om konvertibla skuldebrev, optionsrätter och företrädesrätter i 35 § 3 mom., 53 § 1 mom. och punkt 4 a av anvisningarna till 41 § skall gälla vid 1986 års taxering även beträffande de skattskyldiga med brutet räkenskapsår för vilka nämnda lagrum i sin nuvarande lydelse blir tillämpliga först vid 1987 års taxering. Detta får anses gälla utan särskild övergångsbestämmelse. Punkt 5 i det remitterade förslaget kan därför utgå.

Som framgått följer av de nämnda övergångsbestämmelserna till lagen 1984: 1060 att vissa skattskyldiga vid 1986 års taxering beskattas enligt äldre bestämmelser. I punkt 1 av övergångsbestämmelserna i det remitterade förslaget anges emellertid att de nu föreslagna nya reglerna träder i kraft den 1 juli 1985 och tillämpas i fråga om avyttringar som sker efter ikraftträdandet. Tveksamhet kan mot bakgrund härav uppkomma om övergångsbestämmelsen till lagen 1984: 1060 alltså äger giltighet efter nyss nämnda tidpunkt. Lagrådet finner det därför påkallat, att det i en särskild bestämmelse klargörs, att den äldre övergångsbestämmelsen fortfarande skall gälla vid 1986 års taxering. Vid denna skall således för berörda skattskyldiga tillämpas dels de bestämmelser i 35 § 3 mom., 53 § 1 mom. och punkt 4 a av anvisningarna till 41 § som gällde intill den 1 januari 1985, dels de i det remitterade förslaget intagna nya bestämmelserna.

Den nu förordade övergångsbestämmelsen kan förslagsvis ges följande lydelse.

”5. Denna lag inverkar inte på tillämpligheten av den i övergångsbestämmelserna till lagen (1984: 1060) om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370) intagna föreskriften att äldre bestämmelser fortfarande skall tillämpas vid 1986 års taxering i fråga om skattskyldiga som då taxeras för beskattningsår som har påbörjats före den 1 januari 1985.”

Förslaget till lag om ändring i lagen om statlig inkomstskatt

Ändringen av förevarande lag innebär att i 2 § 9 mom. tillagts en bestämmelse, vari anges att, om svenskt aktiebolag utgett skuldebrev förenat med optionsrätt till nyteckning eller köp av aktie, bolaget inte medges avdrag för skillnaden mellan emissionspriset och skuldebrevets marknadsvärde. Såsom övergångsbestämmelse härtill har föreskrivits, förutom att lagen träder i kraft den 1 juli 1985, att den tillämpas första gången vid 1987 års taxering.

Under ärendets föredragning har upplysts att det föreslagna tillägget i sak överensstämmer med vad som anses gälla redan f.n. (jfr RÅ 1979 I: 97). Mot denna bakgrund torde den föreslagna övergångsbestämmelsen vara ägnad att skapa oklarhet i tillämpningen. Lagrådet förordar därför att övergångsbestämmelsen begränsas till att ange dagen för lagens ikraftträdande.

Förslaget till lag om ändring i lagen om statlig förmögenhetsskatt

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1985-03-28

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, Holmberg, Thunborg, Wickbom

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition om beskattningen av konvertibla skuldebrev och optionslån, m.m.;

1 Anmälan av lagrådsyttrande

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
2. lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,
3. lag om ändring i lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

Enligt lagrådets uppfattning blir de nu föreslagna reglerna om konvertibla skuldebrev, optionsrätter och företrädesrätter, utan att någon särskild övergångsbestämmelse införs om detta, tillämpliga även på sådana skattskyldiga, som enligt övergångsbestämmelserna till lagen (1984: 1060) om ändring i KL i vissa avseenden skall taxeras enligt äldre bestämmelser vid 1986 års taxering. Jag godtar lagrådets bedömning och föreslår att *punkt 5 i övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i KL* i det remitterade förslaget utgår. Jag delar också lagrådets uppfattning att lydelsen av *punkt 1 i övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i KL* medför tveksamhet beträffande giltigheten av övergångsbestämmelsen i lagen 1984: 1060 efter ikraftträdandet av den nu föreslagna lagen. Som lagrådet föreslagit bör därför i en särskild övergångsbestämmelse – en ny punkt 5 – anges att

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 14 mars 1985.

den äldre övergångsbestämmelsen fortfarande skall gälla vid 1986 års taxering. Bestämmelsen bör få den utformning som lagrådet har förordat.

Jag ansluter mig vidare till vad lagrådet anfört beträffande *övergångsbestämmelsen till lagen om statlig inkomstskatt (SIL)*. Bestämmelsen bör utformas på det sätt som lagrådet förordat.

Utöver de justeringar av övergångsbestämmelserna som följer av de av mig godtagna förslagen från lagrådet har vissa redaktionella och språkliga jämkningar gjorts i det remitterade förslaget. Bl.a. har termen optionsbevis genomgående ersatts av termen optionsrätt. Denna ändring har gjorts i syfte att uppnå större konsekvens i lagtexten och för att tydligare markera att bestämmelserna även omfattar optionsrätter som inte kan avskiljas från skuldebrevet.

2 Inskränkt skattskyldighet för Stiftelsen Småföretagsfonden

Jag vill i detta sammanhang också ta upp en fråga som rör beskattningen av Stiftelsen Småföretagsfonden.

Stiftelsen har bildats i enlighet med riksdagens beslut med anledning av regeringens proposition (1983/84: 135) om industriell tillväxt och förnyelse (NU 1983/84: 42. rskr 379). Regeringen har den 6 september 1984 fastställt stadgar för stiftelsen.

I den nämnda propositionen förutskickades att stiftelsen i likhet med subjekten i dåvarande 53 § 1 mom. första stycket d) KL skulle bli befriad från skattskyldighet för all annan inkomst än inkomst av fastighet vid den kommunala taxeringen. I och med att stiftelsen nu har bildats återkommer jag till frågan.

De nämnda bestämmelserna beträffande inskränkt skattskyldighet gäller alltså vid 1985 års taxering. Skattskyldigheten till kommunal inkomstskatt har emellertid slopats för juridiska personer fr.o.m. 1986 års taxering. Sådana subjekt som tidigare var skattskyldiga endast kommunalt för sina fastighetsinkomster är fr.o.m. 1986 års taxering i stället skattskyldiga för sådana inkomster vid den statliga taxeringen. Skattesatsen för dem är 40 %. De nya bestämmelserna finns intagna i 7 § 4 mom. SIL.

Mitt förslag blir därför att Stiftelsen Småföretagsfonden tas in i sist nämnda lagrum. Härigenom kommer stiftelsen fr.o.m. 1986 års taxering att endast beskattas statligt för fastighetsinkomster. För att stiftelsen skall omfattas av den inskränkta skattskyldigheten vid 1985 års taxering till statlig inkomstskatt bör en särskild regel om detta tas in i övergångsbestämmelserna.

Vid 1985 års taxering är stiftelsen alltså skattskyldig till kommunal inkomstskatt. För att skattskyldigheten skall begränsas till fastighetsinkomster även vid den taxeringen bör ett tillägg göras i övergångsbestämmelserna till lagen (1984: 1060) om ändring i KL.

De föreslagna ändringarna är av så enkel beskaffenhet att lagrådets hörande enligt min mening inte är påkallat.

3 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta de av lagrådet granskade lagförslagen med vidtagna ändringar.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Innehåll

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	3
1 Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)	3
2 Lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt	16
3 Lag om ändring i lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt ..	19
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 14 mars 1985 ...	20
1 Inledning	20
2 Allmän motivering	21
2.1 Inledande synpunkter	21
2.2 Beskattningen vid avyttring av ett konvertibelt skuldebrev ..	25
2.3 Beskattningen vid avyttring av en optionsrätt till nyteckning	27
2.4 Fördelningen av emissionspriset	27
2.5 Beskattningen vid avyttring av skuldebrev utgivna i options- lån	34
2.6 Beskattningen vid avyttring av företrädesrätter att teckna konvertibla skuldebrev och optionslån	35
2.7 Beskattningskonsekvenser när en företrädes-, konverterings- eller optionsrätt utnyttjas	36
2.8 Beräkning av innehavstid	38
2.9 Beräkning av anskaffningskostnad	41
2.10 Avdrag för realisationsförlust, m. m.	44
2.11 Beskattningen av upplupen ränta på konvertibla skuldebrev	46
2.12 Realisationsvinstbeskattning i övrigt och utdelningsbeskatt- ning	46
2.12.1 Realisationsvinstbeskattning	46
2.12.2 Utdelningsbeskattning	47
2.13 Övriga typer av optionslån	48
2.14 Bolagets beskattning	50
2.15 Förmögenhetsbeskattningen	53
2.16 Övergångsbestämmelser	55
3 Upprättade lagförslag	58
4 Specialmotivering	58
5 Hemställan	63
6 Beslut	63
Bilaga 1 Kapitalvinstkommitténs författningsförslag	64
Bilaga 2 Remissammanställning, konvertibla skuldebrev	81
Bilaga 3 Remissammanställning, optionslån	93
Bilaga 4 Gällande rätt	120
Bilaga 5 De remitterade förslagen	129
Utdrag av lagrådets protokoll den 25 mars 1985	145
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 28 mars 1985 ...	148

